

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI

**GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE OTELLER: TRABZON KENTİNDEKİ OTEL
LOBİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Emine ODA

**KASIM 2008
TRABZON**

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI

**GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE OTELLER: TRABZON KENTİNDEKİ OTEL
LOBİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

İç Mimar Emine ODA

**Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
"Yüksek İç Mimar"
Ünvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 24.10.2008
Tezin Savunma Tarihi : 11.11.2008**

**Tez Danışmanı : Doç. Dr. İlkay MAŞAT ÖZDEMİR
Jüri Üyesi : Prof. Dr. Ayşe SAĞSÖZ
Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Erkan AYDINTAN**

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Salih TERZİOĞLU

Trabzon 2008

ÖNSÖZ

‘Otel Lobilerinde Mekan Örgütlenmesi: Trabzon Örneği’ adı altındaki bu çalışma KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı’na Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Tez çalışmam süresince bilgi ve deneyimleri ile bana destek olan ve cesaret veren değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. İlky MAŞAT ÖZDEMİR’e, öğrenim hayatım boyunca edindiğim mesleki bilgilerim için KTÜ İç Mimarlık bölümü ailesine, çalışma hayatımda engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım değerli hocam Öğr.Gör. İbrahim OKMAN ve Mim. Macit OKMAN’a, her zaman yanımda bana destek olan ve tez çalışmam süresince yardımlarını benden esirgemeyen değerli arkadaşlarım Yük. Mim. Pınar ALTUNKAYA, Mim. Keriman USTA’ya, Harita Müh. Ferhat İNAT’a ve Mak. Müh. Burhan REİS’e teşekkürlerimi sunarım.

Hayatım boyunca hep yanımda olan, destek ve güvenlerini benden esirgemeyen annem Şevkiye ODA, babam Mustafa ODA ve ablam Ebru ODA’ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Emine ODA
Trabzon 2008

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	II
İÇİNDEKİLER	III
ÖZET	V
SUMMARY	VI
ŞEKİLLER DİZİNİ	VII
TABLolar DİZİNİ	X
1 GENEL BİLGİLER	1
1.1. Giriş	1
1.2. Konaklama Tesisleri ile İlgili Kavramlar	3
1.2.1. Turizm Kavramı	3
1.2.2. Konaklama Tesisleri Kavramı	4
1.2.2.1. Konaklama Tesislerinin Tarihçesi	4
1.2.2.2. Konaklama Tesislerinin Sınıflandırılması	11
1.3. Otel Kavramı	13
1.3.1. Otellerin Tarihsel Gelişimi	15
1.3.1.1. Otellerin Dünyadaki Gelişimi	15
1.3.1.2. Otellerin Türkiye'deki Gelişimi	20
1.3.1.3. Trabzon'daki Otellerin Gelişimi	23
1.3.2. Otellerin Sınıflandırılması	30
1.4. Otelerde Mekan Tasarımı ve Eylem Alanları	40
1.4.1. Mekan Kavramı	41
1.4.2. Giriş Mekânları	41
1.4.3. Otelerde Mekan Tasarımı	43
1.4.4. Otelerde Eylem Alanları	44
1.4.4.1. Lobiler ve Tasarım İlkeleri	47
1.4.4.1.1. Lobi Alt Mekanları	52
2. ALAN ÇALIŞMASI	58
2.1. Çalışma Alanı ve Örneklerin Seçilmesi	58
2.2. Araştırma Yöntemi	59

2.3.	Analiz Tablolarının Oluşturulması	59
2.3.1.	Otele Ait Bilgiler	59
2.3.2.	Mekan Örgütlenmesine Ait Bilgiler	60
2.3.2.1.	Konum	60
2.3.2.2.	Mekansal Örgütlenme	62
2.3.2.2.1.	Fiziksel Örgütlenme	62
2.3.2.2.2.	Psiko-sosyal Örgütlenme	64
2.3.2.2.3.	Sosyal Statü	66
3.	BULGULAR VE İRDELEME	68
3.1.	Bulgular	68
3.2.	İrdeleme	94
4.	SONUÇLAR	97
5.	KAYNAKLAR	100
6.	EKLER	106
	ÖZGEÇMİŞ	

ÖZET

Bir otelin halka açık genel mekanları içerisinde lobi, otel müşterisine verdiği ilk izlenim bakımından büyük önem taşır. Dekorasyonu, atmosferi, büyüklüğü, bulundurduğu ikincil mekanlar otelin standardını belirlediği gibi, kullanıcılar üzerinde olumlu veya olumsuz etki yapan mekanlar arasında yer alır. Bu nedenle lobi mekanı tasarlanırken kullanıcının fiziksel, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarına cevap vermesi kadar kullanıcıyı görsel açıdan da etkileyebilmelidir.

Bu tez kapsamında, otel lobilerinde tercih edilen mekan örgütlenmesi üzerine bir çalışma yapılmak istenmiştir. Bu amaçla Trabzon ili pilot bölge olarak seçilmiştir. Çalışmada 13 otel lobisi mekan örgütlenmesi açısından analiz edilmiştir.

Çalışma Genel Bilgiler, Alan Çalışması, Bulgular, İrdeleme ve Sonuçlar olmak üzere 5 bölümden oluşmaktadır.

1. bölüm oteller ile ilgili genel bilgilerden oluşmaktadır. Konaklama tesislerinin tanımı ve sınıflaması yapıldıktan sonra konaklama tesislerinden otellerin tanım, tarihçe ve sınıflamalarına yer verilmiştir. Son olarak da tez konusu olarak belirlenen otel lobileri hakkında genel bilgilere değinilmiştir.

Alan çalışması olan 2. Bölüm yapılan çalışmalar ile ilgilidir. Bu bölümde çalışma alanı, kapsamı ve konusu tanımlanmış; örneklem alanı içerisinde seçilen otellerin mekansal örgütlenmesi, analiz yöntemleri kullanılarak irdelenmiştir.

Bulgular ve irdeleme başlığı altındaki 3. bölümde yapılan çalışmalar sonucunda elde edilen veriler değerlendirilmiş ve analiz sonuçlarına göre mevcut örneklerden lobilerin mekan örgütlenmeleri ortaya konmuştur.

4. bölümde ise bu çalışmadan ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Otel, otel lobileri, mekan örgütlenmesi.

SUMMARY

The Hotels from Past to Present: A Research about the Hotel Lobbies in Trabzon City

As one of public place of a hotel, lobby is very important for first impression on the hotel customer. Its decoration atmosphere, size, secondary places involved, defines the hotel's standards and affects the customer positively and negatively. When the lobby is designed it should meet the customers' physical, psychological and social needs.

In this thesis, a work about place organisation preferenced in hotel lobbies that was wanted. Trabzon was chosen the pilot region. In this study, the lobbies of thirteen hotels were analysed in terms of the place organisation.

The study involves The General Information, Area Study, Findings, Investigaton and Results.

The first chapter consists of the general information about hotels. After the definition and classification of accomodations, the definition, short history and classification of hotels which are one of the accomodations were given place. Finally, the general information about hotel lobbies were thouched on.

The area study is related to the studies. In this chapter, the area study, its scope and subject were defined and a work was done concerning the elected hotels' place organisation in sample area by using analysis method.

The data which is gained as a result of the studiesin the third chapter, was evaluated and according to the analysis results the place organisation of lobbies was examined.

In the fourth chapter, the results were given place.

Key Words: Hotel, hotel lobbies, place organization.

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Kayseri- Sivas yolunda, Sultan Han ve planı.....	6
Şekil 2. Ankara-Konya yolunda Zazadin Hanı planı	7
Şekil 3. Ribat-1 Melik ve planı	9
Şekil 4. Menakeldi Kervansarayı planı	10
Şekil 5. Hotel de Henri IV	16
Şekil 6. City Hotel	17
Şekil 7. Tremont House	18
Şekil 8. Pera Palas	20
Şekil 9. Tokatlıyan Oteli	21
Şekil 10. Park Otel	21
Şekil 11. Hilton Oteli	22
Şekil 12. Stad Oteli	22
Şekil 13. Alacahan	24
Şekil 14. Bedesten	25
Şekil 15. Taşhan	25
Şekil 16. Vakıfhan	26
Şekil 17. Suluhan'ın eski ve yeni binası	26
Şekil 18. Selamet Oteli	27
Şekil 19. 1900 yıllarında Şafak Oteli	27
Şekil 20. Şems Oteli	28
Şekil 21. Cihan Oteli	28
Şekil 22. Özgür Otel	29
Şekil 23. Usta Otel	29
Şekil 24. Muhsinzade Mehmet Paşa Yalısı'nda Yer Alan Les Ottomans Hotel	35
Şekil 25. Les Ottomans Hotel Lobisi	35
Şekil 26. Kullanıcının ilişkiye geçtiği mekan sıralaması	46
Şekil 27. Akdeniz Renkli Oteli'nin lobisi	47
Şekil 28. Sapanca Otel Richmond Nua Wellnes Spa lobisi	47
Şekil 29. Pekin Oteli Lobisi	48

Şekil 30. Lobi ve diğer mekanlar organizasyon şeması	48
Şekil 31. Yeni Alephat Via San Basilio barı	49
Şekil 32. Sapanca Otel Richmond Nua Wellnes Spa girişi	50
Şekil 33. Giriş biçimleri	61
Şekil 34. Çevresel düzen	63
Şekil 35. Merkez odaklı düzen	63
Şekil 36. Diyagonal düzen	63
Şekil 37. Serbest düzen	64
Şekil 38. Büyük Sümela Otel, lobi-bar	68
Şekil 39. Büyük Sümela Otel, Giriş-resepsiyon İlişkisi.....	69
Şekil 40. Büyük Sümela Otel, Düşey Sirkülasyon	69
Şekil 41. Büyük Sümela Otel, donatı ve aksesuarları	71
Şekil 42. Usta Otel, lobi	71
Şekil 43. Usta Otel, giriş-resepsiyon ilişkisi	72
Şekil 44. Usta Otel, donatı ve aksesuarlar.....	73
Şekil 45. Funda Otel, zemin katı	74
Şekil 46. Funda Otel, galeri katı.....	74
Şekil 47. Funda Otel, sinema ve sine-kafe	75
Şekil 48. Funda Otel, galeri katı doğal taş kaplama duvar.....	76
Şekil 49. Funda Otel, galeri katı donatı ve aksesuarları	76
Şekil 50. Saylamlar Otel, lobi	77
Şekil 51. Saylamlar Otel, satış ve kiralık alanlar	78
Şekil 52. Saylamlar Otel, donatı ve aksesuarları.....	79
Şekil 53. Aksular Otel, lobi	79
Şekil 54. Aksular Otel, fonksiyonel gerekler	80
Şekil 55. Seçilya Otel, lobi	81
Şekil 56. Seçilya Otel, duvar	82
Şekil 57. Horon Otel, lobi	83
Şekil 58. Giriş-resepsiyon İlişkisi	84
Şekil 59. Uzunkum Otel, lobi	85
Şekil 60. Uzunkum Otel, donatı ve aksesuarlar	86
Şekil 61. Elegante Otel, lobi	87
Şekil 62. Hotel Trabzon Class, lobi	88

Şekil 63. Sağıroğlu Otel, lobi	89
Şekil 64. Sađırođlu Otel, dűşey sirkűlasyon	90
Şekil 65. Sağıroğlu Otel, donatı ve aksesuarları	91
Şekil 66. Bűyűk Okyanus Otel, lobi.....	92
Şekil 67. Bűyűk Okyanus Otel, manzara yűnű	92
Şekil 68. Bűyűk Okyanus Otel, giriř-resepsiyon iliřkisi.....	93

TABLÖLAR DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Trabzon turizm işletme belgeli oteller listesi	30
Tablo 2. Otellerde oda başına lobi mekan büyüklükleri	52
Tablo 3. Oda sayısına bağlı olarak banko uzunluğu	53

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

Turizm, çağımızda çok çeşitli fonksiyonların bir örgü teşkil etmiş olduğu endüstri haline gelmiştir. Bu endüstri içerisinde, pek çok kişi, kurum, kuruluş ve ülkeler gelir elde etmektedir. Turizmin öznesini insan teşkil eder ve insanın turizm sektöründe birinci derecede önemli olan ihtiyacı konaklama olduğu için öncelikle, konaklama yapılarının varlığı ve kalitesi söz konusu olmaktadır.

Konaklama tesisleri, tarihin çok eski devirlerine kadar dayanmaktadır. 19. yy' dan itibaren mekansal olarak çeşitlenen konaklama yapıları, günümüzde verdikleri hizmetin çeşidine ve yapının konumuna göre türlere ayrılabilir. Turizmin amacı ve çeşitleri zaman içinde değiştikçe konaklama yapılarında da çeşitlenmeler olmuştur. Her türlü turizm çeşidine göre, konaklama yapıları geliştirilmiştir. (Şavklı, 2005).

Otel işletmeleri konaklama işletmeleri içerisinde en yaygın ve en eski olanıdır. Zaman içinde gelişen teknoloji, insanların farklı amaçlarla seyahatlerinin artması otellerin kısa zamanda oldukça büyük bir gelişme ve değişme göstermesine neden olmuştur. Otel, insanların konaklama, beslenme, eğlenme gibi çeşitli gereksinimlerini karşılayan ekonomik ve sosyal bir işletmedir. Günümüzde, oteller, her türlü konfora sahip, müşterilerin istekleri doğrultusunda gelişen, yeni imkanlar sunar hale gelmiştir, insanların sevdiği, kendilerini rahat ve mutlu hissettiği yerler olmuştur. Oteller günümüzde buldukları şehirler için de bir prestij kaynağı olmuştur. Aynı zamanda oteller iş, toplantı, turistik amaçlı gelen ziyaretçiler dışında, ortak mekanlarıyla, kent halkı tarafından yemek yeme ya da dinlenme amaçlı tercih ettiği mekanlar olmaya başlamıştır.

Otellerin genel mekanları ve özellikle de giriş mekanları müşteri üzerinde en büyük etkiye sahip olan alanlardır. Giriş mekanının özellikle 5 yıldızlı otellerde, işletmenin bütününe yönelik olan düşüncelerin olumlu yönlendirilmesinde büyük önemi vardır. Bu nedenle, tasarlama aşamasında, kullanıcının rahatı, otelden memnun ayrılması için sağlanabilecek hizmet zincirinin ilk halkasını oluşturan bu mekan, algıda etkisi olan tüm tasarım kriterleri açısından ve teknik açıdan kusursuz bir biçimde planlanmalıdır (Şavklı, 2002).

Otelin halka açık mekanlarından lobiler, otelin merkezi olarak kabul edilebilecek mekanlardır. Gelen müşterilerin otele kabulü buradan yapılır. Bu bölümde resepsiyon oturma-dinlenme için oturma grupları, otellerin büyüklüğüne göre lobi-bar, pastane gibi birimleri içinde barındırır. Otele dağılım bu mekandan gerçekleşir. Bu amaçla lobi mekanı ne kadar iyi tasarlanırsa otelde hem müşteriler hem de personel açısından sirkülasyon o kadar iyi çözümlenmiş olur.

“İnsanlar çeşitli mekanlar içinde yaşamak durumundadırlar. Bu mekanlar makro ya da mikro ölçekte, açık ya da kapalı mekanlar olabilmektedir. İnsan var oldukça mekan kavramı dolayısıyla da mekan örgütlenmesi söz konusu olacaktır. Mekanın örgütlenmesindeki hedef insana daha iyi bir yaşam sağlamak, gereksinimlerine doğru cevap vermektir” (Özdemir,1994).

İnsanlar buldukları mekanda kendilerini güven içinde hissetmelidir. Mekan öncelikle kendine düşen görevi yerine getirmeli ve kullanıcılarına psikolojik açıdan güven verebilmelidir. Buda uygun biçimde tasarlanıp donatılmasıyla mümkündür (Gür, 1985). Bir mekanda her zaman aranılan diğer bir özellik de kullanışlılıktır. Kullanışlılık, mekanın işlevselliği ile ilgilidir. Öncelikle mekanda hangi eylemlerin yer aldığı belirlenmeli ve ona göre donatılmalıdır (Bayazıt, 1968).

Bu çalışmada da yukarıda belirtilen özelliklere bağlı olarak otellerde lobi mekanları irdelenmiş; belirlenen örneklem grubu içinde yer alan otellerin lobi mekanlarındaki mekan örgütlenmesine ilişkin bir çalışma yapılmak istenmiştir. Örneklem grubu otellerin yıldız sayıları baz alınarak belirlenmiştir. Yıldız sayılarına göre otel lobilerindeki mekan örgütlenmesinin nasıl farklılıklar gösterdiği saptanmaya çalışılmıştır. Oluşturulan tablolar Özdemir’in konutta yaşama mekanları çalışmasında yer alan, mekan örgütlenmesi değerlendirme modeline bağlı kalınarak, analiz edilmeye çalışılmıştır. Bunlar,

1. Fiziksel Örgütlenme
2. Psiko-sosyal Örgütlenme
3. Sosyal Statü'dür.

Bu konulara tezin alan çalışması bölümünde detaylı bir şekilde yer verilecektir.

1.2. Konaklama Tesisleri İle İlgili Kavramlar

1.2.1. Turizm Kavramı

İnsanlar çok eski zamanlardan beri gezi, ekonomik kazanç gibi nedenlerden dolayı bir yerden bir yere hareket etmektedirler. Ticaretin, alışverişin, kültürün ve öğrenime duyulan ilginin genişlemesi ile Rönesans boyunca turizmde kararlı bir gelişme gözlenmiştir. Bu gelişme 2. Dünya Savaşı sırasında durmamış ve savaştan sonra da büyük bir artış göstermiştir. Zamanla nüfusun artması, ülkelerin refah düzeylerinin yükselmesi ve insanların çalışma, uyku gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması ile boş zamanlar artmaya başlamış, böylece turizm kavramı gündeme gelmiştir (Yüksel, 1984).

Turizmin tarihsel süreç içerisinde pek çok tanımı ve ifadesi yapılmıştır. Bunlardan bazıları:

‘İnsanların sürekli ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışına seyahatleri ve buralardaki genellikle turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep ederek geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkilerin bütünüdür’ (URL-1, 2008).

‘İnsanlar, kendi ülkelerinde veya başka ülkelerde eğlenmek, dinlenmek ve çeşitli kültürleri tanımak amacıyla seyahat etmekte, bir başka deyişle sosyal yaşamlarını belirli bir süre için sürekli yaşadıkları yerden farklı bir yere taşımaktadırlar. Turizm, bu şekilde sürekli bir kalıba dönüşmemek ve geçim sağlayıcı bir uğraşta bulunmamak koşulu ile, kişinin yolculuk ve konaklamasından doğan olaylardır’ (Eralp, 1983).

Turizm, ‘Doğa ve insan tarafından yaratılan, yüksek potansiyelli rekreasyonel alanlarının ticari amaçla işletilmesi ve rekreasyon olgusuna ekonomik faktörle yaklaşmaktır’ (Yıldızlı, 1978).

Yukarıda farklı tanımları yapılan turizmin, günümüzdeki aktiviteleri yalnız seyahat etme ve dinlenme ile sınırlı değildir. ‘Turizm, yaygın anlamıyla toplu turizm adı verilen ve 3 s (güneş, kum, deniz) denilen rekreasyonel amaçlı aktiviteler yanında kongre, sağlık, kumar, alışveriş, spor, kültür vb. çok sayıda alanı kapsıyor. Turistler de bireysel olarak özellikle kültür, görme amacıyla gezenler ile dinlenme ağırlıklı olup hizmetleri kendi girişimleri dışında sunulan hazır paketten kullananlar olarak ikiye ayrılıyor’ (İnceoğlu, 2004).

Günümüz tüketim ideolojisi ile her sektörde tüketici deviniminin artmasına zemin oluşturulurken, kitle iletişim araçlarının da yaygınlaşması sağlanarak küresel minyatürleşme denilen zaman - mekan sıkışması gerçekleştirilmiştir. Sürekli yenilenen ulaşım teknolojileri ile seyahatin toplumsal örgütlenmesi de, tüketimin önemli bir ayağını oluşturan boş zamanın planlanmasını kolaylaştırmıştır. Dolayısıyla modern dünyada toplumsal pratiğin ayrı ve düzenli bir alanı olarak boş zaman örgütlenmesini tanımlayan turizm de, bu tüketim kültürüyle birlikte farklı anlamlarla mekansallaşmaya başlamıştır (Zengel, 2003).

1.2.2. Konaklama Tesisleri Kavramı

Bir yapı türü olarak konaklama tesisi, dış dünyanın asimilasyonu, yani bir anlamda evcilleşmesini temsil etmektedir. Konaklama tesisinin öncelikli işlevi, kişinin kendisine ait olmayan bir dünya ile geçiciliği önceden kabul edilmiş bir aidiyet ilişkisi kurmasına yardımcı olmaktır. Bugünün ortamında konaklama tesisleri, hizmet sundukları toplumsal kesime ve hizmet niteliklerine göre mimari tipolojilerine ve dillerine yansıyan farklılıklar barındırmaktadır (İnceoğlu, Altun, 2006).

Bir başka konaklama tesisi tanımı ise; asıl fonksiyonları geceleme ihtiyacını sağlamak olan, bunun yanında yeme- içme, eğlence ihtiyaçları içinde yardımcı ve tamamlayıcı birimleri de bünyelerinde barındıran tesislerdir (Resmi Gazete, 1991).

1.2.2.1. Konaklama Tesislerinin Tarihçesi

Konaklama ihtiyacı, ilk çağlardan bu yana, insanlar yolculuk ettikçe süregelmiştir. Konaklama tesislerinin en eskileri dünyanın çeşitli yerlerinde farklı olarak ortaya çıkmıştır (Şavklı, 2002).

Büyük göçler sırasında (M.Ö. 400 yıllarında) Orta Asya Türklerinin uzak ülkelere gitmelerini sağlayan önemli faktör daha o çağlarda atı ehlileştirilmiş ve tekerlekli araba yapımını öğrenmiş olmalarıydı. Böylece at ve araba ile göç eden Türkler de yolculuklarını daha rahat yapabilmeleri için konaklama ve konak yeri fikri gelişmiştir. Antik dönemde daha sonraki devirlerde de süreceği gibi, ticaret kentler arasındaki seyahatin en önemli nedenlerinden birisini oluşturmaktaydı (Yolcu, 2006).

Antik dönemin konaklama yapıları, genelde ‘katagogion’ deyiimiyle anılmaktadır. Basit katagogionlar da, konaklama, sandalyelerin üzerinde gerçekleştirilmekteydi. Standartları yüksek olan katagogionların ise, kapıları kilitlenebilen, tek yataklı ve basit bir şamdanla aydınlatılan odaları vardı. İyi yemekler bulunan bu tesislerde kulüp ve dernek toplantıları da yapılabilmekteydi. Roma imparatorluğu döneminde, iyi bir tesis de konaklamak isteyen bir yolcunun otoritelerden alınmış bir belgeye sahip olması gerektiği, aksi takdirde içinde safahat, ahlaksızlığın ve hırsızlığın her türüne rastlanabilen sıradan bir tesis de geceleme durumunda kalabildiği bildirilmektedir (Yolcu, 2006).

Bizans dönemine ait konaklama yapıları hakkında günümüze fazla bilgi gelmemiş olsa da ‘ksenodokheion’ deyiimiyle tanımlanan konaklama tesislerinin mevcut olduğundan söz edilmektedir. İmparator ve zengin hayırseverler tarafından yaptırılan bu misafirhanelerde yoksul, yaşlı, yetim, hasta ve muhtaç kişiler barınırlardı. Daha önce sayıları oldukça artan hacı kabilelerinin ‘pandoheion’ olarak anılan ticaret yolları üzerindeki paralı hanlarda konaklamışlar, sonraları manastırların oluştuğu ve zamanla bu hacı kabilelerine hizmet vermek üzere ‘ksenodokhion’ lar inşa edilmiştir (Kayın, 2000).

Konaklama yapıları geçmişten günümüze, Asya İpek yolları, Anadolu, Mısır, Balkanlar, ve İtalyanlara kadar benzer biçimlerde yansımıştır. Tam gün yol alan kervanlar sabahın erken saatlerinde yola çıkar, akşamın alacakaranlıklarında da barınabilecekleri yer ararlar. Bu konaklama yerleri, çevresi korumalı yüksek duvarlar ve gözetleme kuleleri ile bir çeşit kale gibi yapılarıdır. Ortaları, üstü açık avlu ve yanları da; yatma, yeme, hayvan ahırları, mutfak, depo, tuvalet, yıkanma gibi üstü örtülü hizmet mekanlarıdır. Doğudaki bu düzenlemeler için kervansaray, ribat (6. yy), ribatsı, tekke, zaviye (dinsel); hanagah, hangah, mihmansaray, kastel ve ksenedokion (Bizans), ukel (Mısır), kastrum (Doğu Roma), kon (Çağatay Türkçe), gibi adlar verilmektedir. Batıda ise; fondacco (Ceneviz), fondak (İspanya), mension (Roman), hospitum (Latin), hospice ve auberge (İsviçre), gasthoff (Germen) gibi deyişler kullanılmaktadır (Dora, 2006).

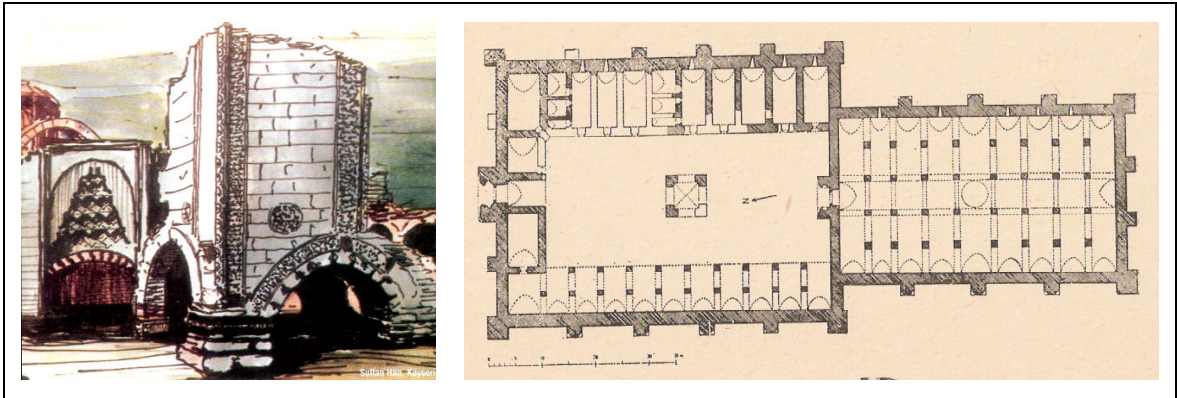
İlk örgütlü konaklama tesisleri olarak, İpek yolu boyunca Asya’nın ortasından Anadolu’ya ve Amber Yolu boyunca Avrupa’nın kuzeyi ve güneyi arasında uzanan ticaret yollarındaki han ve kervansarayları görebiliriz. Bunun yanında, Haçlı seferleri öncesi ve sonrası çeşitli dinsel tarikatların Kudüs’e seyahat eden hacıların konaklaması amacıyla kurdukları, vakıf, hayır kurumu niteliğindeki hanlar bulunmaktadır. Bunlar sıradan birer çadır değildi; yatma, barınma dışında yeme, temizlenme gibi gereksinimlere de cevap vermekteydi (İnceoğlu, 2004).

Konaklama yapılarının ilk örnekleri Roma İmparatorluğu döneminde oluşan hanlardır. Bu dönemde hancılık profesyonel bir meslek olarak kabul edilmiştir. Bu hanların sahipleri aileleri ile oturdukları evin bazı bölümlerini seyahat edenlere kiralyor ve yolcular bir ev ortamında çoğu zaman tanımadıkları kişilerle aynı odada kalıyordu (URL-2, 2007).

6. yy.'dan sonra günlük yaşamda takas yöntemi yerine daha güvenilir ve pratik olan para kullanımının başlaması ile ticaret gelişmiş, yolculuk edenlerin sayısı artmıştır. Böylece, hanlara olan talebin artmasıyla, bu tür hanlar Orta Çağ'da tüm Avrupa'ya yayılmıştır (Çakırkaya, 1994).

1100 yıllarında Avrupa hanları gelişmiş, İngiliz hukuku hanlar için kanunlar çıkarmıştır. Daha sonra hanların planı kemerli girişi olan; iki tarafta odaları ön tarafta mutfak ve sosyal mekanları ve arkada ahır ve deposu olan kapalı avlulu forma dönüştü (Rutes, 1985).

Orta doğu da gelişen diğer bir konaklama yapısı da kervansaraylardır. Özellikle 13. Yy da Selçuklular döneminde inşa edilen 'Sultan hanlar' konaklama yapılarının tarihinde önemli bir yer tutar (Hazneci 2.Teoman). Anadolu Selçuklu Sultanları tarafından yaptırılan büyük kervansaraylar 'Sultan Hanı' olarak adlandırılmaktadır (Yolcu, 2006) (Şekil 1).

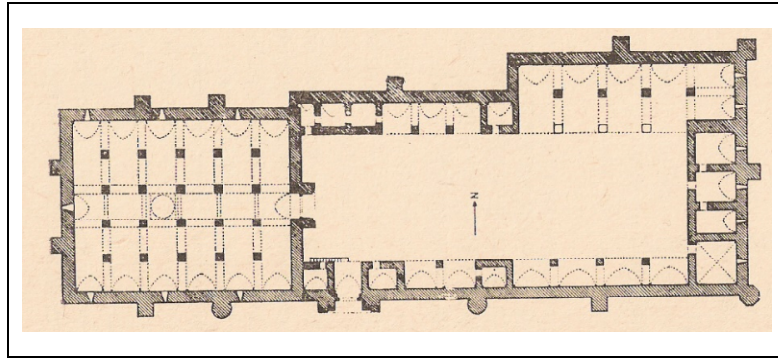
Şekil 1. Kayseri- Sivas yolunda, Sultan Han ve planı (Dora, 2006, Yetkin, 1970).

Kervansaraylar kentler arası işleyen kervanların konaklama ihtiyacını gidermek amacıyla oluşmuştur. Kervansaraylar genelde han olarak kabul edilseler bile hanlar daha çok şehir içinde yapılmış, kervansaraylar ise önemli ticaret yolları üzerinde kavşak noktalarında görülmüştür (Karahasanoğlu, 1997). Kervansaraylar bünyelerinde bulunan hamam, çarşı ve ahır gibi bölümlerin, şehir hanlarında kısmen veya tamamen kaybolduğu görülür. Sadece ahırlar, bazı şehir hanlarında boyutları küçülerek devam etmişlerdir. Yapı

özellikleri yönünden de önemli farklar görülür. Issız yollar üzerindeki kervansarayların, can ve mal emniyetini kolayca sağlayabilmeleri, savunabilmeleri ve tehlike durumunda belirli bir süre ayakta kalabilmeleri gerektiğinden, yapılış biçimleri bir kaleyi andırır (Kılıçözlü, 1985). İsfahan’ da şehir giriş kapılarında ve yol kenarlarında görülen yatma ve yeme işlevini karşılayan yapıların, kervansarayların başlangıcı olduğu sanılmaktadır. Ortaçağda yolcuları güvenli barındırma görevini doğuda kervansaraylar, zaviyeler, batıda da manastırlar üstlenmiştir. Doğudaki kervansaraylar ve batıdaki hanlar arasında işletme gayesi ve esprisi bakımından önemli fark vardı. Batı’da hanlar ticari bir amaçla işletiliyor, doğu da ise kervansaraylar konaklayanları misafir olarak kabul ediyordu. Bunun sonucu olarak batıda konaklama endüstrisi gelişme olanağı bulmuştur. Doğuda ise kervansaraylar ancak sahibinin mali durumu elverdiği ölçüde ayakta kalabilmiştir (Karahasanoğlu, 1997).

Kervansaraylar; ticaret eşyası taşıyan kervanların, bu kervanlarla birlikte bir şehirden başka bir şehre giden yolcuların konaklamaları ve geceyi güven içinde rahat geçirmeleri için doğudan batıya, kuzeyden güneye giden büyük ticaret yolları üzerinde kurulmuş olan Selçuklu kervansaraylarının aralarındaki mesafeler, deve yürüyüşü ile günde dokuz saat yani 40 km esas tutularak tespit edilmiştir. Barış zamanlarında pazar yeri olarak da iş gören bu kervansaraylar savaş zamanlarında da kale olarak da kullanılırdı.

Birçoğunun bugün dahi Anadolu’nun doğu, orta ve güney-batı bölgelerinde özellikle Aksaray-Kayseri, Kayseri-Malatya, Kayseri-Sivas, Sivas-Amasya, Konya-Ankara, Konya-Beyşehir, Konya-Afyon, Antalya-Afyon, Antalya-Adana, Alaiyye-Antalya yolları üzerinde gördüğümüz bu kervansarayların develere, at ve arabalara, denklere, ticaret mallarına mahsus yerleri, yolcuların yatıp kalkmalarına, dinlenmelerine mahsus oda ve salonları, hamamları ve mescitleri vardır. Kervansarayların planları bu ihtiyaçlar göz önünde tutularak uygulanmıştır (Yetkin, 1970) (Şekil 2).

Şekil 2. Ankara-Konya yolunda Zazadin Hanı planı (Yetkin, 1970).

Türk mimarisinde en eski kervansaraylar, Karahanlılardan kalmış olup, bunlara “RİBAT” adı verilmiştir. Karahanlı kervansaraylarının mimarisi ve planları daha sonra, Büyük Selçuklular ve Anadolu Selçuklularının yaptırdığı kervansaraylarda geliştirilmiştir (Aslanapa, 1993).

Bazı araştırmacılar kervansaray yapılarının kaynağını Arap ribatlarına bağlamaktadır. İlk önceleri Kuzey Afrika’da ortaya çıkan ribatlar savunma, korunma amacı ile yapılmışlardır. Askeri amaçla, oluşturulmuş bu yapılar, genellikle sınırlarda savaşa hazır kuvvetlerin hayvanlarıyla birlikte hazır buldukları, etrafı sur duvarları ile çevrili ve kale görünümünde gelişmiş yapılardır. Oysa, Orta Asya da ortaya çıkan kervansaray yapıları askeri amaçlı olmayan, ticaret amacına dayalı seyahatlerde barınma ve korunma için yapılmışlardır (Cezar, 1977).

Kervansaray yapılarının çıkış nedenini Uzak Doğu ve Avrupa arasındaki sıkı alışverişe bağlamak yerinde olur. İnsanların güzele ve değerli eşyaya olan tutkusu kervanların Orta Asya steplerini ve çölleri aşmasına neden oluyordu. Böylelikle İpek Yolu gerçekleştirildi. Bu yolda seyahat edenlerin güvenliklerinin sağlanması önemliydi. Gereksinim sonucunda doğan askeri motelleri, Araplarda olduğu gibi Türkler de “Ribat” olarak adlandırmışlardır (Sezgin, 1976).

Kervansarayların inşa edilmesinin nedeni kısaca şu başlıklar altında toplanabilir:

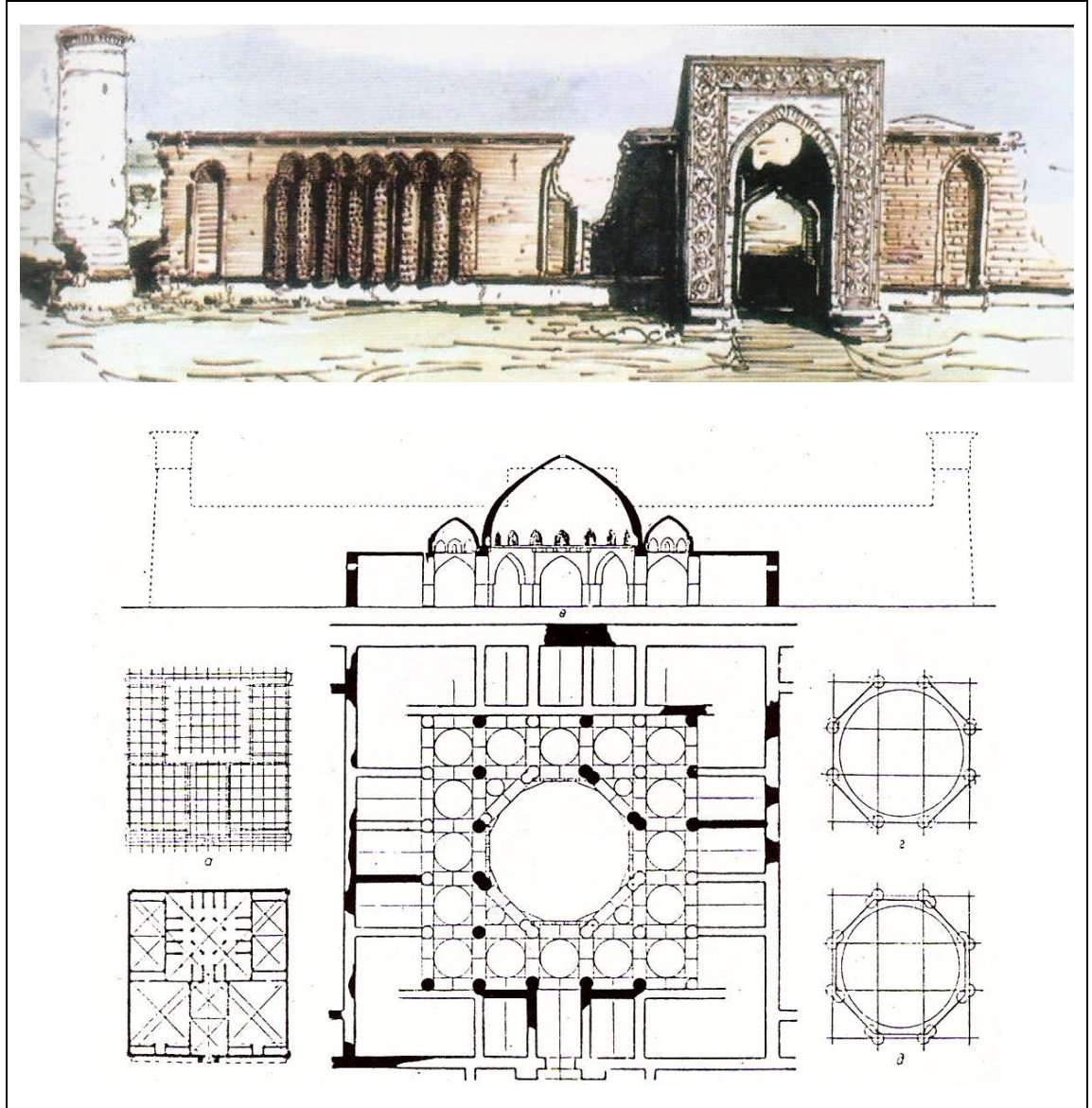
1. Zengin ticari eşya nakleden kervanlara sınırlarda düşman ve göçebe baskınlarından korunabilecekleri, güvenli konak yerleri sağlamak. Bundan dolayı kervansaraylar surlarla çevrilmiş, surları üzerinde kule ve burçlar inşa edilmiş, kapıları demirden yapılmış ve bu nedenle her türlü tehlikeye karşı koyabilecek bir savunma tertibatıyla donatılmışlardır.

2. Yolcuların konakladıkları ve geceledikleri bu yapılarda her türlü gereksinimlerini temin etmek ikinci amaç idi. Bu amaçla, kervansaraylarda bulunan tesisler dikkate değerdir. İçlerinde yatakhaneleri, aşhaneleri, erzak ambarları, ticari eşya koyacak depoları, hayvanların barınacağı ahırlar, samanlıklar, misafirlerin yıkanması için hamamları, şadırvanları, yolcuların namaz kılmaları için mescitleri, hatta kayıtlardan çıkarılabildiğine göre eczaneleri, revirleri, yolcuların ayakkabılarını tamir eden ve fakirlere yenisini yapan ayakkabıcılar, nalbantlara varıncaya kadar her ihtiyaç karşılayacak tesisleri vardı (Turan, 1946).

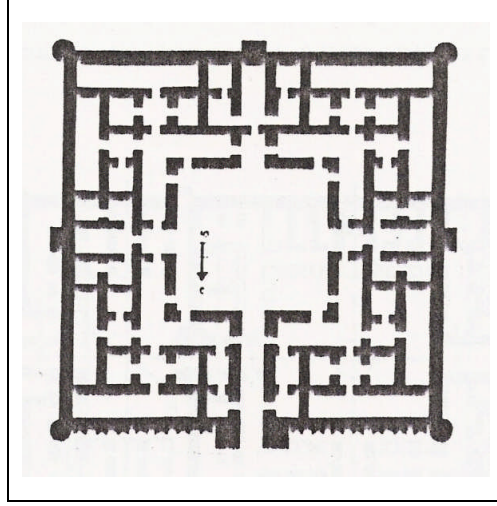
Kervan yolları üzerinde seyahat eden seyyah, derviş ve tüccarların konaklamaları için yapılmış kervansarayların (Ribat) ilk örneklerine ilk Müslüman Türk devleti olan

Karahanlılarda rastlanmaktadır. Ribatlar, savunma ve korunma nedeniyle tamamen dışa kapalı, sağlam, yüksek duvarlarla çevrili yapılardır (Sezgin, 1976).

Tarihi bilinen en eski kervansaray Karahanlılar zamanında yapılmış olan Ribat-ı Melik'tir. Bu kervansaray, 1068-1080 yılları arasında egemen olan Karahanlı hükümdarı Nasrbin İbrahim tarafından Buhara Semerkant yolu üzerinde 1078-1079 yılında yapılmıştır (Sözen, 1975). Ribat-ı Melik (Şekil 3), Menakeldi (Tiyensan-Fergana) (Şekil 4) 54 odalı olup köşe pandantiflerinden kubbeye geçişler ile stalaktidli tromp şekilleri ile en gelişmiş örnekler arasında sayılabilir. Bu başarı Orta Asya Türk mimarlığında önemli bir gelişim örneğidir. Yapı malzemesi tuğla, kerpiç ve kısmen taştır (Dora, 2006).

Şekil 3. Ribat-ı Melik ve planı (Dora, 2006, Aslanapa, 1993).

Şekil 4. Menakeldi Kervansarayı planı (Usta, 1994)

Karahanlılardan sonra Gazneliler ve Büyük Selçuklular zamanında da kervansaray yapımı devam etmiştir. Bugünün otelleri sayılabilecek bu yapılardan günümüze kalmış olanlar genellikle Karahanlı ve Büyük Selçuklular zamanında yapılmış olanlardır (Alsaç, 1991).

Anadolu öncesi Türk toplulukları zamanında Orta Asya da temeli atılan kervansaray mimarisi 11. yy dan itibaren büyük ölçülere varan yapılar şeklinde inşa edilmişlerdir (Usta,1994).

Anadolu'nun stratejik konumundan dolayı, her devirde yoğun bir ticaret trafiği söz konusu olmuştur. Ancak 12. yy da ticaretin çoğu transit olup Konya, Sinop ve Sivas gibi şehirlerde toplanmıştı ve ticaret Ermeni ve Rum tüccarlarının eline geçmiştir. Anadolu'nun stratejisinin farkına varan Selçuklu sultanları, 2. Kılıçarslan' dan itibaren, politika ve fetihlerini ekonomik amaçlara yöneltmişlerdir. Bu nedenle, ticarete önem verilmiş, kervan yollarının güvenliği sağlanmıştır. Ayrıca Suriye kervan yollarının Haçlı seferleri nedeniyle tehlikeli hale gelmesi, 13. yy başında Anadolu'yu Orta Doğu'nun en önemli ticaret merkezi haline sokmuş ve bu durum Moğol istilasına kadar sürmüştür (Tükel, 1969).

Selçuklu sultanları devletin stratejik konumunun ve ticaretin önemini kavrayarak iktisadi ve ticaret faaliyetlerini arttırmak için çeşitli tedbirler almışlardır. Ticaretle uğraşan kişilere her türlü yardımda bulunmak, ticaret yollarının güvenliğini arttırmak, ticari eşyanın askeri koruma birlikleri tarafından taşınmasını sağlamak ve kervan yolları üzerinde yolcuların her türlü gereksinimlerini karşılayabilecekleri kervansaraylar yaptırmak gibi

tedbirler almışlardır. Selçuklular döneminde Anadolu, milletlerarası bir köprü haline gelmiş ve ticaret hayatı gelişmiştir (Sözen, 1975).

Osmanlı sonrası, gerek yaşam gerek ulaşım yöntemleri değişmeye başladı. Artık kervansaray düzenekleri yerine, korunma-savunma endişeleri olmayan, değişik içerikli konaklama birimleri ortaya çıktı. Canlı hayvanlar ile taşımalar, yerini motorlu araçlara bırakmaktaydı. Yeni araçlarla ulaşılan kısa süreli konaklama yerlerine 'moto-otel' motel denilirken, iskan birimleri yakınında ve içinde yer alanlarına da otel denmekteydi (Dora, 2006).

Otel kavramı, çalışmanın üçüncü bölümünde detaylı bir biçimde ele alınmaktadır.

1.2.2.2. Konaklama Tesislerinin Sınıflandırılması

Turistik konaklama yapıları denilince otel, motel, tatil köyü, yurt, oberj, kamp, pansiyon gibi farklı fonksiyonlara ve işletmelere sahip, farklı müşterileri olan fakat benzer konaklama amaçları olan tesisler düşünülür. Kullanılış amacına ve kuruluş yerlerine, büyüklük ve işletme niteliklerine göre tesislerin, çeşitli ülkelerde ortak olabilecek bazı karakterlerinin olduğu ortaya çıkmıştır (Bayazıt, 1989).

Konaklama; her tür tesisi, yeri, kampları, karavan alanlarını, her tür yeme içme hizmetini kapsar. Konaklama tesislerinin türleri çok çeşitlidir. 19. yy'dan itibaren mekansal olarak çeşitlenen konaklama yapıları, günümüzde verdikleri hizmetin çeşidine ve yapının konumuna göre türlere ayrılabilir. Turizmin amacı ve çeşitleri zaman içinde değiştiği, konaklama yapılarında da çeşitlenmeler olmuştur (Şavklı, 2002).

Konaklama tesisleri farklı kaynaklarda çeşitli şekillerde sınıflandırılmışlardır. Bu çalışmada ise Türkiye'deki sınıflandırma göz önüne alınmıştır. Buna göre, Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik'te konaklama tesisleri 2 gruba ayrılır:

- Asli konaklama tesisleri
- Özel tesisler

Asli konaklama tesisleri; Konaklama tesislerinin yapısı, boyutu ve onların işlevsel karakteri itibarıyla, sosyal turizm yapısı dışındaki tesislerdir.

Asli konaklama tesisleri kendi içinde aşağıdaki şekilde sınıflandırılabilir:

1. Oteller
2. Moteller

3. Tatil köyleri
4. Pansiyonlar
5. Kampingler
6. Apart oteller
7. Hosteller

1. Oteller: Oteller, asli fonksiyonları müşterilerin konaklama ihtiyaçlarını sağlamak olan, bu hizmetin yanında, yeme-içme, spor ve eğlence ihtiyaçları için yardımcı ve tamamlayıcı birimleri de bünyelerinde bulundurabilen tesislerdir. Oteller; bir, iki, üç, dört, beş yıldızlı oteller olarak sınıflandırılırlar (Bkz. 1.3.2.2. Türkiye'deki sınıflama).

2. Moteller: Moteller, yerleşim merkezleri dışında, karayolları güzergahı veya yakın çevrelerinde inşa edilen, motorlu araçlarıyla yolculuk yapanların konaklama, yeme-içme ve araçlarının park ihtiyaçlarını karşılayan en az on odalı tesislerdir (URL-3, 2007).

3. Tatil köyleri: Tatil köyleri; doğal güzellikler içerisinde, rahat bir konaklama yanında çeşitli spor, eğlence ve satış hizmetlerinin de sağlandığı yaygın yerleşim düzeninde, eğimli arazilerde kottan kazanılan katlar da dahil olmak üzere en fazla üç katlı yapılardan oluşan ve en az seksen odalı tesislerdir.

4. Pansiyonlar: Pansiyonlar; yönetimi basit, yemek ihtiyacının idare tarafından sağlanabildiği veya müşterilerin kendi yemeklerini bizzat hazırlayabilme imkanı bulunan, en az beş odalı tesislerdir. Uzun süreli konaklamaya uygun, çoğunlukla aile işletmesi tipindeki küçük konaklama işletmeleridir (URL-3, 2007).

5. Kampingler: Kampingler; karayolları güzergahları ve yakın çevrelerinde, deniz, göl, dağ gibi doğal güzelliği olan yerlerde kurulan ve genellikle müşterilerin kendi imkanlarıyla geceleme, yeme-içme, dinlenme, eğlence ve spor ihtiyaçlarını karşıladıkları en az on ünitelik tesislerdir (URL-3, 2007).

6. Apart oteller: Apart oteller; mesken olarak kullanılmaya elverişli bağımsız apartman ya da villa tipinde inşa ve tefriş edilen, müşterinin kendi yeme ve içme ihtiyacını karşılayabilmesi için gerekli teçhizat ile donatılan ve otel olarak işletilen tesislerdir.

7. Hosteller: Gençlik turizmine cevap verebilecek ve yeme-içme hizmeti veren veya müşterinin kendi yemeklerini bizzat hazırlayabilme imkanı olan en az on odalı tesislerdir.

Çalışma kapsamında asli konaklama tesislerinden oteller ve otellerin lobileri araştırma konusu olarak seçilmiştir. Lobilere geçmeden önce otellerin tanım ve tarihçesi, dünya ve Türkiye sınıflamasını içeren detaylı bir bilgi sunulması uygun görülmüştür.

1.3. Otel Kavramı

Otel terimi, esas olarak konaklama tesisleri içinde belli bir türü ifade etmek için kullanılsa da güncel kullanımdaki geniş anlamı ile tüm konaklama tesislerini ifade eder. Kökeni Fransızca 'hotel' sözcüğünden gelen otel terimi bu geniş anlamıyla, transit yolcular için kısa veya bazen daha uzun süreli konaklama imkanı sağlayan, genellikle toplantı odaları, lokanta, eğlence ve spor tesislerine sahip yapı veya kuruluş olarak adlandırılmaktadır (Çakırkaya, 1990).

Turistik hareketlerin herhangi bir yönü ile ilgilenenler uzun zamandan beri otel işletmesinin de sahip olacağı asgari derecedeki teknik ve estetik özellikleri üzerinde tartışmalarda bulunarak kavramı açıklamaya çalışmışlar, fakat bir anlaşmaya varamamışlardır. Çünkü, gelenekleri, milliyetleri, dilleri, dinleri, mali güçleri, seyahat amaçları, hayat standartları, zevkleri birbirinden çok farklı bulunan turistlerin ihtiyaçlarını karşılamak zorunda bulunan bir işletmenin tanımını yapmak, elemanlarını belirtmek oldukça güçtür. Bu nedenle sayısız otel tanımı ile karşılaşılır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Amerikan literatüründe 'otel, uygun bir yer bulunduğu takdirde, kabul edilmiş olan müşterilerin hiçbir özel angajman yapılmaksızın konkladıkları sürece bir ücret karşılığında yatmak, yemek, bagaj ve bunun gibi hizmetlerin görüldüğü ve binaya, kendi geçici evleri gibi ihtimam gösterdikleri yerdir' (Olalı, 1973).

Alman otel işletmeleri uzmanı T. Münch, 'otelcilik teşebbüsü; yapısı, donatımı ve hizmetleri ile müşterilerine belirli bir süre içerisinde tatmin edecek biçimde misafir edebilen ve az çok beslenme fonksiyonunu başarabilen teşekküldür.' der (Civan, 1988).

Otel yapısı, teknik donanımı, konforu ve bakım koşulları gibi maddi, sosyal değeri, personelin hizmet kalitesi gibi moral elemanlarıyla tercih edilebilir nitelikte geçici konaklama ve kısmen beslenme ihtiyaçlarını bir ücret karşılığında hizmet olarak kabul eden ekonomik, sosyal ve sosyal disiplin altına alınmış işletmelerdir (URL-4, 2007).

Geleneksel konaklama tesislerinin en yaygın örneği otellerdir. Seyahat eden yabancıların geçici bir süre için konaklamaları amacıyla geçici bir süre için belirli standartlarda düzenlenmiş tesislerdir. Oteller, genellikle konaklama olanaklarının yanı sıra turistlerin yeme-içme, eğlenme ve alış veriş gibi gereksinimlerini karşılayacak yan tesislere de sahip bulunmaktadır. Şüphesiz bir otelin sunabileceği hizmetlerin türleri ve nitelikleri, otelin büyüklüğüne, bulunduğu yere ve daha çok hangi türde turiste yönelik olarak çalıştığına bağlı olarak değişiklik gösterecektir. Bununla beraber her otelin bir giriş holü,

en az bir salonu ve çeşitli tipte odalarının bulunması gerekmektedir. Günümüzde otelcilik anlayışına göre, odaların yalnızca geceleme amacına yönelik yatak odası olarak değil içinde yaşanılacak ve oturulacak biçimde tasarlanması ve günlük yaşamın hemen tüm gereksinimlerini karşılayabilecek eşya ve araçlarla donatılması aranmaktadır (URL-3, 2007).

Otel, kar amacıyla oluşturulan işletmelerdir. Belirli bir ücret karşılığında konuklara öncelikle yatak ve yemek hizmeti sunarlar. Bir anlamda otel konukların rahatını sağlayan bir fiziksel çevre olarak tanımlanabilir. Bir otelden istenilen verimliliğin alınabilmesi için tasarıma girdi oluşturan programlamanın doğru bir şekilde hazırlanması gerekmektedir (URL-2, 2007).

Oteller sundukları konaklama, yeme-içme hizmetlerini belli bir ticari anlayış, kural ve uygulamalar dahilinde yerine getirirler (Yolcu, 2006). 13-08-183 tarih ve 1960-2005 sayılı yazı üzerine 2634 sayılı Turizm teşvik kanununun 37. Maddesinin (a) bendi uyarınca çıkarılan Turizm yatırımları ve İşletmeleri Nitelikleri yönetmeliğinin 6-9-1993 tarihinde bakanlar kurulunca değiştirilen kısmında oteller ‘asıl fonksiyonları müşterilerin geceleme gereksinimlerini karşılamak olan, bu hizmetin yanında, yeme-içme, eğlence gereksinimleri için yardımcı birimleri de bulundurabilen tesislerdir’ (Resmi Gazete, 2005).

Barınmadan yaşamaya geniş açıdan bakıldığında günümüz otelleri özellikle büyük kent otelleri her tür gereksinimi ve toplulukları bünyesinde barındırarak oturma, dinlenme, geceleme, satış, çalışma, eğlenme, konuk kabulü, iletişim, tanıtım gibi pek çok kavram ile yapılaşmayı gerektirmektedir. Bu nedenle de oteller, sosyal kültürel, ekonomik, teknolojik, gelişmelerin bağlantısında iletişim, tanıtım, turizm değerlerinin yansıtılacağı en önemli hizmet sektörü yapıları olarak değerlendirilmelidir (Unansal, 1991).

Otelin konuta göre farkı, en küçük sosyal grup olan ailenin kullanım alanlarından, çok farklı çevrelerden gelen ve değişik alışkanlıklara sahip kültür gruplarının ortak gereksinimlerine yanıt verecek yapılar olmasıdır, genellikle sürekli değil geçici kullanım amacı taşıyan oteller, sosyal, kültürel ve turistik amaçları ile de ekonomik, ticaret, işletme gibi kavramları içerme açısından insana özel bir yaklaşım içerir (Yolcu, 2006).

1.3.1. Otellerin Tarihsel Gelişimi

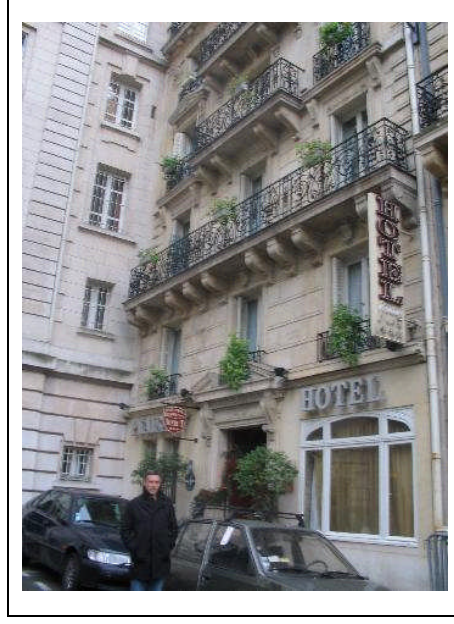
1.3.1.1. Otellerin Dünyadaki Gelişimi

İnsanlar çok eski zamanlardan beri gezi, ekonomik kazanç gibi nedenlerden dolayı bir yerden bir yere hareket etmektedirler. Ticaretin, alışverişin, kültürün ve öğrenime duyulan ilginin genişlemesi ile Rönesans boyunca turizmde kararlı bir gelişme gözlenmiştir. Bu gelişme 2. Dünya savaşı sırasında durmamış ve savaştan sonra da büyük bir artış göstermiştir. Zamanla nüfusun artması, ülkelerin refah düzeylerinin yükselmesi ve çalışma, uyku gibi temel ihtiyaçların karşılanması ile insanların boş zamanlar artmaya başlamış, böylece turizm kavramı gündeme gelmiştir (Tecim, 2002).

Dünya tarihinde seyahatin yani turizmin başladığı günden itibaren otelciliğin başladığı sanılmaktadır. Tarihi devirlerde insanlar giyinmeyi, konuşmayı, pişirerek yemeyi keşfettikten sonra, insanın insana hizmet vererek kazanç sağlamasını uğraşı haline getiren turizme yönelmişlerdir (URL-2, 2007).

16. yy ve 18.yy arasında ağırlama ve konaklama kavramında gözle görülür gelişmeler oldu, özellikle İngiltere de kalite çok arttı. Yolculuklar yaylı atlı arabalarla yapılırdı. Londra'dan Edinburg'a yapılan yolculuklar birkaç gün sürer ve gece konaklamayı gerektirirdi. Bu han ve tavernalar yalnız yolcular için değil, atlar içinde sığınak sağlıyordu. Yolcular çoğunlukla varlıklı ve lükse alışkın insanlar olduğundan bu yolcu arabalarının sayısı ve kalitesi de bu gelişmeler paralel artış göstermiştir. Bu hanlar ve tavernalar aynı zamanda köylüler, soylular, politikacılar ve rahipler gibi toplumun belli bir kesimini oluşturan grupların toplantı yerlerini oluşturuyordu (Şener, 2001).

Avrupa'daki gelişmeler 1700'lü yılların sonlarına doğru otel işletmelerinin başlangıcı olarak görülmektedir. 'Hotel de Henri IV' (Şekil 5) 1788'de 17500 sterlin ile inşa edilen dönemin en iyi otelidir (Yolcu, 2006).

Şekil 5. Hotel de Henri IV (URL-5, 2008)

18. yy da Aristokrat sınıf için Avrupa'yı gezmek, medeniyetin temellerini oluşturan sanat yapı ve öğelerini, özellikle İtalya gibi Akdeniz ülkelerini görmek iyi bir eğitimin vazgeçilmez parçası haline geldi. Ancak yine de turizm, elit kabul edilen çok küçük bir halk tabakasının uyguladığı bir aktiviteydi ve halkın büyük çoğunluğu için iş-tatil ayrımı gibi kavramlar gelişmediğinden bu tür aktiviteler düşünülemezdi (Burkart, 1984).

18. yy sonlarında endüstri devrimin getirdiği toplumsal değişiklikler, günümüzdekine benzer modern otelcilik anlayışının ortaya çıkmasına yol açmıştır. Avrupa da tarım ekonomisine dayalı topluluklarda hızlı bir nüfus artışı oldu. Bu hızlı nüfus artışından kaynaklanan ihtiyaçları karşılayabilmek için ülkeler ekonomilerini endüstrileştirme yoluna gittiler. Bunun sonucunda oluşan endüstri şehirleri, artık tanımla geçinemeyen halk için birer çekim noktası haline geldi ve Avrupa da yoğun bir iç göç olayı başladı (Burkart, 1984).

Endüstri devriminin etkileri ile 19 yy.' ın başlarında, servis sektörünün milli gelirdeki payı artarken tarım sektörünün payı azaldı. Böylece Avrupa'daki dış ticaret artışı ve göç hareketleri ile modern turizmin temelleri atılmış oldu. Toplumsal yaşamda turizm ürünlerine, konaklama yapılarına ve ulaşım araçlarına karşı en büyük talebi oluşturan geniş bir şehir nüfusu oluştu. Bu şehir nüfusu, toprağa bağlı olmayan sermaye birikimine sahip bir sosyal sınıf ortaya çıktı ve bu sınıf turizmin daha geniş kitlelere yayılmasına neden oldu (Burkart, 1984).

18. yy-19. yy sonları, modern konaklama anlayışına öncülük eden otellerin ortaya çıktığı yıllardır. Bu dönemde Batıda, gelişen ulaşım teknolojisine bağlı olarak yolculuk olanakları gelişim göstermiş, anlayış olarak değişmiştir. Yolculuk olgusundaki değişim konaklama yapılarına da yansımış ve 18. yy dan başlayan bir süreç içinde ‘han’ olarak adlandırılan konaklama tesisleri yerlerini daha yüksek standartlara sahip otellere bırakmaya başlamıştır.

19. yy da ‘otel’ kurumu Batı da tümüyle kabul görmüştü. Bu dönemde ulaşım teknolojisinde önemli gelişmeler ortaya çıkmış, demiryollarının gelişimi, yolculuklar için büyük bir kolaylık sağlamıştı. Yolculuk kavramının biçim, sıklık, hız, vb. durumlardan değişmesi ise, konaklama yapılarını plan, boyut, strüktür gibi hususlarda etkilemiştir (Yolcu, 2006).

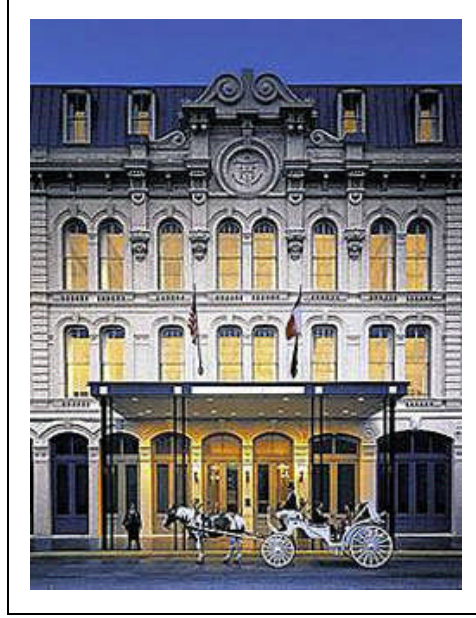
1830’larda temel ulaşım aracı olan at arabası yerini demir yoluna bırakmaya başladı. At arabalarına servis sunan hanların sayısı azalırken konaklama endüstrisi tren istasyonlarının çekim alanına bağlı olarak şehirlere yayıldı. 1800’lerde şehir otelleri yaygınlaşmaya başladı. Amerika da ilk otel 1794 yılında New York’ta ‘City Hotel’ (Şekil 6) adıyla açıldı ve benzer nitelikte konaklama yapıları Boston, Philadelphia ve Baltimore gibi şehirlere de yayıldı. İngiltere de ise 1839 da Euston kentinde bir otel açıldı. Ancak bu oteller sundukları hizmet yönünden büyütülmüş hanlardan ibaretti (Burkart, 1984).

Şekil 6. City Hotel (URL-6, 2008)

1829’da Boston’da inşa edilen ve dönemin en lüks ticari yapısı olarak nitelendirilen ‘Tremont House’ (Şekil 7) oteli ilk modern otel olarak tanımlanabilir. Bu otelde, iki veya

tek kişilik 173 kilitlenebilir oda, lobi, toplantı mekanları, dahili banyolar ve Fransız mutfağından örnekler sunan bir restoran vardı (Rutes, 1985).

Şekil 7. Tremont House (URL-7, 2008)

XIX. yy ın sonunda, birçok lüks otelle beraber, bütün Amerika'yı kaplayan ve orta gelir düzeyindeki yolculara hizmet sunan küçük ve orta büyüklükte otellerde kurulmuştur. Seyahat edenlerin ve ihtiyaçların artması ile birlikte otelcilik endüstrisi de cazip hale gelmiştir. Bu gelişmelere paralel olarak 'Elsworth M. Statles' 1907'de her odada ayrı bir banyosu bulunan oteller hizmete açmıştır. Aynı zamanda, modern ticari otel endüstrisinin kurucusu olan 'Elsworth M. Statles' otelcilik tarihinde birden fazla yerli otel açan (otel zinciri kavramını ortaya atan) ve 1930'lara kadar otel piyasasını elinde bulunduran ilk başarılı girişimcilerden birisidir (Şener, 2001).

Daha sonra 1. Dünya savaşı sonrası ekonomik refah tarafından ateşlenen bir otel patlaması yaşandı. Oteller gökdelen formunda oluşmaya ve çoğalmaya başladı otellerin çeşitliliği ve büyüklüğünü arttıran başka bir gelişme de bu zamanda oldu. Bu havayollarının gelişimi idi (Rutes, 1985).

Konaklama işletmelerinin gelişmesi ile seyahat araçlarının gelişmesi arasında yakın bir bağıllık görülmektedir. İlk konaklama tesisleri ana yollar üzerinde dinlenme, geceleme ve at değiştirme yerleri olarak kurulmuştur. 19. yy da demir yollarının gelişmesiyle birlikte demir yolu istasyonlarındaki konaklama birimlerinde gelişmeler görülmüştür. Ancak, 20.

yüzyıl da motorlu araçlarla seyahatlerin yaygınlaşması, karayolları üzerinde yeniden bir konaklama gereksinimini ortaya çıkarmıştır. Günümüzde yolcu akışının oldukça büyük bir oranı yeniden karayollarına dönmüştür. Motorlu kara taşıtlarının gelişmesi beraberinde karayolu otelleri ve motellerinin de gelişmesini sağlamıştır. Böylelikle, bir yüzyıl içinde yolcu taşımacılığının ve konaklama yerlerinin gelişmesi tam bir daireyi tamamlamıştır

1929-1930 yılları arası yaşanan ekonomik bunalım sonrası, dünyada otelcilik kavramı silinmeye yüz tuttu. Ancak 1930'lardan sonra otel zincirlerine Hilton, Sheraton, Conrad, Holiday Inn ve diğerleri eklendi (Maviş, 1992).

1950'lerde ise yeni bir ulaşım aracı olan uçak ve havayolu konaklama endüstrisini büyük ölçüde etkiledi (Şavklı, 2002). Günümüzde otel işletmelerinin kuruluş yerlerinde havayolu seyahatlerinin artması önemli bir rol oynamaya başlamıştır. Dünyanın birçok ülkesinde 1950'lerden başlayarak havaalanları yakınlarında konaklama kapasitesinde önemli artışlar ortaya çıkmaktadır.

Otel yerleri üzerindeki üçüncü bir faktör endüstri ve ticaretin kuruluş yeri olmaktadır. Ulaştırmanın gelişmesinden aynı düşünülmemekle beraber, endüstriyel üretim ve pazarlama faaliyetleri genellikle yolcu trafiğini ve gecelik konaklama gereksinimini artırmışlardır. Tatil amacıyla gidilmeyen yerlerdeki konaklama tesislerinin varlığı ancak bu şekilde açıklanabilmektedir (URL-3, 2007).

1960'lardan sonra yeni turizm anlayışlarının ortaya çıkmasıyla değişik alanlarda uzmanlaşan oteller ve o güne kadar dünyada örnekleri olmayan yeni otel türleri ortaya çıkmaya başladı.

1970'lerden sonra tatil köyü, havaalanı oteli, kongre oteli, marina oteli, kayak merkezi, apart otel, devremülk gibi yeni otelcilik kavramları ve otel türleri turizm sektörüne girdiler (Bedük, 1992). Dünyada oteller bu şekilde gelişim gösterirken bugün dünyanın en eski oteli, Guinness Dünya Rekorlar Kitabına göre halen kullanımda olan dünyanın en eski oteli Japonya'da bulunan Hoshi Ryokan Oteli'dir. 1288 yıl öncesine dayanan bir tarihi bulunan bu otel MS. 717 yılından beri hizmet vermektedir. Dünyanın en geniş oteli, 5100 odayla dünyanın en büyük oteli Jomtien-Tayland'da bulunan Ambassador City Jomtien Resort isimli oteldir. Ancak henüz kesin belgelerle bu sayı kanıtlanmamış olduğundan Las Vegas'ta bulunan MGM Grand Las Vegas 5005 oda sayısı ile bu rekoru elinde bulundurmaktadır. Dünyanın en uzun oteli ise Dubai'de bulunan Burj al-Arab 321 metrelik yükseklikle dünyanın en uzun oteli rekorunu şimdilik elinde bulunduruyor. Ancak 1987'de yapımına başlanan fakat bilinmeyen birtakım sebeplerden ötürü 1992'de

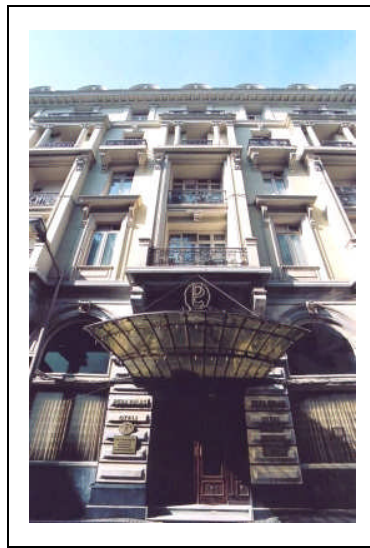
durdurulan Ryugyong Oteli'nin tamamlanmasıyla, 330 metre yükseklikle, dünyanın en uzun oteli el değiştirecek (Er, 2006).

Turizmin gelişmesi ile birlikte, turizm tesisleri otel odağının dışına çıkarak çeşitlenmiş, çok yıldızlı otellerin yanında küçük otel ve moteller, tatil köyleri, pansiyonlar, apart oteller, hosteller gibi konaklama tesisleri planlanmıştır (İldeniz, 1991).

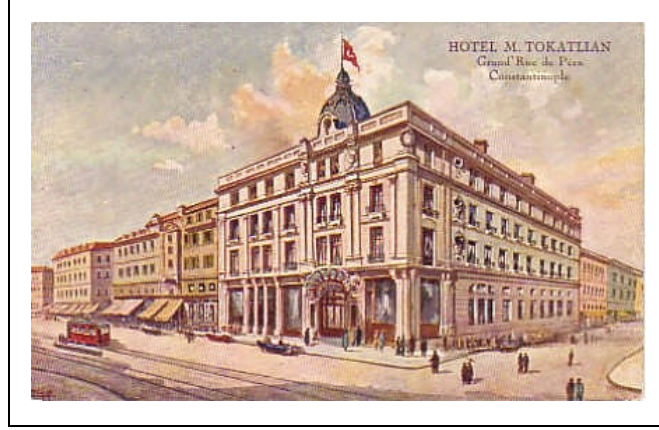
1.3.1.2. Otellerin Türkiye'deki Gelişimi

Türkiye'de konaklama işletmelerinin geçmişi oldukça gerilere uzanır. Günümüzün çağdaş konaklama işletmeleri gibi olmasa da Selçuklular zamanında inşa edilen ve çok güzel bir şekilde işletmeleri sağlanan kervansaraylar, ülkemizin konaklama işletmelerinin ilk örnekleri olarak kabul edilmektedir (URL-8, 2007).

Modern anlamda ilk otel, 1892 yılında Wagon-Lits (Uluslararası Yataklı ve Yemekli Vagonlar) tarafından ülkemize gelen seçkin konukları ağırlamak amacıyla İstanbul Tepebaşı'nda yaptırılan 'Pera Palas Oteli' dir. Birçok ünlü Türk ve yabancı misafirleri ve Ulu Önder Atatürk'ü de ağırlayan klasik bir mimariye sahip Pera Palas Oteli (Şekil 8) 120 odalı ve 200 yataklıdır. Bu otel 1974 yılından buyana İstanbul Otelcilik ve Turizm Ticaret A.Ş. tarafından işletilmektedir. Pera Palas oteli ile 1914 yılında yapılan Tokatlıyan Oteli (Şekil 9) Avrupa'nın ve Ortadoğu'nun o dönem içinde en lüks otelleri olarak görülmektedir (Şener, 2001).

Şekil 8. Pera Palas (URL-9, 2008)

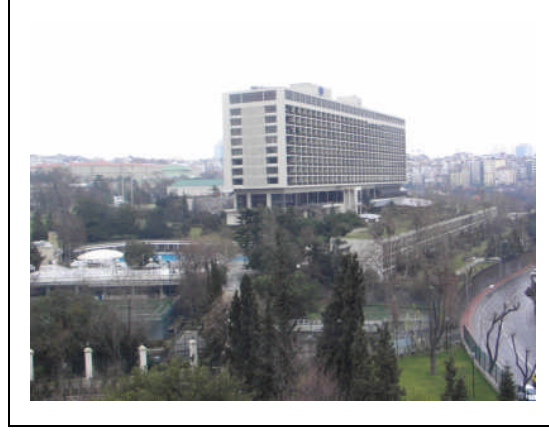
Şekil 9. Tokatlıyan Otel (URL-10, 2008)

İstanbul'daki önemli bir başka otel de önceleri İtalyan Sefiri Baron Blanc'ın konutu olarak kullanılan ve 1930'da Tevfik Paşa'nın oğlu Ali Nuri Bey'in çabaları ile Miramare adıyla açılan Ayaspaşa'daki Park Otel'dir (Şekil 10). 213 lüks odaya sahip otel 1979 yılında yıkılmıştır (Deleon, 1989).

Şekil 10. Park Otel (URL-11, 2008)

1950'lerdeki turizmi geliştirme çabaları içinde İstanbul'da Taksim Park'ında ayrılan arazide büyük kapasiteli ve modern bir otel yapılmasına karar verildi. Puerto Rico'deki Hilton otelinin yapılış yöntemi örnek alınarak işletme Hilton (Şekil 11), planlama işi SOM firmasına verildi. Sedad Hakkı Eldem'in de SOM firması ile ortak çalıştığı tasarımın sonucu İstanbul Hilton Otel 1954 yılında hizmete girdi. Otel, o dönemde lüks odaları, restoranları ve salonları ile Türkiye'de turizmin gelişmesinde ve sonraki yıllarda inşa edilen benzer nitelikli otellerin oluşmasında çok önemli bir yer tutar (Şavklı, 2002).

Şekil 11. Hilton Oteli (URL-12, 2008)

Şehirselsel donanımları zenginleştirilmek istenen başkent Ankara'da 1960'da Marc Saugey ve Yüksel Okan'ın tasarladığı ve organik mimari eğilimleri gösteren Büyük Ankara Oteli ve 1962'de Doğan Tekel, Sami Sisa, Metin Hepgüler tarafından brutalist bir yaklaşımla tasarlanan Stad Oteli (Şekil 12) inşa edilmiştir. Bu dönemde Türkiye'nin diğer büyük şehirlerinde de benzer nitelikli oteller inşa edildi. Örneğin, İzmir'de Paul Bonatz ve Fatin Uran tarafından tasarlanan Büyük Efes Oteli 1965'te, Antalya'da Metin Erözü tarafından tasarlanan Talya Oteli 1970'de işletmeye girmiştir (Şavklı, 2002).

Şekil 12. Stad Oteli (URL-13, 2008)

Toplu turizm paket turlardaki patlama 2. Dünya Savaşı sonrasında Amerika'dan başlayıp Fransa, İspanya, İtalya yolunu izleyerek 1980'lerde Türkiye'ye ulaşmıştır.

1980'ler, turizm yatırımlarının teşvik edilmesiyle Türkiye'nin Akdeniz sahillerinin önemli bir turizm merkezine dönüştüğü yıllardır. Özellikle 1985 yılından sonra Türkiye'ye turizm yatırımları için yabancı sermaye girişleri artmış, bu yıllar ve takip eden zamanda uygulanan teşviklerle, konaklama tesisi sayısı özellikle tatil amaçlı konaklama tesisi olarak çok yüksek rakamlara ve yatak kapasitelerine ulaşmıştır.

Otelciliğin gelişimi, insanların tatil ihtiyaç ve beklentilerinin gelişimine paralel olarak seyretmiş ve bu durum turizm ürünleri sayılarının yanı sıra, çeşitlerinin de artmasına sebep olmuştur. Bunlar tatil köyleri, tatil otelleri, iş otelleri, spa otelleri, termal oteller, design oteller, butik oteller, art oteller vb. gibi farklı tasarım anlayışlarına ve_veya sundukları hizmete göre sınıflandırılmışlardır (Altun, İnceoğlu, 2006). Bu konu otellerin sınıflandırılması başlığı altında geniş bir şekilde işlenmektedir. Bu tez kapsamında Trabzon'daki oteller çalışma alanı olarak seçildiği için Trabzon'daki otelciliğin tarihçesine kısaca değinmek gereği duyulmuştur.

1.3.1.3. Trabzon'daki Otellerin Gelişimi

Trabzon'da bulunan hanlarında tıpkı Osmanlı döneminde inşa edilen şehir içi hanları gibi, hem Selçuklular hem de Osmanlılar zamanında şehirlerarası yollarda bulunan kervansaraylardan ve menzil hanlarından tamamen farklı olarak savunma amacıyla değil de ticari hayata yönelik olarak inşa edildikleri anlaşılmaktadır. Buna bağlı olarak şehir içi hanlarının dış cephelerinde hem alt hem de üst kat seviyelerinde bol sayıda pencere açılmıştır. Hana giriş kapıları da birden fazladır. Bu durum, bu yapıların askeri amaçlardan çok ticari amaç için inşa edildiği görüşünü desteklemektedir. Bir şehre ticaret amacıyla gelen tüccarlar bu yapılarda kalır, çeşitli mallarını hem burada saklayıp hem de bu malların ticaretini yaparlardı.

Trabzon'da hanlar sadece dışarıdan gelen tüccarlar tarafından değil aynı zamanda Trabzon'un yerli esnaf ve tüccarı tarafından da depo olarak kullanılıyordu. Tüccarların kaldıkları han ve misafirhane gibi ticari yapılar genelde iki katlıdır. Alt katlarda dükkanlar ile hayvanların bakım ve konaklaması için ahırlar, üst katlarda ise tüccar ve diğer yolcuların kaldıkları odalar bulunmaktadır.

Bir şehirdeki han sayısının fazlalığı o şehrin ticari önemini göstermesi bakımından önemlidir. Trabzon ticari konumuna paralel olarak başta hanlar olmak üzere çeşitli konaklama mekanları bakımından oldukça zengin bir şehir olmuştur.

Veysel Usta'nın "Anabasis'ten Atatürk'e Seyahatnamelerde Trabzon" adlı kitabında Feruhan Bey'in Trabzon'u seyahati sırasında almış olduğu notlara yer verilmiştir. Buna göre Trabzon'daki hanlar: Meydan Hanı, Kahyaođlu veya Acem Hanı, Hacı Yahyaođlu Hanı, Suluhan, Barařkeva Hanı, Taşhan, Alacahan, Giriđin Hanı, Pařayanođlu Hanı, Yalıhan, Gümrukhan, İkkapılıhan, Hacı Kadıoğlu Han ve Müftühanı adlarını taşıır. Meydan Hanı, Barařkeva Hanı, Taşhan, Alacahan ve Pařayanođlu Hanlarında şehrin büyük tacirleri otururlardı (Usta, 1999).

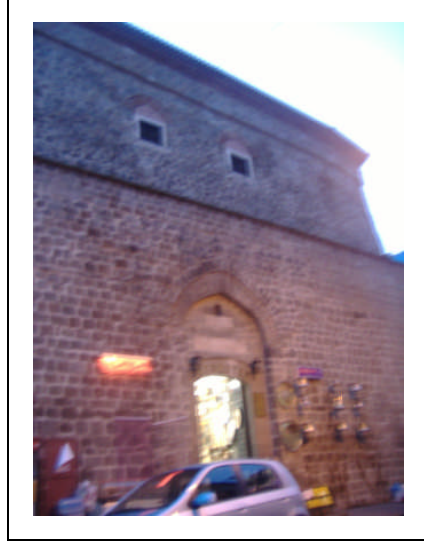
Bu hanlardan günümüze kalanlarına bazılarına değinecek olursak;

Alacahan (şekil 13); Büyük İmaret (Hatuniye) Cami'sinin doğusunda yer alır. Yavuz Sultan Selim'in annesi Gülbahar Hatun için 1506 yılında yaptıırılmıştır (URL-14, 2008).

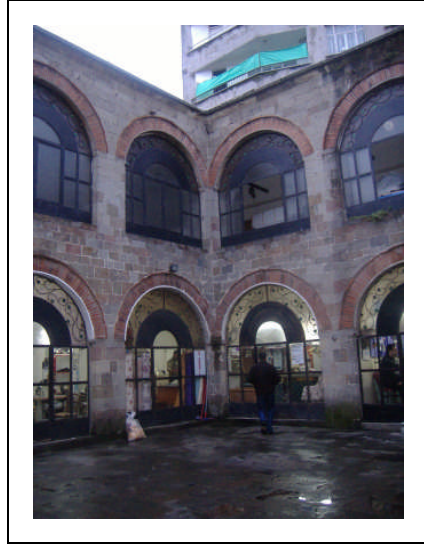
şekil 13. Alacahan

Bedesten (şekil 14); Trabzon çarşısının merkezinde yer alan şehrin en eski ticaret yapısıdır. Türk Bedestenleri içerisinde tek kubbeli olan tek örnektir. Ayrıca yapı Gülbahar Hatun Vakıfları arasında gösterilmiştir. Bunun için yapının, fetihten sonra, 15. Yüzyılın sonlarında yapıldığını söyleyebiliriz (URL-14, 2008).

Şekil 14. Bedesten

Taşhan (Şekil 15);Osmanlı Dönemi avlulu, iki şehir hanlarının güzel bir örneğidir. Kaynaklara göre 1531-1533 yılları arasında Trabzon Valisi İskenderpaşa tarafından yaptırılmıştır (URL-14, 2008).

Şekil 15. Taşhan

Vakıfhan (Şekil 16); üç katlı avlulu bir handır. Birlikte inşa edildiği güneydoğu kısmındaki camiinin şadırvanı üzerindeki kitabeye göre Hicri 1196, Miladi 1781 yılında Hacı Yahya adında bir hayırsever tarafından yaptırılmıştır (URL-14, 2008).

Şekil 16. Vakıfhan

Suluhan (Şekil 17); ticaret ve konaklama amaçlı yapılan yapı 19. yy Osmanlı yapısıdır. U plan tipinde planlanan yapının alt katında dükkanlar, üst katında ise kahvehane ve otel bulunmaktadır. Bu han 1986 yılında yıkılarak yerine yine Suluhan adıyla çok katlı iş merkezi yaptırılmıştır (URL-15, 2007).

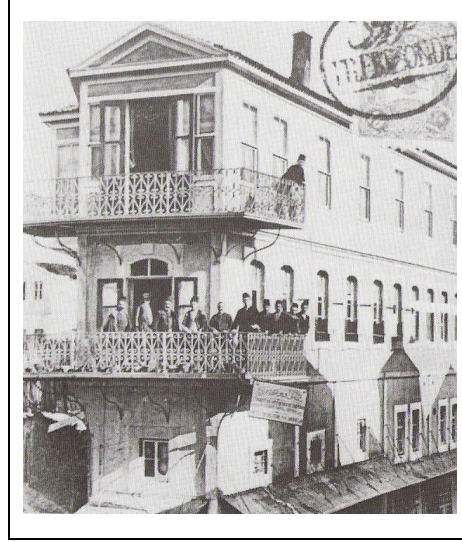
Şekil 17. Suluhan'ın eski ve yeni binası

Trabzon şehri geçmişten bugüne önemli bir ticaret ve turizm merkezi olmuştur. Bu sebeple gerek turistik gerekse ticari amaçla gelen bir çok ziyaretçiyi de ağırlamaktadır. Hanlar ile başlayan konaklama yapıları tarihsel süreçte ihtiyaca bağlı olarak değişiklikler göstermiştir. Trabzon'da yukarıda bahsedilen hanlar dışında 1900'lü yıllarda birçok otel de hizmet vermeye başlamıştır. Bunlardan en çok bilinen ve en eskileri olanlar bugün Belediye İmar Müdürlüğü olarak kullanılan Selamet Oteli (Şekil 18), Kalepark ve limana

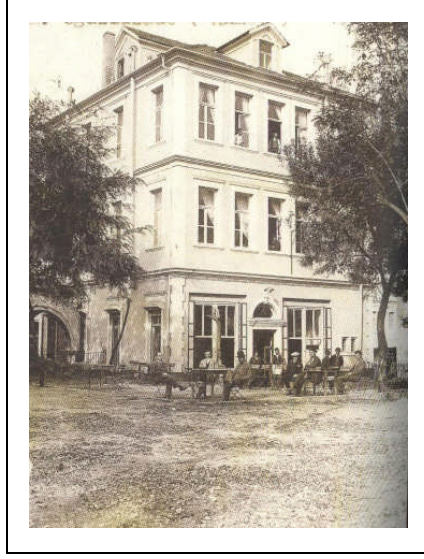
ayrılan yolun kavşağında bulunan Şafak Oteli (Şekil 19), Meydan Parkı ve Gazipaşa Caddesi başlangıcında bulunan Şems Oteli (Şekil 20) ve Belediye Karşısında bulunan Cihan Oteli (Şekil 21)'dir.

Şekil 18. Selamet Oteli (Akçaoğlu,1997)

Şekil 19. 1900 yıllarında Şafak Oteli (Anonim, 1992)

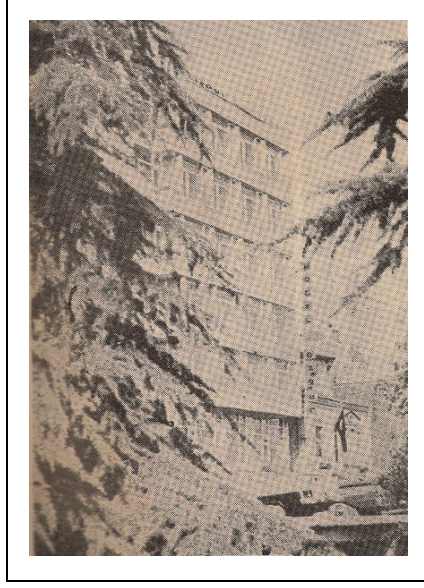

Şekil 20. Şems Oteli (İbrahim Okman arşivi)

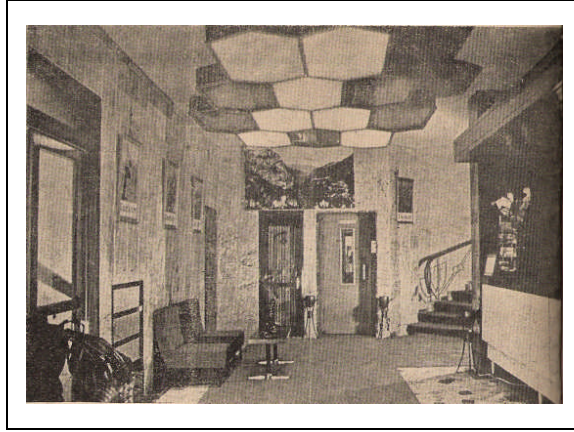

Şekil 21. Cihan Oteli (Akçaoğlu, 1997)

1966 yılında Trabzon'da Turizm Bölge Müdürlüğü açıldıktan sonra merkez olarak bulunan Meydan çevresinde oteller hizmet vermeye devam etmiştir. Bilinen en eskileri Özgür Otel (Şekil 22), Usta(Şekil 23) ve Horon Otelleridir.

Şekil 22. Özgür Otel (Karadeniz, Ekonomi-Turizm-Kültür ve Sanat Dergisi)

Şekil 23. Usta Otel (Karadeniz, Ekonomi-Turizm-Kültür ve Sanat Dergisi)

2008 yılı itibariyle Trabzon kentinde faaliyette bulunan Turizm İşletme Belgeli 22 adet tesisten; 5 yıldızlı 1 tane, 4 yıldızlı 4 tane, 3 yıldızlı 5 tane, 2 yıldızlı 12 tane bulunmaktadır. 1 yıldızlı otel ise bulunmamaktadır (Trabzon İl Kültür Müdürlüğü, 2008) (Tablo 1).

Tablo 1. Trabzon Turizm İşletme Belgeli Oteller Listesi (Trabzon İl Kültür Müdürlüğü, 2008).

TURİZM İŞLETMESİ BELGELİ OTELLER					
SIRA NO	TESİS ADI	İLİ İLÇESİ	ODA SAYISI	YATAK SAYISI	SINIFI
1	ZORLU GRAND OTEL	TRABZON	157	335	5 YILDIZ
2	BÜYÜK SÜMELA OTEL	MAÇKA	115	236	4 YILDIZ
3	USTA OTEL	TRABZON	120	245	4 YILDIZ
4	FUNDA OTEL	TRABZON	51	114	4 YILDIZ
5	SAYLAMLAR OTEL	TRABZON	66	138	4 YILDIZ
6	AKSULAR OTEL	TRABZON	66	123	3 YILDIZ
7	SEÇİLYA OTEL	AKÇAABAT	67	120	3 YILDIZ
8	OMESA OTEL	TRABZON	54	109	3 YILDIZ
9	HORON OTEL	TRABZON	44	88	3 YILDIZ
10	UZUNKUM OTEL	TRABZON	33	67	3 YILDIZ
11	ELEGANTE OTEL	TRABZON	68	130	2 YILDIZ
12	HOTEL TRABZON CLASS	TRABZON	43	86	2 YILDIZ
13	SAHİL TURİSTİK TESİSLERİ	BEŞİKDÜZÜ	35	72	2 YILDIZ
14	SPRING OTEL	TRABZON	36	72	2 YILDIZ
15	BÜYÜK MANASTIR OTELİ	AKÇAABAT	33	62	2 YILDIZ
16	YENİ HORA OTELİ	TRABZON	27	54	2 YILDIZ
17	EGEMEN OTEL	TRABZON	27	54	2 YILDIZ
18	MAVİ AKDENİZ OTEL	TRABZON	23	42	2 YILDIZ
19	SAĞIROĞLU OTEL	TRABZON	20	40	2 YILDIZ
20	YENİ MARTI OTEL	TRABZON	25	40	2 YILDIZ
21	TRAPEZA OTEL	TRABZON	24	30	2 YILDIZ
22	BÜYÜK OKYANUS OTEL	TRABZON	10	18	2 YILDIZ

1.3.2. Otellerin Sınıflandırılması

Otellerin Dünyadaki Sınıflandırılması:

Oteller türlerine göre farklı işleyiş ve fonksiyona göre cevap verirler. Müşterilerin çeşitli olması, mali imkanları, otelin yapılacağı yerin farklı iklim ve imkanlara sahip olması, şehir ve tarihsel doku, deniz, göl, dağ ve sıhhi tabiat kaynak suları, otel tipinin saptanmasında önemli rol oynarlar (Yolcu, 2006).

Günümüzün gittikçe gelişen teknolojik koşulları, ziyaretçilerin dünyaya bakış açılarının genişlemesi, yaşam standartlarının artması gibi sebepler sonucunda ziyaretçilerin tatmininin zorlaşması, çok sayıda farklı gereksinimin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Sınıflandırmanın yapılması otellerin pazarlama ve tanıtım işlemleri ile ücretlendirilmelerini kolaylaştırmakta, hatta sunması gereken hizmetleri, bulundurması gereken ekipmanları, kanuni çerçeve içerisinde belirlemektedir (Çakırkaya, 1995).

Modern otelciliğin ilk günlerinde otelleri şehir içi ve tatil otelleri gibi birkaç temel kategoride sınıflamak mümkündür, ancak turizm sektörünün ve otelciliğin gelişmesi ile otelleri sınıflandırmada bu temel kategoriler yetersiz kalmıştır. Birçok konaklama yapısı da sunduğu çoğul hizmetler nedeniyle tek bir tür içinde değerlendirilemez ve türler arasında arakesit oluşturur. Buna rağmen, konaklama yapıları arasındaki temel ayırım otel, motel, gibi konaklama işlevinin öncelik kazandığı yapılarla, diğer toplantı, kongre gibi sosyal işlevlerin ve rekreasyon tesislerinin varlığının öncelik kazandığı ve konaklamanın bu esas işlevi tamamlayıcı nitelikte olduğu yapılar (kongre oteli, kayak merkezi, marina oteli gibi) arasında yapılabilir (Çakırkaya, 1990).

Tecim ve Şavklı'dan faydalanarak oteller aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır (Tecim, 2002, Şavklı, 2002):

- Konaklama işletmelerinin tarihsel gelişimine göre;
 - Lüks oteller,
 - Vasat oteller,
 - Tamamlayıcı konaklama işletmeleri;
- Faaliyet sürelerine göre,
 - Mevsimlik oteller,
 - Devamlı oteller,
- Ulaştırma araçları ile olan bağlantılarına göre;
 - Havaalanı otelleri,
 - İstasyon otelleri,
 - Liman otelleri,
 - Karayolları kavşak otelleri,
- Hukuki bakımdan statülerine göre;
 - Beş yıldızlı oteller,
 - Dört yıldızlı oteller,
 - Üç yıldızlı oteller,

- İki yıldızlı oteller,
- Bir yıldızlı oteller,
- Kapasitelerine göre;
 - 25 veya daha az oda sayısı içeren çok küçük oteller,
 - 25-100 oda sayısı içeren küçük oteller,
 - 100-300 oda sayısı içeren orta büyüklükte oteller,
 - 300'den daha fazla oda sayısı içeren büyük oteller,
- Kullanım amaçlarına göre;
 - Kongre ve konferans amaçlı oteller,
 - Casino amaçlı oteller,
 - Çok amaçlı otel kompleksleri,
- Oluşumlarına göre;
 - İkametgah otelleri,
 - Suit oteller,
 - Süper lüks oteller,
 - Restore edilmiş oteller,
 - Mega oteller,
- Konaklama işletmelerinin tarihsel gelişimine göre:

Lüks oteller: 1. Dünya Savaşı'na kadar olan sürede, belirli bir gelir seviyesinde olan insanlar seyahat etmekteydi. Buna bağlı olarak, o zamanın şartlarına göre inşa edilen oteller, yüksek gelir seviyeli kesime hitap edecek şekilde lüks olarak oluşturulmuştur.

Vasat oteller: 20. yy'ın ilk yarısından itibaren insanların gelir seviyeleri artmaya başlamış, seyahat eden kesim yapısında değişiklikler olmuştur. Bunun sonucunda sadece lüks değil vasat otellerde inşa edilmeye başlamıştır.

Tamamlayıcı konaklama işletmeleri: Lüks ve vasat otel tipini tamamlayıcı işletmeler olarak tatil köyleri, pansiyonlar, kampingler vb. modern turizm anlayışının ortaya çıkmasıyla kendini göstermiştir.

- Faaliyet sürelerine göre:

Mevsimlik oteller: Belirli mevsimlerde çalışan otellerdir. Örneğin Bursa Uludağ'da bulunan oteller, sadece kışın; Bodrum'da bulunan çoğu oteller ise sadece yazın faaliyet göstermektedirler. Mevsimlik oteller, ülkelere, bölgelere ve mevsimlere göre değişmektedirler.

Devamlı oteller: Bütün yıl boyu faaliyet gösteren otellerdir. Devamlı oteller ülkelerarası farklılık göstermemektedirler (Tecim, 2002).

- Ulaştırma araçları ile olan bağlantılarına göre:

Havaalanı otelleri: Uluslararası havaalanları yakınında kurulan büyük oteller ile havaalanı içinde tesis edilen ve genellikle uçak aktarması yapan yolcuların birkaç saatlik süre için yararlandıkları küçük otellerdir.

İstasyon otelleri: Avrupa ülkelerinin klasik otel tipidir. Hemen her şehirde istasyon civarlarında, otobüs terminallerinde kururlar (Civan, 1988).

Liman otelleri: Yolcu gemilerinin varış, kalkış ve uğrak limanlarında kurulmuş otellerdir. Ancak gemiyle yolculuğa çıkanların genellikle yakın kentlerden gelmeleri ve geceleme gereke duymamaları, yolculuktan dönenlerin de bir an önce gidecekleri yerlere doğru hareket etmeleri ve geminin uğrak limanlarında da yolcuların gemi içinde gecelemleri nedeniyle liman otelleri önemli bir gelişme gösterememiştir (URL-3, 2007).

Karayolları kavşak otelleri: Büyük karayollarının kesişme yerlerinde kurulan otellerdir (Olalı, 1973).

• Hukuki bakımdan statülerine göre: Bu sınıflandırma, otel binasının araç ve gereçleri, iç mekan tasarımı, işletmecilik anlayışı ve hizmet standardı ile belirlenmektedir. Ülkemizde Turizm Yatırım ve İşletmeleri Nitelikleri Yönetmeliği'nin 61. Maddesine göre;

- Beş yıldızlı oteller
- Dört yıldızlı oteller
- Üç yıldızlı oteller
- İki yıldızlı oteller
- Bir yıldızlı oteller

şeklinde sınıflandırılmıştır. Bu otellerin nitelikleri Türkiye'deki sınıflama bölümünde detaylı bir şekilde ele alınmaktadır.

- Kapasitelerine göre:

- 25 veya daha az oda sayısı içeren çok küçük oteller
- 25-100 oda sayısı içeren küçük oteller
- 100-300 oda sayısı içeren orta büyüklükte oteller
- 300'den daha fazla oda sayısı içeren büyük oteller (Tecim, 2002).

- Kullanım amaçlarına göre:

Bu sınıflama müşterilerin ihtiyaçlarına göre yapılmaktadır;

Kongre ve konferans amaçlı oteller: Öğrenme, deneme ve sorunları çözmek için gerekli olan özgür atmosferi sağlayan, bir ofis binasından ya da tipik otel yerleşimlerinden farklı nitelikler taşıyan ve geniş gruplara hizmet veren toplantı mekanlarıyla desteklenmiş otel tipleridir. Kongre turizminde en önemli olgu, kongre kentlerinin yeterli sayıda tesise ve yatak kapasitesine sahip olması gereğidir. Bunun yanında, otel konforu ve restoranlar konusunda da iyi bir altyapı şarttır (Tecim, 2002).

Casino amaçlı oteller: İlk olarak 1950'li yıllarda Amerika da Las Vegas şehrinde ortaya çıkmış ve Amerikan otel endüstrisinde önemli bir paya sahip olan bugünkü şeklini almıştır. Avrupa da ve eskiden Türkiye de otel kompleksi içinde, ayrı bir bina veya mekan olarak yer almalarına rağmen, Amerika da başlı başına bir otel konusunu oluşturmaktadır (Çakırkaya, 1995).

Çok amaçlı otel kompleksleri: Otel, ofis binası, konut, alışveriş merkezi arasındaki dengeyi sağlamak ve bu canlı ortamda aynı mekan kurgusundan, aynı sirkülasyon zincirinden ve aynı temel kararlardan yola çıkmış olan otel tipidir.

- Oluşumlarına göre:

Bu tip sınıflama, kendi iç mekanlarında çeşitli sebeplerle farklılıklara sahip olan otel tipleri için yapılmıştır;

İkametgah otelleri: özellikle ABD de, yerleşim sakinlerinin daha kaygısız olan otel hayatını seçmeleri sonucunda, bu tip bir otel konsepti ortaya çıkmıştır.

Suit oteller: Kullanıcı tipine bağlı olarak, çok sayıda farklı tipteki odayı kiraya sunabilmek gibi bir özelliğe sahiptir. Suit otellerde odalar, tek kişilik bir odadan daha küçük olabilmektedir. Yaşam, yemek ve uyku mekanları bir aradadır (Çakırkaya, 1995).

Süper lüks oteller: Sadece boyutsal olarak değil, dekorasyon olarak da en iyiyi oluşturma amacıyla düzenlenen bu otellerde zengin ve kullanışlı detaylar ve modern ekipmanlar ilk bakışta göze çarpmaktadır.

Restore edilmiş oteller: günümüzde yeni bir otel inşa etmenin yanında, var olan otellerin restore edilerek güncelleştirilmesi de turizm endüstrisine konaklama tesisi kazandıran bir düzenlemedir (Şekil 24, 25).

Şekil 24. Muhsinzade Mehmet Paşa Yalısı'nda Yer Alan Les Ottomans Hotel (Tasarım, 173).

Şekil 25. Les Ottomans Hotel Lobisi (Tasarım, 173)

Mega oteller: Bu tip oteller hem konferans merkezi, hem de bir resort olarak planlanmakta, yeni şeyler görmeyi arzulayan kullanıcıların nitelikleri ile doğru orantılı olarak sınırsız imkanlar sunmaktadır. Günümüzde turizm endüstrisi iş adamlarına, golf ve tenis meraklılarına, çocuklara, yetişkinlere ve toplantı gruplarına aynı anda hizmet verebilecek yerleşimleri oluşturmaktadır. Genelde şehir dışına yerleştirilen bu tip oteller, 1000-1500 kişilik kapasiteye sahiptir (Rutes, 1985).

Türkiye'deki Sınıflama:

Türkiye de otel işletmelerinin sınıflandırılması ve niteliklerinin belirlenmesi Turizm Bakanlığı tarafından yayımlanan yönetmeliklerle düzenlenmiştir (Şener, 2001).

Sınıflandırma işlemi sırasında otellerin sahip olduğu ekipman ve donanımlar birer kriter niteliğindedir. Her tesisin yıldız sayısına göre bulundurması gereken ekipman ve

sunması gerekli hizmetler kanun ve yönetmeliklerde belirtilmiştir. Bu kanun ve yönetmeliklerde kullanılan açıklama ve kavramların genel bir ifade taşıması, sadece bu kriterlere göre bir sınıflandırma yapılmasını zorlaştırır (Şavklı, 2002).

İşletme Belgeli Otel İşletmeleri

Otel işletmelerinin sınıflandırılması ile ilgili yapılan ilk çalışma; 1956 yılında çıkarılan 6068 sayılı Turizm Endüstrisi Teşvik Kanununa bağlı olarak, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı 'Turizm Danışma Kurulu' tarafından hazırlanan ve 15.02.1965 tarihinde yürürlüğe giren 'Turizm Müesseselerine Ait Vasıflar Yönetmeliğinin' 1. Maddesine göre otel işletmelerini sınıflandırmıştır.

Daha sonra otelcilik endüstrisinde meydana gelen gelişmelere göre yetersiz kalan bu yönetmelik Turizm ve Tanıtma Bakanlığınca 19.06.1979 tarihinde ve 7/17868 sayılı kararname ile 'Turizm Müesseseleri ve Nitelikleri Yönetmeliği' yürürlüğe girmiştir (Şener, 2001).

Son olarak Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik'in 18.06.2005 tarih ve 25849 sayılı resmi gazetenin 19. Maddesinde oteller yıldızlarına göre aşağıdaki şekilde sınıflandırılmışlardır:

- Bir yıldızlı oteller
- İki yıldızlı oteller
- Üç yıldızlı oteller
- Dört yıldızlı oteller
- Beş yıldızlı oteller

Bir Yıldızlı Oteller: Aşağıda belirtilen nitelikleri taşırlar;

- En az on oda,
- Sadece yaz sezonu boyunca açık tutulan tesisler hariç olmak üzere girişte rüzgarlık, hava perdesi, döner kapı veya benzeri düzenleme,
- Resepsiyon ve kapasiteye yeterli, rahat oturma imkanının sağlandığı lobiden oluşan kabul holü (Yeterli büyüklükte ayrı bir oturma salonu bulunması durumunda, belirtilen imkanın lobide sağlanması şartı aranmaz.),
- Kahvaltı ofisi ve kahvaltı salonu, yeterli büyüklükte oturma salonu veya lokanta bulunması durumunda bu mahaller kahvaltı verme amaçlı da kullanılabilir, yazlık tesislerde bu amaçla kullanılan salonun bir kısmı açık olabilir,
- Yönetim odası,

- Müşterinin ineyeği veya çıkacağı kat sayısının üçten fazla olması halinde otel kapasitesi ile orantılı müşteri asansörü,
- 06:00-24:00 saatleri arasında büfe hizmeti,
- İlk yardım malzeme ve gereçleri bulunan dolap,
- Odalarda dışarı ile doğrudan bağlantılı telefon hizmeti,
- Oda sayısının en az yüzde yirmibeşine hizmet verebilecek sayıda kıymetli eşya kasası,
- Genel mahaller ve yatak odaları döşemelerini tamamen kaplayan halı, seramik, parke gibi nitelikli malzeme.

İki yıldızlı oteller: Bir yıldızlı oteller için aranılan şartlarla birlikte aşağıda belirtilen nitelikleri taşırlar:

- İklim koşullarına göre genel mahallerde klima sistemi,
- Yatak katlarında kat hizmetleri için ofis veya dolap,
- Odalarda saç kurutma makinesi,
- Odalara içecek hizmeti.

Üç Yıldızlı Oteller: İki yıldızlı oteller için aranılan şartlarla birlikte aşağıda belirtilen nitelikleri taşırlar;

- İklim koşullarına göre odalarda klima sistemi,
- Yatak sayısının yüzde yirmibeşi oranında oturma imkanı olan, lobiden ayrı düzenlenmiş oturma salonu,
- İlave bir yönetim odası,
- Odalarda televizyon,
- Odaların yüzde ellisinde mini bar ile mevcut yiyecek ve içecek türlerine uygun servis malzemesi bulundurulması,
- Yüzme havuzu veya ikinci sınıf lokanta veya kafeterya veya kişi başına en az 1.2 metrekare alan düşecek şekilde en az elli kişilik çok amaçlı salon,
- Çamaşır yıkama ve ütüleme hizmeti,
- Rezervasyon işlemlerinin bilgisayarla yapılması,
- Yirmidört saat büfe hizmeti.

Dört Yıldızlı Oteller: Üç yıldızlı oteller için aranılan şartlarla birlikte aşağıda belirtilen nitelikleri taşırlar;

- Kabul holünde telefon kabinleri,

- Müşterilerin ineyeği veya çıkacağı kat sayısının ikiden fazla olması halinde otelin kapasitesiyle orantılı, müşteri asansörü,
- Odalarda ve genel mahallerde klima,
- Odalarda; yatak örtüsü, mini bar, kıymetli eşya kasası,
- 06:00-24:00 saatleri arasında oda servisi,
- Kuru temizleme ile terzi hizmeti,
- Her katta kat ofisi düzenlemesi(Ayrık yerleşimler şeklinde düzenlenmiş tesislerde hizmetin aksamaması kaydıyla kat ofisinin her katta bulunması zorunlu değildir.),
- Satış mağazası,
- Çeşitli dillerde; süreli yayın, kitap gibi dokümanların yer aldığı okuma mahalli,
- 10) Kapasitesi yüz kişiden az olmamak kaydıyla, tesis yatak kapasitenin yüzde ellisine hizmet veren birinci sınıf lokanta,
- Sürekli doktor hizmeti ve revir, müşterilerin bu konuda bilgilendirilmesi,
- Yeterli büyüklükte bagaj odası ve bu mahalde emanet hizmeti,
- Servis merdiveni veya asansörü (ayrık yerleşimler şeklinde düzenlenmiş tesislerde servis merdiveni veya asansörü bulundurulmasına ilişkin esaslar Bakanlıkça belirlenir.)
- Personel sayısının en az yüzde onbeşi oranında konusunda eğitim almış personel,
- İdari personelin konusunda eğitilmiş veya en az beş yıl deneyim sahibi olması,
- Telefon, faks, internet bağlantılı bilgisayar gibi büro hizmetlerine yönelik çalışma ofisi,
- Odalara; mesaj bırakabilme sistemi ya da buna yönelik hizmet verilmesi.
- Ayrıca;
 - Kişi başına en az 1.2 metrekare alan düşecek şekilde en az yüz kişilik çok amaçlı salon ve fuayesi,
 - Kapalı yüzme havuzu,
 - Açık yüzme havuzu,
 - En az yüz kişi kapasiteli kabare, tiyatro, sinema etkinliklerinin yapılabileceği kapalı salon,

- Kişi başına en az 1.2 metrekare alan düşen, en az yüz kişilik konferans salonu, fuayesi, salon ile bağlantılı en az iki çalışma odası, sekreterlik ve simültane tercüme hizmetleri,
- Kişi başına en az 1.2 metrekare alan düşecek şekilde en az yüz kişilik gece kulübü, diskotek veya benzeri eğlence imkanı veren ayrı bir salon,
- En az kırk metrekare büyüklükte aletli jimnastik, aerobik veya bilardo salonu, alarm sistemi bulunan sauna, Türk hamamı, mini golf, tenis veya voleybol sahası, trampolin, bowling salonu, go-kart pisti, kayak ve deniz sporları, squash salonu veya benzeri imkanlar sağlayan ünitelerden en az üç adedi,
- Pasta ve içki servisi verilen en az yüz kişilik salon,
- Türk mutfağından en az beşer adet sıcak ve soğuk yemekler ile tatlı çeşitlerinin de sunulduğu alakart hizmet verilen ayrı bir lokanta,
- Kafeterya ve snack bar, ünitelerinden en az üç adedi.

Beş Yıldızlı Oteller: Yerleşme durumu, yapı, tesisat, donatım, dekorasyon ve hizmet standardı olarak üstün özellikler gösteren, dört yıldızlı oteller için aranılan şartlarla birlikte aşağıda belirtilen nitelikleri taşıyan en az yüzyirmi odalı otellerdir;

- Müşterilerin ineceği veya çıkacağı kat sayısının birden fazla olması halinde otelin kapasitesiyle orantılı müşteri asansörü,
- Odalarda; çalışma masası, yatak baş ucunda merkezi aydınlatma düğmesi ve priz, boy aynası,
- Odalarda; bornoz, dış temizlik kiti, tek kullanımlık terlik, dikiş kiti, ayakkabı sileceği, cilası, duş köpüğü, makyaj temizleme pamuğu, kutu kağıt mendil, şemsiye gibi en az on adet amblemli malzeme,
- Banyolarda; küvet, resepsiyonla bağlantılı telefon, büyüteçli ayna,
- Altı odadan az olmamak üzere oda kapasitesinin asgari yüzde beşi oranında tütün ürünleri içilmeyen oda düzenlemesi,
- Yirmidört saat oda servisi,
- Garaj veya üzeri kapalı otopark, bu mahallerde yirmidört saat görevli personel,
- Odalarda; uydu veya video yayınları ile oda sayısının yüzde onu oranında internet imkanı sağlanması,
- Bay ve bayan kuaförü,
- Satış mağazaları,

- Personel sayısının en az yüzde yirmibeşi oranında konusunda eğitim almış personel,
- Alakart lokanta,
- Resepsiyondan ayrı bir mahalde müşteri ilişkileri, danışmanlık gibi hizmetlerin deneyimli personel tarafından sağlanması,
- Kat koridorlarında resepsiyonla bağlantılı telefon,

(Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik)

İşletme Belgesiz Otel İşletmeleri

Turizm işletme belgesine sahip olmayan bütün otel işletmeleri bu sınıflandırma grubuna girmektedir. Bu grupta yer alan oteller yerel yönetimlerin tespit ettiği normlara göre sınıflandırılırlar. Denetimleri yerel yönetimler tarafından yapılır, fiyatlarını da aynı şekilde Belediyeler tespit eder. Bu otellerin sınıflandırılması genellikle;

- Birinci sınıf oteller
- İkinci sınıf oteller
- Üçüncü sınıf oteller

şeklinde olmaktadır (Şener, 2001).

Tez kapsamında, otellerin Türkiye sınıflaması dikkate alınarak Trabzon kent ölçeğinde işletme belgeli otellerden 5 yıldız, 4 yıldız, 3 yıldız ve 2 yıldızlı otellerin lobileri örneklem grubu olarak seçilmiştir. Bu konu ayrıntılı olarak Lobiler ve Tasarım İlkeleri bölümünde işlenmektedir. Alan çalışmasına geçmeden önce otellerde mekan örgütlenmesi ve otellerde bulunan eylem alanlarına kısaca değinmek gerekir.

1.4. Otellerde Mekan Tasarımı ve Eylem Alanları

Tasarım eylemi temelde bir karar verme işidir. Tasarlama önceden tanımlanmış problemlerin çözülmesi, niceliksel ve niteliksel kararların verilmesi ile olur (Öke, 1989).

Otellerde mekan tasarımı doğmadan önce mekan kavramı ve tez konusu olan otellerde lobi mekanına geçmeden önce mekan kavramına değinmek yerinde olur.

1.4.1. Mekan Kavramı

Literatürdeki mekan kavramına yönelik tanımlamalar incelendiğinde, Vitruvius'un insan vücudunun dikey duruşunu ilk arketipsel mekan olarak kabul ettiği görülmektedir. Bu yaklaşıma paralel olarak Schulz, Vitruvius'un kabul ettiği düşeyliğin yatay düzlemdeki yansıması 'varoluşsal mekan' olarak tanımlamaktadır. Aristo ise 'mekan' ı nesnelere birlikteliği olarak ya da başka bir deyişle, en geniş anlamından en darına kadar birbirini kapsayan tüm olguların birlikteliğinin bir başarısı olarak görmektedir (Dinçer, 2005).

Çeşitli kaynaklarda 'mekan' farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bunlardan bazıları;

Mekan insanın, insan ilişkilerinin ve bu ilişkilerin gerektirdiği donatıların içinde yer aldığı, sınırları kapsadığı örgütlenmenin yapı ve karakterine göre belirlenen bir boşundur. Mekan yapısal bileşeni, içindeki donatısı, eşyası ve kullanıcısıyla bir bütündür ve iyi hizmet verebilmesi için de en doğru biçimde örgütlenmelidir (Özdemir, 1994).

Tanyeli ve Sözen'e göre mekan; bir mimari ürünün dördüncü boyutudur. Bir yapıyı üç boyutlu bir kitle olmaktan çıkaran özellik bir mekana sahip olmasıdır. (Sözen, Tanyeli,1986).

Genel anlamda mekan, insanların içinde hareket edebileceği, eylemde bulunabileceği ya da düzlem elemanlarının bir araya gelmesiyle ya da üç boyutlu kütlelerin oyulmasıyla elde edilen kavramsal bir varlıktır (Aydınlı, 1986).

Mimari mekan içinde yaşayan kullanıcıların fizyolojik, psikolojik ve toplumsal gereksinimlerini karşılamaktadır (İldeniz, 1991).

Kuban'a göre mimari mekanın tanımı onun biçimsel olduğu kadar insan yaşamına ilişkin özelliklerini de içermelidir. Yapı, mekanı sınırlanan boşlukla, sınırlayan öğelerin ortak oluşturdukları bir olgudur. Sadece boşluk (hacim) değerleri, ya da sadece sınırlarıyla bir mekan tanımlamak mümkün değildir. Mekan hareketle belirlenir, hareket ise ancak boşlukta olabilir. Böylece mekan, içindeki potansiyel hareket imkanlarına göre tanımlanacaktır. Mekan ışıkla varolur; ışık yapıda mekanın varoluşunu belirleyen doğal bir özelliktir (Kuban, 1984).

1.4.2. Giriş Mekânları

Girişler, mekanlar arasındaki ilişkiyi kuran, insanları karşılayan, ana mekana hazırlayan bağlantı öğeleridir. Bu mekanlar yapı hakkında insanlara bir takım ipuçları

vermektedir. Her yapı grubunun girişi kullanım amacına göre farklılık göstermektedir. Bir konut girişi, okul girişi ya da sinema girişi farklı ilkelere göre tasarlanır. Fakat tümünde de giriş mekanları diğer mekanlar kadar önem taşımaktadır (Özdemir, Kuloğlu, Ural, 1993).

Schulz, ikamet etmenin yönlenme hissi ve kimlik belirleme ile oluştuğunu, varoluşumuzu yaşayabilmek için nerede ve nasıl olduğumuzu bilmemiz gerektiğini söylüyor. Varolunan bir yer kazanmak için insanın kendini yönlendirebilmesi ve aynı zamanda çevresiyle özdeşleştirilmesi gerekir. Yönlenme ve kimlik belirleme hissi, organize edilmiş mekan ve inşa edilmiş biçimle yerine getirilir. Schulz, kimlik belirlemenin bütün bir çevreyi anlamlı olarak hissetmeyi ifade ettiğini belirtiyor. Bu bütünlük içinde belirli şeyler, özellikle önemli, ya da Gestalt terimleriyle, daha az planlanmış bir 'zemin' üzerindeki 'şekiller' olarak muhakkak ileri çıkarlar. Kimlik belirleme cisimlerin niteliklerini ifade ederken, yön hissi onların karşılıklı mekansal ilişkilerini kavrar. Her çevre belirli eylemleri karşılarken, aynı zamanda amaçları ve anlamları da düzenler (Schulz, 1980).

Kimlik belirleme hissini oluşmasında girişler de önemli rol oynarlar. Yapının bu önemli kısımları insanın kendini özdeşleştireceği yapı hakkında ilk fikri verir.

Girişin yapı bütünündeki önemlilik derecesi binanın rolünü ve fonksiyonunu gösterir ve yapının tasarım felsefesiyle ilişkilidir.

Giriş, özel bir iç mekanın kapalılığıyla, genel bir dış mekanın açıklılığı arasında bir geçiş oluşturur. Bu geçiş, hem devamlılığı sağlayıcı bir geçiş olabiliyor, hem de iki farklı dünyayı ayıran, sürekliliği bozan bir geçiş olabiliyor. Bu durumda giriş bu iki farklı amacın yerine getirilmesinde araç rolü oynuyor.

Giriş mekansal olarak bir kademelenme yaratırken, aynı zamanda fiziksel olarak da bir kademelenme oluşturur. Isı açısından sıcak ve soğuk mekanlar, ses açısından gürültülü ve sessiz mekanlar, ışık açısından da aydınlık mekanlar arasında geçiş oluşturur. Bir ara mekan şeklinde de tanımlanabilir (Erkök, 1992).

Girişin iç mekanla ilişkisinde, ele alınacak konulardan biri yapının ana mekanına ulaşmak için takip edilen yol ve girişin bu yol üzerindeki yeridir (Erkök, 1992).

Bir iç mekanda bir yolun başlangıcı girişle açıkça belirlenir. Giriş eylemi de iç mekanda yer alacak eylemlerin ilki sayılabilir.

Bu tez çalışmasında, otel yapılarının giriş mekanı olan lobiler araştırma konusu olarak seçilmiştir. Lobi konusuna gelmeden önce otellerdeki mekan tasarımı ve otellerde yer alan birimlerden bahsetmek yerinde olur.

1.4.3. Otellerde Mekan Tasarımı

Mekan örgütlenmesi, mekanın yapısal bileşenleri ve öğelerinin uyumlu, kullanışlı, güzel, insana mutlu ve huzurlu bir yaşam sağlayacak şekilde, kullanıcının yaşam tarzı ve hayat görüşüne duyarlı bir biçimde, gerekli konfor düzeyi sınırları içinde, bir bütün olarak düzenlenmesidir (Özdemir, 1994).

Mekan örgütlenmesinde en önemli özellik, bir bütünü ve kompozisyonun sağlanmasıdır. Aydın'ın da dediği gibi, 'müzikte beste anlamına gelen kompozisyon, mimaride işlevsel ve görsel olarak tatmin edici bir bütünü oluşturmak amacıyla elemanların bilinçli olarak düzenlenmesi ve bir araya getirilmesidir. Mekansal tasarım elemanları olan renk, form ve doku ayrı ayrı veya bir arada bilinçli olarak düzenlenerek mekan oluşturdukları sürece içinde bulunan insanlara tatmin edici ve mutlu bir ortam sağlamaktadırlar (Aydın, 1986).

Mekan organizasyonunun sağlıklı bir biçimde oluşturulması için, aşağıda sıralanan unsurların eksiksiz olarak belirlenmesi gerekir.

- Çalışma alanının ölçeği, (ülke, bölge, yakın çevre, şehir, bina, iç mekan) saptanmalıdır.
- Eylem türleri ve eylem gruplarının işlem analizi belirlenmelidir.
- İnsan ve araç bağlantısının analizi yapılmalı, kullanıcı sayısı, kullanıcı sayısındaki muhtemel değişiklikler göz önünde bulundurulmalıdır.
- Kişisel ve ortak kullanım gerektiren araçlar belirlenmeli, kullanıcının kişisel ve psiko-sosyal ihtiyaçları ile ilgili bilgiler saptanmalıdır (Çakırkaya, 1995).

Otellerde mekan organizasyonu konsept ile ilgilidir. Otelin halka açık mekanlarındaki donanımlar arasında konseptle uyumlu bir kombinasyon sağlamalıdır. Özellikle otellerin halka açık lobi, restoran, toplantı ve balo salonu gibi mekanlarında mekanın en, boy, yükseklik gibi boyutsal özellikleri, mekandaki ekipmanların organizasyonu, mekan ölçeği ve kullanılan oranlar, oluşturdukları atmosfer ve etki ile konsept ile ve otel işletmesinin beklentileri ile uyumlu olmalıdır (Çakırkaya, 1995).

Uygun bir yer seçimi, mekanların birbirleri ile ilişkileri, yapı kompleksinin çevreye uyumu, geleneksel yapıyı yansıtması, doğadan veya kentin bütününden kopuk olmaması bir oteli, dolaylı yönden başarılı kılan unsurlar arasında yer alır.

Başarılı bir proje için farklı kapasitelerdeki lobi, oturma salonları, restoran, toplantı, ve balo salonlarının planlama ve tasarlama kararları çok önemlidir (İldeniz, 1991).

Otellerde, mekan organizasyonunda en önemli ilke, mümkün olduğu kadar çok mekanı ve donanımı lobi etrafında düzenleyerek, müşterilerin kolayca yön bulmasını ve canlı mekanların oluşmasını sağlamaktır (Çakırkaya, 1995).

1.4.4. Otellerde Eylem Alanları

İşletmelerde planlama aşamasında belirlenen hedeflere ulaşabilmek için kurulması gereken sistemli yapı organizasyonu oluşturmaktadır. Organizasyon, işletmeyi meydana getiren bölümler arasındaki ilişkileri düzenleyen ve belirleyen amaçları gerçekleştirmek gayesiyle üst yönetimce oluşturulan biçimsel bir yapı olarak ifade edilebilir (Şener, 2001).

Otel işletmeleri organizasyon dizaynı oluşturulurken, amaçlar, bölümler, gerekli araçlar, donanımlar gibi faktörler, değer yargıları, iş görenlerde aranacak nitelikler ile çevre faktörlerini dikkate alarak kendi anlayışlarını da ilave ederek organizasyon yapısını oluştururlar (Şener, 2001).

Günümüzde meydana gelen teknolojik ve sosyal gelişmeler otel işletmelerinin organizasyon yapılarında önemli değişiklikler göstermiştir. Bu değişiklikler ekonomik ve sosyal imkanların farklılaşması ile birlikte otellerin kapasiteleri, sayıları, pazar alanları, sunuş ve satış biçimleri ve örgütlenme şekilleri önemli değişiklikler göstermiştir. Buna bağlı olarak otel işletmelerinin faaliyetlerinin organizasyonunda yeni yöntemler ve yaklaşımlar ortaya çıkmıştır (Şener, 2001).

1950'lerden sonra otel organizasyonundaki değişikliklerde dikkati çeken en önemli husus, fonksiyonların gruplandırılmasıdır. Bu dönemde otel organizasyonu, otel resepsiyonu, tek tip hizmetler ve oda hizmetleri otel yöneticisine bağlı ayrı ayrı bölümler olarak kabul ediliyordu. 1970'li yıllardan sonra, özellikle büyük otel işletmelerinde odalar bölümü, yiyecek-içecek bölümü için her birine ayrı yöneticiler tayin edilmiş, hatta bölümlerin alt kademeleri için de yönetici yardımcıları atanmıştır. Yine bu dönemde zincir otellerde halkla ilişkiler, satış, pazarlama ve satın alma bölümleri oluşturulmuş ve bölümlerde uzman personel çalıştırılmaya başlanmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1983).

Bir oteli eylemsel ve mekansal olarak bölümlere ayırmada çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır. Bunlardan biri;

- Yönetim
- Yatak katı

- Ortak mekanlar
- Hizmetler

Yönetim: Yönetim bölümü otelin büyüklüğüne, yıldızına, verdiği hizmetin çeşidine göre değişim gösterir. Bazı kaynaklar bu bölümü, ön büro ve ofisler olarak iki kısımda incelemiştir. Ön büroda resepsiyon görevlisi, vezne görevlisi bulunur. Ofisler ise çeşitli departmanlardan oluşur.

Yatak katı: Bir otelin yatak katında, yatak odaları, süitler, konuklar ve servis için ayrılmış düşey sirkülasyon, yangın merdiveni, çamaşır deposu ve bazı durumlarda servis mekanı bulunur.

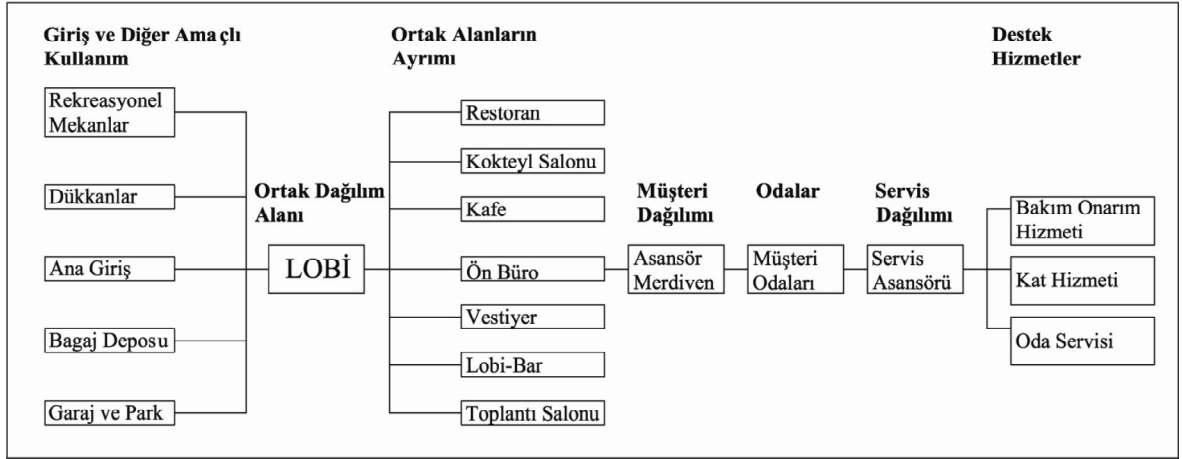
Yatak katlarında, yatak odalarının ekonomik nedenlerle toplam kat alanının en az %70 ini kapsamaması gereklidir. Odaların ıslak mekanları bitişik tasarlanarak tesisat döşeminde ekonomi sağlanabilir.

Ortak mekanlar: Otele genel yaklaşım, lobi, yemek ve içki servisi verilen mekanlar, balo, toplantı salonları gibi mekanlar ile rekreasyon aktiviteleri, otopark alanı bu kategoride ele alınır. Oturma, dinlenme, yeme-içme, çalışma, eğlence, kutlama gibi ihtiyaçların karşılandığı mekanlardır.

- Lobi: Bu bölümde konuklar oturup dinlenecek, günlük gazetelerini okurken çeşitli kokteyl ve içki servislerinden yararlanacaklardır. Burası konukların odaları dışında oturup konuşacakları, birşeyler içip hafif yemekler yiyebilecekleri bir mekandır. İlişkili olduğu eylem alanları; kabul holü, ön büro, yiyecek- içecek alanları, satış birimleri, wc'lerdir. Oda başına gerekli alan, 0.775 m² dir.
- Restoran: Konuklar öğle ve akşam yemeklerini burada yiyebileceklerdir. Çeşitli oturma gurupları oluşturulacak ve servis ana mutfaktan yapılacaktır.
- Kahvaltı Salonu: Sabah kahvaltıları için ayrı bir salon yapılmalı veya sabahları kafeteryanın bir bölümü bu fonksiyonu üstlenmelidir.
- Gece Kulübü: Konukların, özellikle akşamları yemek yiyebilecekleri, dans edebilecekleri ve içki içebilecekleri bir gece kulübü bulunmalıdır.
- Balo salonu: Konukların ve dışarıdan gelenlerin çeşitli ziyafetler veya sergi ve büyük toplantı amaçlarıyla kullanabilecekleri bir alan olacaktır.
- Çok amaçlı salon: Böyle büyük mekanların kullanıcı talebinin yoğunluğuna göre bölünebilir elemanlarla ayrılıyor olması önemli bir niteliktir.

Hizmetler: Mal kabul, yiyecek hazırlama ve depolama, personel bölümü, çamaşırhane, kat hizmetleri, mühendislik ve mekanik bölümleridir (Önder, 1995). Mutfaklar, çamaşırhane, otoparktır.

Ana giriş, mutlaka okunabilir lobi mekanını içermek zorundadır. Bina dışı aktiviteler ve ilişkili mekanlar, ikincil bağlantılarla lobiye ulaşmaktadır. İç ve dış mekanlar arasındaki bağlantı mekanları, bagaj deposu, park yeri, garajdır. Lobiden sonra gelen mekanlar sistemi (Şekil 26), ortak alanları ifade etmektedir. Bu mekanlar içinde restoran, kokteyl salonu, kafeterya, lobi ile yakın ilişkideki ön büro, vestiyer ve tuvaletler, bar ve toplantı salonları yer almaktadır. Müşteri dağılımını sağlayan elemanlar ise asansör, merdiven ve koridorlardır (Gerez, 1994).

Şekil 26. Kullanıcının ilişkiye geçtiği mekan sıralaması (Olalı, Korzay, 1989)

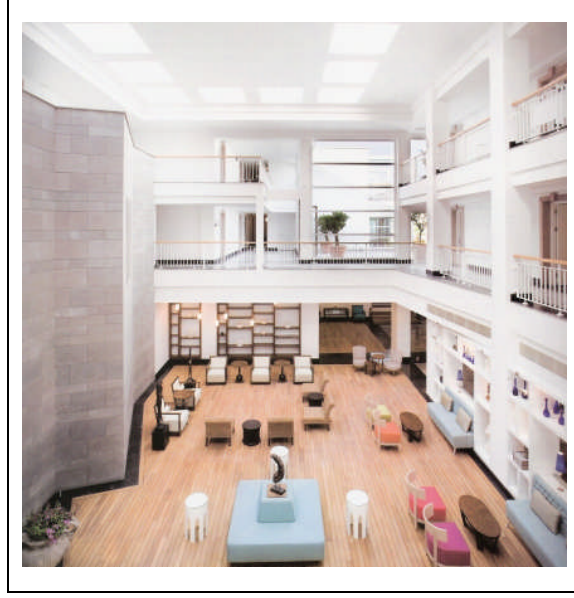
Bunlar dışında tanımı ve yapısı gereği, sınıfına ve niteliğine bakılmaksızın, her otelin sahip olması gereken başlıca dört ana mekan grubunun olduğu da unutulmamalıdır.

- Yatak katları
- Halka açık alanlar
- İdari bürolar
- Servis alanları (Çakırkaya, 1995).

Otellerde eylem alanlarının tümü kısaca irdelendikten sonra, tezin konusu ile bağlantılı olarak ortak alanlar ya da halka açık mekanlar içerisinde yer alan lobi mekanını daha detaylı olarak ele alınmaktadır.

1.4.4.1. Lobiler ve Tasarım İlkeleri

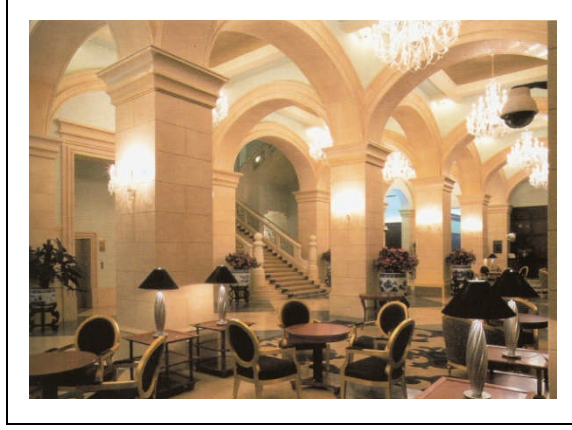
Bir otelin genel mekanları içerisinde lobi, otel müşterisine verdiği ilk izlenim bakımından büyük önem taşır (Şekil 27, 28, 29).

Şekil 27. Akdeniz Renkli Oteli'nin lobisi (Tasarım, 173)

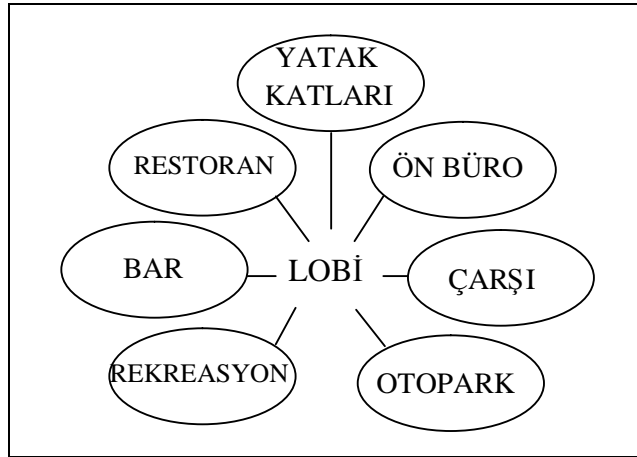

Şekil 28. Sapanca Otel Richmond Nua Wellnes Spa lobisi (Tasarım, 161)

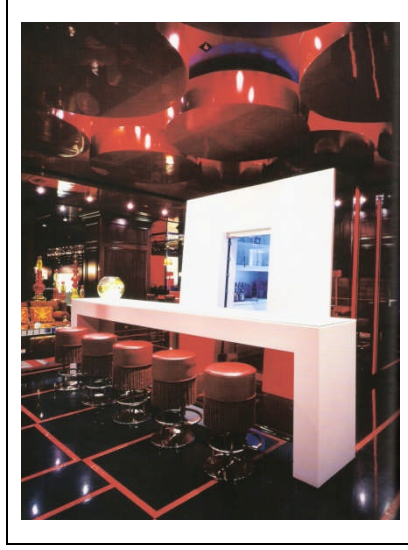

Şekil 29. Pekin Oteli Lobisi (Tasarım, 115)

Otelin açık mekanlarını birbirlerine bağlayan lobi aynı zamanda bir otelin diğer tüm hacimler ile olan ilişkisinin merkezidir (Şekil 30). Müşteri kabul, müşteri kayıt, bilgi alma gibi ön büro hizmetlerini sağlayan bankoları ve bekleme mekanını da bünyesinde bulundurur. Müşterileri resepsiyona, yiyecek-İçecek ve toplantı salonlarına, rekreasyon alanlarına ve diğer mekanlara ulaştırır (Şekil 31). Boyutsal olarak 1970’li yıllarda büyük ölçekli otel lobileri, günümüzde yerini daha yakın ve samimi bir ortam yaratmak amacı ile daha küçük ölçekli lobilere bırakmışlardır (Yolcu, 2006).

Şekil 30. Lobi ve diğer mekanlar organizasyon şeması (Yolcu, 2006)

Şekil 31. Yeni Alephat Via San Basilio barı (Best of Best, 3)

Resepsiyonda otelde kalabilmek için gerekli işlemleri yaptırmış olan müşteri giriş holünden (Şekil 32), otel holüne geçer. Otel holü, otelin merkezi ve serbest bir mekandır. Otelin imajının oluşturulmasının yanında ana sirkülasyon mekanı olarak da hizmet verir. Müşteri kabul, müşteri kayıt, bilgi alma gibi otelin ön büro hizmetlerini sağlayan bankoları, genel bir sirkülasyon ve bekleme mekanı ile beraber bünyesinde bulundurur. Müşterileri resepsiyona, asansörlere, yiyecek-içecek mekanlarına, toplantı ve ziyafet salonlarına, rekreasyon kompleksine ve tüm diğer halka açık genel mekanlara ulaştırır ve bu nedenle de formal olmayan bir toplantı mekanı olarak kabul edilir. Giriş holü, yemek salonu, diğer salonlar, toplantı ve konferans salonları, oyun mekanları ve yatak odalarıyla ilişki otel holünden sağlanır.

Otel holü, otelin en etkili yeridir. Ziyaretçi kabulü buradan yapılır. Çeşitli oturma grupları tasarlanır. Otel holüne, çay, kahve servisleri yapılabilmektedir. Otel tasarımında merkezi konumda olan otel holü büyük otellerde geniş olarak otelin bütün zemin katını kapsar. Bu mekan otel müşterileri ve dışarıdan gelenler tarafından da kullanılabilen 'lobby' haline getirilir (Şavklı, 2002).

Şekil 32. Sapanca Otel Richmond Nua Wellness Spa girişi (Tasarım, 161)

Otel lobileri konukların huzur ortamını daha geliştirecek olan alanlardır. Gerekli yardımcı fakat, eğlence ve oyun mekanları gibi doğrudan kar getirmeyen alanlar olarak düşünülebilir. Burada konuklar oturup dinlenebilir, günlük gazetelerini okurken çeşitli içki ve kokteyl servisinden yararlanabilirler. Yiyecek içecek alanlarına, dükkanlara buradan geçebildikleri gibi burası konukların odaları dışında grup halinde oturup konuşabilecekleri, içki içebilecekleri ve hafif yemekler yiyebilecekleri bir mekan özelliği de taşımaktadır (Yüksel, 1984).

Lobi mekanı tasarlarırken amaç, girişten diğer ortak mekanlara kadar olan bütün alanı mümkün olduğu kadar doğru ve değişik fonksiyonel amaçlarla donatarak, renkli ve hareketli bir atmosfer yaratmaktır. Tasarımın amacı, bütün genel mekanların lobi etrafında toplanmasıdır. Bu düzenlemeyle otel müşterileri çeşitli faaliyetlere kolaylıkla ulaşabilmektedir.

Lobi, girişin ardından müşteriye otelin tarzı ve sınıfı hakkında bir fikir veren önemli bir mekandır. Kullanıcı ister geceleme amacı ile, isterse günübirlik kullanım için gelmiş olsun, otel ile ilk kontakını bu mekanda kurar ve hedef mekanlarına buradan geçerek ulaşır (Şavklı, 2002).

Lobinin planlama esasları, binanın ana strüktürü ile dolaşım kapıları ve servis kanallarının düzeniyle, ön ofis eylem kalıplarıyla ilgilidir ve onlara göre belirlenir.

Otelin halka açık mekanlarını birbirine bağlayan ve bu nedenle bir kilit mekanı özelliği taşıyan lobi için belirlenmiş olan tasarlama prensipleri, mekan kimliğinin oluşumunu ve algılanmasını etkiler. Boyutsal özellikler bu mekanı oluşturan alt elemanlar için belirlenmiş olan ergonomik düzeydeki minimum ölçüleri tanımlarken donanımlar ise mekanın sahip olması gereken dekorasyon elemanlarını ve aksesuarları belirler.

Lobinin tasarım aşamasında kullanıcının bilinçli olarak farkında olmadığı ama alışkanlıkları doğrultusunda gerçekleştirilmesini arzuladığı bir takım temel prensipler aşağıdaki gibi özetlenebilir (Yüksel, 1984).

- İdeal olarak lobi girişle direk bağlantılı olmalı ve resepsiyon bankosu girer girmez kolayca algılanabilmelidir. Ayrıca lobinin dışarıdan da algılanması otelin çekiciliğinin artırılması bakımından gereklidir.
- Eğer otel ticari değeri yüksek bir alanda konumlanmışsa, bu alanla en çok ilişkisi olan giriş katı kiralık dükkânlara ayrılır. Böyle bir çözüm lobi ve kabul mekanın bir üst katta tasarlanmasına ve bu alanlara ulaşım için girişten itibaren merdiven veya asansör kullanımını zorunlu kılar. Giriş katındaki dükkanlar holündeki ve lobideki mekan zenginliği, atrium zenginliği ile sağlanabilir.
- Otopark ile lobinin ve gerekirse ziyafet salonları ile balo salonunun direk bağlantısı asansör yardımı ile sağlanmalı, otoparktan lobiye ve diğer katlara geçişte yangına karşı ara mekanlar oluşturulmalıdır.
- WC' ler, merdivenler, asansörler ve diğer servis yerleri kolayca algılanabilmelidir.
- Lobi alanı arsa özelliklerine bağlı olarak sokaktan korunabilir veya gerektiği takdirde açık kısmı olan ve buralarda oturulabilen şekilde tasarlanabilir.
- Tavan yüksekliği ve hacim büyüklüğü dengelenmelidir. Entegre tavan sistemleri ve paneller kullanılabilir. Mekan zenginliği yaratacak, birer obje niteliği oluşturacak tavan dizaynları da düşünülebilir.
- Oturma grupları genellikle otel yönetiminin prensiplerini ve tarzını yansıttıkları şekilde belli bir konsept çerçevesinde tasarlanabilir. Oturma grupları, miktar olarak en az otel müşterilerinin %25'inin ihtiyacını karşılayacak büyüklükte ve ekipman kapasitesine sahip olacak şekilde tertip edilmelidir.
- Çok kapsamlı olmamakla birlikte küçük bir pasta-çay ikramını karşılayacak kapasitesi olmalı, bunun yanında lobi-bar ile ilişkisi bulunmalıdır.

- Duvarlar yangına dayanıklı ve akustik nitelikte olmalı, süsleme amacı ile resim, gravür gibi dekoratif elamanlardan yararlanılabilir.
- Çok yoğun bir kullanım alanıdır. Bu nedenle iç mekan tasarımında yoğun kullanıma dayanıklı bitirme malzemeleri seçilmelidir. Kullanım açısından lobide döşeme farklılıklarından kaçınılmalıdır. Sıcak bir atmosfer oluşturması ve gürültüyü önleme kolaylığı nedeni ile döşemede halı ve halı türevleri gibi yumuşak malzemeler kullanılabilir.
- Mekansal zenginliği sağlamak amacı ile oturma grubu, yeşil ve su ögesi bütünlüğü içerisinde tasarlanabilir. Peyzaj düzenlemesi rahatlatıcı ve tazeleyici bir atmosfer yaratır. Dokuda, renkte ve biçimde çeşitlilik getirir. Bitkiler, havuzlar vb. lobi tasarımına renk katan öğelerdir.
- Oturma salonlarında piyano gibi enstrümanlarla canlı müzik yapmak ilgi çekici ve mekan canlılığı sağlayıcıdır.
- Genel aydınlatmada, doğal ışığın yetersiz kaldığı durumlarda, davetkar ve sıcak bir etki yaratan 'sarı ışık' tan yararlanılmalı, bunun yanında dekoratif amaçlı tekil aydınlatma elemanları ile yerden aydınlatmayı sağlayan abajurlar kullanılabilir. Aydınlatma ve havalandırmada doğru çözümler sağlanmalı, gece için ayrıca lokal aydınlatma olanakları sunulabilmelidir (Şavklı, 2002).

Lobi mekanının boyutsal özellikleri de yine lobi tasarımına etki edecek bir faktördür. Lobinin boyutları otelin tipine ve halka açık mekanlarda oluşan sirkülasyon yoğunluğuna göre farklılık göstermesine rağmen her otelin kendi sınıfı içerisinde sağlaması gereken bir oda başına minimum alan da vardır (Çakırkaya, 1995) (Tablo 2).

Tablo 2. Otellerde oda başına lobi mekan büyüklükleri (Yolcu, 2006)

Mekan Gereksinimleri	Oteldeki Oda Başına M ²
Ön büro dahil ana lobi	0.8 - 1.0
Lobi bekleme salonu	0.9 – 1.2

1.4.4.1.1. Lobi Alt Mekanları

Lobi mekanı için belirlenen tasarlama ilkeleri resepsiyon bankosu, oturma alanları, sirkülasyon alanları ve diğer ikincil fonksiyonları detaylı olarak kapsar (Yolcu, 2006).

Otellerde kabul (resepsiyon) bankosu: Ön büro olarak da adlandırılan kabul bankosu, müşteri ile otel arasındaki ilişki merkezidir. Kabul bankosu müşterilerin kabullerinin veya rezervasyonlarının yapıldığı, ödemelerinin veya para bozdurmalarının gerçekleştiği, bilgi isteme, anahtar alıp verme, mesaj bırakma gibi işlemlerin var olduğu bir mekanlar bütünüdür (Özbay, 1984).

Kabul bankosu yapısal özellikleri bakımından beş ana bölüme ayrılabilir;

- a. Resepsiyon: müşterilerin karşılanması, günlük oda raporları
 - b. Rezervasyon: yazışmalar, istatistikler, pazarlama ve fiyat politikası yönlendirmesi
 - c. Danışma (conierge): Bagaj bölümü, bagaj taşıyıcılar, 'bell-boy'lar, 'page-boy'lar
 - d. Telefon, fax vs.
 - e. Resepsiyon ile housekeeping ilişkileri (Çakırkaya, 1995).
- Kayıt kabul bankosu, tek veya ayrı bankolar halinde olabilir. Girişten kolay algılanabilir olmalıdır. Otelden ayrılan müşterinin ödeme noktası da burası olacağından, muhasebe ile mekansal ilişkide olmalıdır.
 - Kabul bankosunun uzunluğu ve alanını, otelin büyüklüğü, oda sayısı, sınıfı, geliş gidiş düzenleri, kongre rezervasyonları, tur grupları, kalış süresi, otelin mevsimlik olması yada olmaması gibi durumlar etkiler (Lawson, 1976) (Tablo 3).

Tablo 3. Oda sayısına bağlı olarak banko uzunluğu (Lawson, 1976)

Oda sayısı	Banko uzunluğu (m)	Gerekli alan (m ²)
50	3.0	5.5
100	4.5	9.5
200	7.5	18.5
400	10.5	30.0

- Kabul bankosunun önünde özellikle turlarla yapılan girişlerde oluşabilecek yığılmayı önlemek ve gerekli sirkülasyonu sağlamak için yeterli alan bulundurulmalıdır.

Kabul bankosundaki donanımlar aşağıdaki özelliklere sahip olmalıdır (Yolcu, 2006, Çakırkaya, 1995):

- Kabul bankosuna yerleştirilen bilgisayarlar müşteri tarafından görülmeyecek biçimde yerleştirilmeli, diğer büro ekipmanları için gerekli alanlar ayrılmalı, banko tasarımında kabloların saklanması için özel kanallar bulunmalıdır. Banko üst kaplamasında üzerinde yazı yazılacak alana özel bir kaplama yapılmalıdır.
- Banko üzerinde yapılan ödemelerde kullanılan slip makineleri yada diğer otomatik makineler ve kırtasiye malzemelerinin duracağı raf ve çekmeceler bulunmalıdır.
- İsim Racki (Information Rack) Misafirler arandığında hangi odada kaldıklarını görebilmek için isim rackine bakılır. Misafirlerin isimleri soyadlarına göre sliplere yazılır. Bu slipler racke soyadına göre alfabetik olarak takılır. Bazı otellerde özellikle resepsiyonda pano şeklinde isim rackleri kullanılmaktadır. Misafir otelden ayrıldıktan sonra slip yerinden çıkarılır.
- Telefon Santrali (Switchboard) Büyük otellerde telefon santrali ayrı bir bölümdür. Santralde sadece telefonla ilgili işlemleri yürüten santral memurları vardır. Küçük 84 otellerde ise telefon cihazı resepsiyon deskindedir. Görüşmeleri ve telefonla ilgili kayıtları resepsiyon görevlisi yürütür.
- Uyarı Saati (Remind – O – timer) Misafirler uyanmak istedikleri saati resepsiyona veya santrale bildirirler. Görevliler uyandırma vaktini uyandırma listesine kaydederler. Uyarı saati de önceden ayarlanan vakit veya vakitler geldiğinde sesli olarak görevlileri uyarır.
- Resepsiyon (oda) Racki (Room Rack) Resepsiyon rackinde otelde bulunan tüm odaların numaraları bulunur. Numaraların karşısında sliplerin takıldığı bölümler vardır. Racke bakıldığında odanın; dolu, boş, kirli olup olmadığı ve odada kimin kaldığı anlaşılır.
- Anahtarlık (Key Rack) Oda anahtarlarının saklandığı, bölmeler bulunan raflardır. Her bölümün üzerinde oda numarası bulunur. Resepsyonistin kolayca ulaşabileceği bir yerde bulunmalıdır. Otelde kart sistemi kullanılıyorsa bunun gerektirdiği bilgisayar sistemlerinin ve kart oluşturan makinelerin duracağı, müşteri tarafından görülmeyecek bir mekan yada bankoda ihtiyaca uygun bir bölme olmalıdır.
- Otelde kullanılan kart sistemleri ile müşteri giriş çıkışları, zamanları, odada kaç kişinin bulunduğu denetlenmekte ve müşterinin odada olmadığı zamanlarda enerji tasarrufu sağlanmaktadır. Tüm harcamalar bu kartla yapılabilmektedir.

- Tarih ve Zaman Damgası (Date and Time – Stamping Machine) Resepsiyon kullanılan folyo, konaklama belgesi gibi belgelerin üzerine tarih ve saatin basıldığı cihazlardır. Ayrıca misafir için alınan mesajların ve mektupların üzerine de bu damga basılır.
- Otel içi aktiviteleri tanıtan yayınlar, broşürler, haritalar, dahili telefonlar, şehir rehberleri de bankolar üzerinde oluşturulan masa üstü standlar da bulunabilir.

Oturma ve dinlenme mekanı: Lobi mekanı, çoğunlukla kabul bankosu ve girişle görsel bağlantı içerisinde bulunan oturma grupları halinde düzenlenir. Oturma gruplarının bir bölümü kabul bankosunun önünde, “check-in” ve “checkout” işlemleri sırasındaki bekleme için ayrılmıştır. Diğer bir bölümü ise, bekleme, buluşma gibi aktiviteleri içinde barındıracak kahve salonları ve barlar olarak düzenlenir, sürekli olan bir hareketlilik sağlanmış olur. Oturma ve dinlenme alanlarının sahip olması gereken özellikler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Çakırkaya, 1995).

- Oturma mekanları genellikle otelin tarzını yansıtmak üzere belli bir konsept çerçevesinde tasarlanmalıdır.
- Çok kapsamlı olmamakla birlikte küçük bir pasta-kahve ikramını karşılayacak kapasitesi olmalı, lobi ve bar ile ilişkisi olmalıdır.
- Mekan zenginliği sağlamak amacıyla oturma grubu su ögesi bütünlüğü içerisinde tasarlanabilir. Otel manzaralı bir yere konumlandırılmış ise mümkün olduğunca şeffaflık kullanılabilir.
- Oturma grupları miktarı otel müşterilerinin en az %25’inin ihtiyaçlarını karşılayacak kapasitede olmalıdır.
- Hacim büyüklüğü ve tavan yükseklikleri dengeli olmalıdır.
- Kullanım yoğunluğu nedeniyle dayanıklı malzemeler seçilmelidir.
- Gürültüyü önlemek ve daha sıcak bir ortam sağlamak amacıyla döşemede halı kullanılabilir.
- Oturma salonlarında canlı müzik yapmak için kullanılacak enstrümanlarla mekana canlılık ve çekicilik katılabilir.
- Genel aydınlatmada gün ışığının yeterli olmadığı durumlarda “sarı ışık”tan yararlanılmalı, bunun yanında dekoratif amaçlı aydınlatma elemanları ile yerden aydınlatma sağlayan abajurlar kullanılmalıdır.

- Duvarlar yangın ve çeşitli darbelere dayanıklı olmalı, dekoratif ve akustik nitelikte olmalı, süsleme amacı ile duvarlarda resim vb. elemanlardan yararlanılmalıdır (Yolcu, 2006).

Sirkülasyon alanları: Otel tasarımında müşteri ve çalışanların bir noktadan bir noktaya minimum alan kaybı ile ulaşabilmeleri gerek yatay gerek düşey sirkülasyon elemanlarının kullanımı ve buna bağlı şekilde tasarlanması ile mümkündür.

Sirkülasyon planlanmasında konuk ve personel sayısı, servis süreleri ve zamanlamaları önemli faktörlerdir. Otelin farklı yerlerindeki personel ve kalıcı, geçici konukların dolaşım rotaları belirlenmelidir. Bu rotalar, kargaşalığın önlenmesi, servis kolaylıkları, güvenlik ve denetimin sağlanması bakımından önemlidir. Otel içerisinde işlevleri benzer olan alanlar tanımlanmalı ve aralarında bağlantılar sağlanmalı veya gruplandırılmalıdır.

Sirkülasyon işlevini sağlayan elemanlar merdivenler, yürüyen merdivenler, asansörler ve koridorlardır. Merdiven ve asansörler katların dikey bağlantı elemanları, koridorlar; mekanlar, merdiven ve asansörler arasındaki yatay bağlantılardır.

- Merdivenler sirkülasyonu sağlamanın dışında dekoratif amaçlı da kullanılabilir.
- Katlar arasında müşteri ve servis merdiveni olmak üzere en az iki merdiven bulunmalıdır.
- Merdivenlerdeki riht yüksekliği rahat bir çıkışı sağlayabilecek şekilde hesaplanmalıdır. Türkiye’de minimum merdiven genişliği 120 cm kabul edilir. 2.75m’den fazla çıkışlarda sahanlık bulunmalıdır. Basamak basış ve çıkışları için 15/31-16/30 cm uygundur.
- Basamaklar yıpranmaya dayanıklı ve ses yutucu malzemedendir yapılmalıdır.
- Merdivenler iyi aydınlatılmalı, koridorlara çıkış, bağımsız aydınlatılan ve havalandırılan bir sahanlıktan serbestçe açılan minimum 100 cm’lik bir kapıyla sağlanmalıdır.
- Ana merdiven müşterilerin kullandığı tüm katlara çıkmalıdır. Ancak emniyet açısından ana merdivenin bodrum katlarına inmesi istenmez. Böyle bir durumda bodruma inen kısım yangına dayanıklı bir kapı ile ayrılır.
- Yüksek yapılarda yangına müdahaleyi kolaylaştırmak amacı ile ayrı bir merdiven tasarımı büyük fayda sağlar. Bu merdiven herhangi bir afet durumunda kaçışlar içinde kullanılabilir. Bu tip merdivenler bir dış duvara bitişik planlanır.

- Asma katlarda ya da bodrumda dışarıdan gelen müşteriler için eğlence mekanları varsa bunlar içinde ayrı bir merdiven düşünülmelidir.

Asansörler, katlar arasındaki düşey bağlantıyı sağlayan mekanik sirkülasyon araçlarıdır. Sayı ve büyüklüklerinin belirlenmesinde etkili olan dört ana kriterden söz edilebilir (Yolcu, 2006, Çakırkaya, 1995).

- Nüfus
- Trafik
- Toplantı salonları ve genel faaliyet alanları
- Otopark

Otellerin lobi mekanlarından bahsedildikten sonra tez konusunu oluşturan Trabzon otellerinin lobi mekanları seçilen örnekler doğrultusunda incelenmektedir.

2. ALAN ÇALIŞMASI

Tez kapsamında yapılan literatür taramasında, geçmişten günümüze insanların yaşam alışkanlıklarına göre şekillenen oteller ve otellerde en önemli eylem alanı, ortak mekan olan lobilerle ilgili bilgiler elde edilmiştir.

Oteller üzerine gerekli teorik bilgiler verildikten sonra bir alan çalışması yapılmak istenmiştir ve Trabzon ili çalışma alanı olarak seçilmiştir. Seçilen otellerin lobilerindeki şekilleniş, mekan kurgusu ve dizaynı incelenmek üzere tablolar oluşturulmuştur.

2.1. Çalışma Alanı ve Örneklerin Seçilmesi

Eski İpek Yolu üzerinde bulunan, geçmişten günümüze önemli bir ticaret kenti olan Trabzon ili ölçeğinde bir çalışma yapılmıştır.

Araştırmanın ilk aşamasında, Trabzon da bulunan işletme belgeli otellerin listesi çıkarılmıştır. Buna göre Trabzon da bulunan 22 otelden 5 yıldızlı 1 otel, 4 yıldızlı 4 otel, 3 yıldızlı 5 otel, 2 yıldızlı 12 otel, 1 yıldızlı otel ise bulunmamaktadır. Çalışmadaki örneklem grubu seçilirken 4 yıldızlı 4 otel sayısı baz alınarak her yıldızlı otelden 4'er tane seçilmiştir. Araştırmanın ciddiyeti açısından her tip otelden irdeleme yapılmak istenmiştir. Bir tane olan 5 yıldızlı otel ise analiz edilmemiştir,

Trabzon merkezde, 4 yıldızlı 3 otel (Usta Otel, Funda Otel, Saylamlar Otel), 3 yıldızlı 3 otel (Aksular Otel, Horon Otel, Uzunkum Otel), 2 yıldızlı 4 otel (Elegante Otel, Hotel Trabzon Class, Sağıroğlu Otel, Büyük Okyanus Otel) bulunmakta, Trabzon ili Maçka ilçesinde 4 yıldızlı 1 otel (Büyük Sümela Otel), Trabzon ili Akçaabat ilçesinde 3 yıldızlı 1 otel (Seçilya Otel) örneği incelenmiştir. Bunların kent genelindeki dağılımları harita üzerinde gösterilmiştir (Ek şekil 1).

2.2. Araştırma Yöntemi

Otel lobilerinin ilk algı mekanı olması ve otelin işlev şemasında bütün eylem alanlarını birbirinden ayıran ve toplayan mekan olması sebebiyle otel lobileri bu çalışmada konu olarak seçilmiştir.

Araştırmanın ilk aşamasında, çalışma alanı olarak seçilen Trabzon da yer alan işletme belgeli 22 otelden 12 tanesi her yıldızdan örnek içermesi koşulu ile belirlenmiştir. Trabzon da 1 yıldızlı otel bulunmaması sebebiyle 1 yıldızlı otel ve 1 tane olan 5 yıldızlı otel çalışmaya dahil edilememiştir. Seçilen 12 otele gidilip lobilerin fotoğrafları çekilerek, otel personelinden gerekli bilgiler alınmış ve otellerin yalnızca lobisini içeren ölçeksiz plan krokileri çıkarılmıştır.

İkinci aşamada, örneklem grubunda seçilen lobiler, oluşturulan tablolar içerisinde analiz edilmiştir.

2.3. Analiz Tablolarının Oluşturulması

Analiz tabloları, Trabzon il sınırları içinde seçilmiş olan 12 işletme belgeli oteli tanıtmak, otellerin lobi mekan örgütlenmesi hakkında bilgi vermek ve birbirleri arasında kıyaslama yapabilmek amacıyla düzenlemiştir.

Analiz tablosu 2 bölümden oluşmaktadır.

1. Otele ait bilgiler
2. Otel Lobilerinin Mekan örgütlenmesine ait bilgiler

2.3.1. Otele Ait Bilgiler

Otelin kimlik bilgileri, konumu, cephesi, planı ve iç mekan fotoğraflarının bulunduğu bölümdür.

Otele ait kimlik bilgilerinde, otelin adı, kaç yıldızlı olduğu, mevcut oda ve yatak sayısı, işletme belge veriliş tarihi ve tasarımcısını tanıtan bilgileri içerir.

Cephe: Otelin bütünü hakkında bilgi verici nitelik taşıyan girişin bulunduğu cephe fotoğrafıdır.

Plan: Bu alanda otel lobisinin, donatıları ile birlikte çizilmiş olan ölçeksiz plan krokisidir.

İç Mekan: Otel lobisi ve iç tasarımı, donatı, aksesuar, aydınlatma, resepsiyon bankosu, düşey sirkülasyon elemanları, kapı, pencere, renk, doku vb. hakkında fikir oluşturabilecek fotoğraflar yer almaktadır.

2.3.2. Mekan Örgütlenmesine Ait Bilgiler

Mekan örgütlenmesine ait bilgiler; Konum, Mekansal Örgütlenme ve Psiko-sosyal Örgütlenme başlıkları altında irdelenmiştir:

2.3.2.1. Konum

Konum; lobinin manzara yönü, giriş-resepsiyon ilişkisi ve sirkülasyon alanları ele alınarak incelenmiştir.

Manzara Yönü: Bu bölümde otel lobisinin pencere-kapı konumu göz önünde bulundurularak lobinin manzara yönü tespit edilmeye çalışılmıştır. Manzara yönünden bahsedilirken yol, deniz veya otel çevresinde bulunan diğer yapılara olan bakış açısı incelenmek istenmiştir.

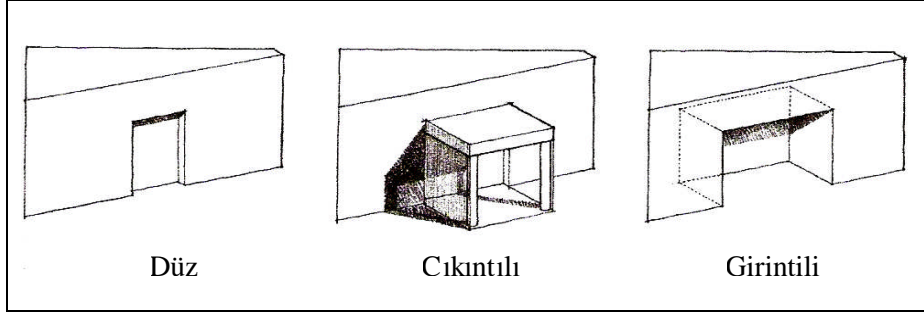
Giriş-Resepsiyon İlişkisi: Kentsel mekanın bir uzantısı olan giriş, mekansal olarak bir geçiş yaratırken, aynı zamanda fiziksel olarak da bir kademelendirme oluşturur. bu bağlamda giriş mekanı, ısı açısından sıcak ve soğuk mekanlar, ses açısından gürültülü ve sessiz mekanlar, ışık açısından aydınlık ve karanlık mekanlar arasındaki ara mekan şeklinde de tanımlanabilir (Erkök, 1992).

İnsanların binalarla ilgili zihinsel şemalarında girişler önemli yer tutarlar, insan bir binayla ilgili tarifleme yaparken giriş, öncesi ve sonrası bu tarifte izlenecek yol olarak önemli yer tutar. Örneğin, ‘... girişinden sonra sağdaki merdivenler...’, ‘ana girişten sonra karşıdaki koridor...’ gibi tanımlamalara sık sık başvurulur (Erkök, 1992).

Girişin biçimsel özelliklerine bakıldığında 3 şekilde biçimleniş dikkat çeker (Şekil 33);

1. Düz girişler: düz cepheyle, bir yüzeyde girişlerdir. Bir duvar yüzeyinin sürekliliğini sağlayabilir ve istenirse bilinçli olarak gözden saklanabilir.

2. Çıkıntılı girişler: yaklaşma fonksiyonlarını haber verirler ve başın üstünde bir korunak sağlarlar.
3. Girintili girişler: bu girişler de korunak sağlarlar ve dış mekanın bir kısmını bina alanı içine katarlar (Ching, 2007).

Şekil 33. Giriş biçimleri (Ching, 2007)

Giriş mekanı, kullanıcının otel seçiminde en çok göze çarpan ve eleştiriye maruz kalan alanıdır. Giriş mekanı, bu mekanı belirleyen strüktür ve ana yoldan girişe yaklaşım, kullanıcıya otel hakkında bilgi veren elemanlardır.

Giriş müşteri tarafından kolay algılanabilmeli, açık ve belirgin olmalı, araç trafiğinin kolay ulaşabileceği bir şekilde tasarlanmalıdır.

Kabul mekanı ve oturma gruplarını da içine alan iç mekana ait iyi bir görünüş sağlanmalı, iç mekana ait özellikler ve mekan zenginliği dışarıdan da okunabilmelidir (Çakırkaya, 1995).

Resepsiyon ise müşterilerin kabullerinin veya rezervasyonlarının yapıldığı, ödemelerin veya para bozdurmaların gerçekleştiği, bilgi isteme, anahtar alıp verme, mesaj bırakma gibi işlemlerin yer aldığı bir mekanlar bütünüdür. Ön büro olarak da adlandırılan kabul bankosu, müşteri ile otel arasındaki ilişki merkezidir.

Resepsiyon, müşterinin ilk uğrayacağı kısımdır. Giriş holünden kolaylıkla görülebilmeli, yoğun müşteri gelişlerinde kalabalığa meydan vermeyecek şekilde düşünülmüş olmalı, asansörle ilişkili olmalıdır. Algılama kolaylığı için resepsiyonun mekana hakim olması gerekmektedir (Şavklı, 2002).

Bu tanımlamalara göre tablonun giriş-resepsiyon ilişkisi kısmında girişin biçimsel özelliği değerlendirilmiş ve resepsiyonun girişe göre konumu ve resepsiyonun mekana göre bakış açısı değerlendirilmiştir.

Düşey sirkülasyon: Bir yapıda asansör, merdiven, rampa gibi öğelerle sağlanan ve düzeyden bir başkasına geçişi kapsayan ulaşımdır (Hasol, 1998).

Bu bağlamda lobiler, düşey sirkülasyon olarak irdelendiğinde asansör, merdiven ve rampa olarak irdelenerek, plan düzlemi içerisinde işaretlenerek gösterilmektedir.

Giriş-servis alanları ilişkisi: Lobi mekanında kullanıcıların alışkanlıklarına bağlı olarak wc'ler, merdivenler, asansörler ve diğer servis yerleri kolaylıkla algılanabilir konumda olmalıdır.

2.3.2.2. Mekansal Örgütlenme

Otel lobilerinin mekan örgütlenmesinin hangi bileşen ve öğelerle oluşturulduğunu saptamak amacıyla, Özdemir'in konut aşama mekanları için uyguladığı mekan örgütlenmesi değerlendirme modeli esas alınarak oluşturulan değerlendirme modelinde, lobiler mekansal açıdan irdelenmektedir (Özdemir, 1994).

Bu modele göre mekan örgütlenmesi, fiziksel örgütlenme, psiko-sosyal örgütlenme ve sosyal statü olarak üç alt başlıkta ele alınmıştır. Fakat otel lobilerinin analizinin yapıldığı tablolarda psiko-sosyal örgütlenme göz önünde bulundurulmamıştır.

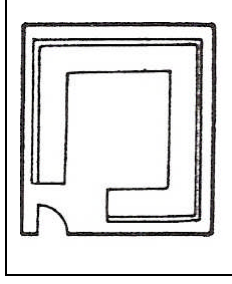
2.3.2.2.1. Fiziksel Örgütlenme

Mekani oluşturan bileşen ve öğelerin örgütlenmesini kapsamaktadır. "Buna göre fiziksel örgütlenmeyi Biçimsel Gerekler ve Fizyolojik Gerekler olarak iki ana başlık altında inceleyebiliriz:

1. Biçimsel gerekler

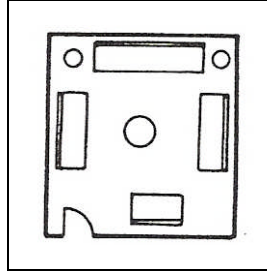
Biçimsel gerekler mekansal düzenin geometrisinden oluşmaktadır. Mekan kompozisyonunun yani mekanın bütünde nasıl bir düzenle örgütlendiğini belirlemek amacıyla oluşturulan bu bölümde, mekansal düzen; Çevresel Düzen, Merkeze Odaklı Düzen, Atipik Düzen, Serbest Düzen olarak dört grupta irdelenmektedir.

Çevresel Düzen: Donatıların duvar boyunca dizildiği orta mekanın boş bırakıldığı mekanlardır (Şekil 34).

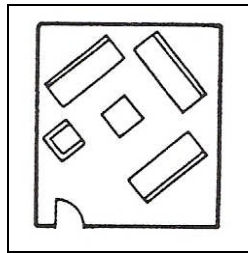
Şekil 34. Çevresel düzen (Özdemir, 1994)

Merkez odaklı düzen: Mekan içinde merkez kabul edilen bir odağa göre yerleşim söz konusudur (Şekil 35).

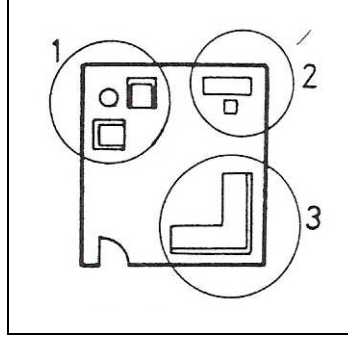
Şekil 35. Merkez odaklı düzen (Özdemir, 1994)

Diyagonal düzen: Donatıların duvar boyunca dizilme yerine, duvardan bağımsız 45° 60°'lik açılarla mekana yerleştirilmesi anlatılmak istenmektedir. Burada katı geometri söz konusudur (Şekil 36).

Şekil 36. Diyagonal düzen (Özdemir, 1994)

Serbest düzen: Katı bir düzen sınırı olmayan, esnek, birbirine akan mekanlar söz konusudur (Şekil 37).

Şekil 37. Serbest düzen (Özdemir, 1994)

2. Fizyolojik gerekler

Fizyolojik gerekler mekanın aydınlatması, ısıtma ve havalandırılmasını içermektedir. Fakat tez kapsamında sadece aydınlatma başlığı değerlendirilecektir. Buna göre aydınlatmayı doğal ve yapay aydınlatma olarak ele almak mümkündür.

Doğal aydınlatma: Yapılarda doğal ışık kaynağından, yani gökyüzü ışığında yararlanılarak yapılan aydınlatmadır.

Yapay aydınlatma: Yapay ışık kaynaklarından yararlanılarak yapılan aydınlatmadır (Hasol, 1998).

Tez kapsamında yapay aydınlatma irdelenecektir.

2.3.2.2.2. Psiko-sosyal Örgütlenme

Psiko-sosyal örgütlenme başlığı altında insanların sosyal ve fiziksel çevre ile ilişkilerinde ön plana çıkan davranışlara bağlı olarak mahremiyet, kişisel mekan, sınırlı alan, egemenlik sınırı gibi kavramlar üzerinde durulmuştur.

Mahremiyet: Mahremiyet kişi ve grupların birbirleri ile olan etkileşimlerini kontrol eden ve farklı örüntülerde oluşan farklı davranış mekanizmalarını ayarlayan davranış sürecidir. Mahremiyet kişiye veya gruba diğerlerinin optimum düzeyde yaklaşma koşulu ya da uygun bir toplumsal ilişki düzeyi olarak da tanımlanabilir (Özdemir, 1994).

Rapoport mahremiyeti, istenmeyen ilişkileri denetleme gücü ve haberleşme iletişiminin organizasyonu olarak tanımlanmakta ve mahremiyetle ilgili olarak üç yanlış ögeye dikkat çekmektedir (Özdemir, 1994; Hacıhasanoğlu,1981).

- Kişiler için mahremiyet düşünüldüğü halde gruplar için düşünülmemesi,

- İşitsel mahremiyetin düşünülmemesi, sadece görsel mahremiyetin varlığının kabulü
- Mahremiyeti sadece duvar gibi fiziksel öğelerle sağlamaya çalışmanın yanlışlığı.

Kişisel Mekan: Birey ve gruplar diğer kişilerle kendi arasında, sınırlarını belleğinde belirlediği bir mekan kurmaktadır. Diğerlerine yabancı olan bu mekan, sınırları savunulan bir mekandır (Özdemir, 1994; Hall, 1969). “Kişisel mekan” olarak tanımlanan bu kavram Hall tarafından insanların sosyal ilişkilerini açıklamak üzere ortaya atılmıştır.

Kişisel mekan, insanın sadece kendisine ait alanıdır. Bu alan duruma bağlı olarak genişleyip daralan ve birey tarafından denetim altında tutulmak istenen bir alandır.

Sınırlı Alan, Egemenlik Sınırı: Gür’e göre , “sınırlar, insanları ayıran ya da onları bir yer içinde tutmak için çevreleyen fiziksel öğelerdir. Bunun ya 5 duyunun tümü ya da bir kaç aralığı ile sağlarlar. Sınırlar duvarlardan tutun da çeşitli tabela vb. gibi çeşitli simge ya da göstergelere kadar yaydırılabilirler”. Sınırlı alanlar, sadece belirli eylemlerin geçmesine olanak tanıyan, bazı sınır öğeleriyle çevrilmiş olabilen alanlardır (Özdemir, 1994; Özdemir, Ural, Gür, 1991). Sınır öğeleri, çoğunlukla düşey elemanlar olmakla birlikte (duvar, kolon, dolap,.. gibi) sınır öğesi olabilmektedir (Açııcı, 2006).

Egemenlik sınır ve davranış kavramı Altman’a göre “bir kişinin ya da grupların egemenlik- etkinlik sınırlarının belirlendiği, çeşitli özellikleri olan kompleks bir davranış mekanizmasıdır. Egemenlik sınırı kişinin ya da grubun kullandığı, mülkiyetinde olan sınırları belirlenmiş özel bir mekan parçasıdır. Bu mekan parçası sahiplenmişlikle sembolize edilen psikolojik bütünleşmeyi betimlemektedir”. Bu sınırlar içinde oluşan davranış mekanizması özellikle şu şekilde sıralanabilir (Özdemir, 1994; Altman, Chamers, 1980)

- Mülkiyet, (kontrol veya bir objeye, nesneye sahip olma),
- Küçükten büyüğe farklı ölçeklerdeki mekanları kapsama ve üzerinde hak iddia etme,
- Yabancılara, dış müdahalelere karşı koruma-korunma,
- Kişiye özelleştirme (personalizasyon)

Yukarıda sayılan özelliklerden de anlaşılacağı gibi egemenlik sınırı ve davranışı bir topluluktaki ilişkilerin tanımlanması ve belirli bir toplumsal düzenin korunmasını sağlayan kişi ve grup sınırlarını oluşturan önemli bir davranış mekanizmasıdır. Bir toplumda kişiler arasındaki toplumsal uzaklıkların oluşmasında sosyal statüler önemli bir rol oynamaktadır.

Tez kapsamında oluşturulan tablolarda otel lobileri ile ilgili olarak psiko-sosyal örgütlenmeye yer verilmemiştir.

2.3.2.2.3. Sosyal Statü

Mekan ve dekorasyonu kullanıcısının ekonomik yapısına da bağlı olarak değişebilmektedir. Dolayısıyla mekan ve donatısı bir sosyal statü göstergesi olabilmektedir.

Chapin, yıllar önce statü kavramını ele almış ve yaşama mekanlarına ait bir statü ölçeği geliştirmiştir. Chapin (1953) statüyü “Bir birey ya da ailenin toplumda kültürel ürünler, gelir, mamul maddeler ve grup faaliyetlerine katılım konularında hakim standartlara göre işgal ettiği yer” olarak tanımlamış ve salon eşyalarını ayrı ayrı ele alarak ve bunları temizlik, düzenlilik, bakım derecelerine göre puanlayarak, her konut için ayrı bir skor saptamıştır (Bilgin, 1986). Sonuçta alınan toplam puanlara göre aileleri sınıflayarak sosyo-ekonomik statülerini belirlemeye çalışmıştır. Fakat günümüzde eşya çeşit ve stillerinin ve sosyal değerlerinin değişmesi, çalışmanın bugün için geçerli olmamasına neden olmuştur.

İtalyan araştırmacılar Armaturu, Costagliola, Ragone, yaşama mekanlarında mobilyalar ve sosyal statü göstergeleri üzerine yaptıkları araştırmada statü tutarsızlığını irdelemiş, bunu da kullanıcının eğitimi, mesleği ve gelir düzeyi ile karşılaştırmışlardır (Özdemir, 1994; Armaturu, Costagliola, Ragone,1987).

Lobi donatı ve eşyalarının statüsünü ölçmek oldukça hassas bir iştir. Bu konuyu ele almak için donatıların stilleri, sahip olduğu çizgilerin hangi dönemlere ait olduklarını detaylı şekilde yer vermek gerekmektedir. Konu ayrı bir uzmanlık gerektirdiği için tez kapsamında ele alınmamıştır.

Otellerin sınıflarına göre lobi mekanı çevresinde yerleşen diğer fonksiyon birimleri farklılıklar gösterir.

Yine mekanın genelinde, donatı ve aksesuarlarda kullanılan malzemeler de bir sosyal statü göstergesidir.

Bunlar da sosyal statü başlığı altında fonksiyonel gerekler ve kullanılan malzemeler olarak ele alınmıştır.

- Fonksiyonel gerekler: Lobide gerçekleşen diğer fonksiyonları ve lobi ile bağlantılarını göstermek amacıyla kullanılmıştır.

- Kullanılan malzeme: Mekanda kullanılan duvar, döşeme ve donatı malzemelerinden yola çıkılmıştır. Böylece lobi mekanında en çok tercih edilen malzemeler belirlenmiş olur.

3. BULGULAR VE İRDELEME

3.1. Bulgular

Otel lobilerinin incelendiği bu tezde, Trabzon kentinde alınan 12 otel örneğinin lobilerinde oluşturulan analiz tabloları yardımıyla çeşitli bulgulara ulaşılmıştır. Bu bulgular bölümünde öncelikle otellerin analiz tablolarına bağlı olarak geniş açıklamalarına yer verilecektir.

- Büyük Sümela Otel

Trabzon da bulunan işletme belgeli 4 yıldızlı otellerden biridir. Trabzon ilinin Maçka ilçesinde yer almaktadır. 17.03.1998 tarihinde işletme belgesi almıştır. Otel 115 oda, 236 yatak kapasitelidir. Otelde; kahvaltı salonu, oyun salonu, okuma salonu, televizyon salonu, bar, pastane, alışveriş merkezi, kuaför ve sağlık merkezinin yanı sıra lobi bar (Şekil 38) ve restoran bulunmaktadır. Otele sonradan ilave edilmiş olan ek binada toplantı salonu, bar ve restoran bulunmaktadır. Yatak katlarına bu bölümden ulaşım yoktur. Lobi zemin katta çözümlenmiştir.

Şekil 38. Büyük Sümela Otel, lobi-bar

Otel mekansal örgütlenme açısından değerlendirilecek olursa:

1. Konum

Manzara yönü açısından: Lobi mekanı manzara olarak yola göre konumlanmıştır.

Giriş-resepsiyon ilişkisi: Mekanın girişi bulunduğu cepheden biraz daha içe doğru çekilmiştir. Girintili girişi vardır. Resepsiyon girişin hemen karşısında yer alır ve kolay algılanmaktadır (Şekil 39).

Şekil 39. Büyük Sümela Otel, Giriş-resepsiyon İlişkisi

Düşey sirkülasyon: Bütün katlara ulaşabilen bir adet merdiven, müşterilerin kullandığı 2 adet asansör ve birde servis asansörü bulunmaktadır (Şekil 40). Ek binada ise yine katlara ulaşımı sağlayan 1 adet merdiven ve 2 adette müşteri asansörü bulunmaktadır.

Şekil 40. Büyük Sümela Otel, Düşey Sirkülasyon

Giriş-servis alanları ilişkisi: Asansör ve katlara ulaşan merdiven girişten kolay algılanmakta, wc'ler ise zor algılanmaktadır.

2. Mekansal örgütlenme;
 - a. Fiziksel örgütlenme;

Mekansal düzen geometrisi: Lobide oturma grupları esnek bir biçimde yerleşmişlerdir, mekan düzen geometrisi serbest düzen şeklindedir.

Fizyolojik gerekler: Mekan asma tavana gömülü spotlar ile aydınlatılmaktadır. Ön cephede açılmış olan geniş pencere boşlukları sayesinde mekan gündüz doğal ışıktan yararlanarak aydınlatılmaktadır.

b. Sosyal statü

Fonksiyonel gerekler: Mekan L şeklinde düzenlenmiştir. Girişin hemen karşısında resepsiyon bankosu bulunmaktadır ve burayla ilişkili olarak resepsiyonun hemen arkasında ön büro bulunmaktadır. Resepsiyondan mekana doğru gidilen koridorun sağında oturma birimleri bulunmaktadır. Sol tarafta ise üst ve alt katlara ulaşımı sağlayan merdiven ve asansörler yer alır. Asansörün hemen yanında personele ait bir birim ve servis asansörü vardır. yine asansörün yan tarafında yer alan koridordan L şeklin de bulunan lobinin diğer koluna geçilmektedir. Bu koridor üzerinde tuvaletler vardır. L' nin diğer ucunda ise lobi bar yer alır, mekandan kolonlar ile ayrılan bar bölümünde masa sandalyelerden oluşan oturma grupları, bardo masası yer almaktadır. Barın hemen karşısında ise kuaför yer alır. Kuaförün yanında ise satış-pazarlamanın bulunduğu birim vardır. Barın arka tarafında da mutfak bulunur. Bunun dışında mekana yapılan ek binaya hem dışarıdan girilmekte hem de lobiden bir kapı açılmaktadır. Bu ek binada ise bir toplantı salonu yer alır, üst kattaki restoran ve bara çıkan 1 adet merdiven ve 2 adet müşteri asansörü yer alır.

Kullanılan malzeme: Duvarda krem renkli dokulu boya, özellikle kolonlar granit seramik ile kaplanmıştır. Aynı zamanda duvarlarda mekana zenginlik katması açısından yer yer rölyefler, tablolar ve aplikler kullanılmıştır. Zeminde açık renk granit seramik yanında mekanları zeminde sınırlamak amaçlı aynı malzemenin koyu renkleri kullanılmıştır. Oturma grupları krem renkli ahşap iskelet üzerine farklı desen ve renklerde kumaş ile kaplanmıştır. Mekan da aksesuar olarak canlı bitki ve abajur bulunmaktadır (Şekil 41).

Şekil 41. Büyük Sümela Otel, donatı ve aksesuarları

- Usta Otel

Trabzon da bulunan işletme belgeli 4 yıldızlı otellerden biridir. Şehrin merkezinde yer almaktadır. 15.03.1972 tarihinde işletme belgesi almıştır. Kentin en eski otellerinden biridir. Otelde 120 oda, 245 yatak kapasitelidir. Otel 7 katlı ve 1 de teras katından oluşmaktadır. 300 kişilik restoran ve en büyüğü 500 kişi kapasiteli olmak üzere 2 adet toplantı salonu bulunmaktadır. Türk hamamı, sauna, spor salonu, kuaför, çamaşırhane, ütü, kuru temizleme, market bulunmaktadır. Lobi zemin katta çözümlenmiştir (Şekil 42).

Şekil 42. Usta Otel, lobi

Otel mekansal örgütlenme açısından değerlendirilecek olursa:

1. Konum

Manzara yönü açısından: Lobi mekanı giriş cephesi manzara olarak yola doğru konumlanmışken girişin sağ yanında kalan oturma bölümleri, önünde bulunan mevcut belediye ek binasına doğru yönelmektedir.

Giriş-resepsiyon ilişkisi: Mekanın girişi düzdür. Resepsiyon girişin karşısında yer alır ve kolay algılanmaktadır (Şekil 43).

Şekil 43. Usta Otel, giriş-resepsiyon ilişkisi

Düsey sirkülasyon: Mekanda 2 adet merdiven ve 3 adette asansör bulunmaktadır. Merdivenlerden biri sadece yukarı yatak katlarına çıkarken, diğeri yalnızca alt bodrum katta bulunan birimlere ulaşmaktadır.

Giriş-servis alanları ilişkisi: Asansör, merdiven ve wc'ler girişten kolay algılanamamaktadır.

2. Mekansal örgütlenme;

a. Fiziksel örgütlenme;

Mekansal düzen geometrisi: Lobide yer alan oturma grupları belli bir düzen içinde, duvara bağımlı olarak yerleştirilmiştir. Buna göre mekanın düzen geometrisi çevresel düzendedir.

Fizyolojik gerekler: Mekan asma tavana gömülü spotlar, avizeler ve duvara takılı aplikler ile aydınlatılmaktadır. Ön ve yan cephede açılmış olan geniş pencere boşlukları sayesinde mekan gündüz doğal ışıktan yararlanarak aydınlatılmaktadır.

b. Sosyal statü

Fonksiyonel gerekler: L şeklinde düzenlenmiş mekanda her iki uçta da oturma grupları yer almaktadır. Girişin hemen karşısında resepsiyon ve resepsiyonun arkasında ön büro bulunmaktadır. Resepsiyonun hemen yanında yer alan soldaki oda personel, sağdaki oda ise santral olarak da kullanılan ofistir. Mekanda lobi-bar, mutfak, tuvalet ve çamaşırhane de yer almaktadır.

Kullanılan malzeme: Duvarda krem renkli boya kullanılmıştır. Aynı zamanda kolonlarda yer yer ahşap kaplamalar bulunmaktadır. Duvarlarda tablo ve aplikler yer almaktadır. Zeminde ise tek renk granit seramik kullanılmıştır. Oturma grupları ahşap iskelet üzerine bazılarında kumaş bazılarında ise deri kaplanmıştır. Mekanda aksesuar olarak canlı bitki ve abajur bulunmaktadır (Şekil 44).

Şekil 44. Usta Otel, donatı ve aksesuarlar

- Funda Otel

Trabzon da bulunan işletme belgeli 4 yıldızlı otellerden biridir. Trabzon ilinde merkez de yer almaktadır. 2006 yılında işletme belgesi almıştır. Otel 51 oda, 114 yatak kapasitelidir. Otelde; restoran, bar, 60 kişilik toplantı salonu, spor salonu, hamam, sauna, sağlık merkezi, yüzme havuzu ve sinema bulunmaktadır. Lobi mekanı 2 katta çözülmüştür. Resepsiyonun bulunduğu zemin kat (Şekil 45) ile galeri katından (Şekil 46) oluşmaktadır.

Şekil 45. Funda Otel, zemin katı

Şekil 46. Funda Otel, galeri katı

Otel mekansal örgütlenme açısından değerlendirilecek olursa:

1. Konum:

Manzara yönü açısından: Lobi mekanı manzara olarak yol ve denize göre konumlanmıştır.

Giriş-resepsiyon ilişkisi: Mekana düz bir girişten girilmektedir. Resepsiyon girişin hemen karşısında yer alır ve kolay algılanmaktadır.

Düşey sirkülasyon: Zemin kattan galeri katına çıkıldıktan sonra başka bir çekirdekte çözülen merdiven ile galeri katından yatak katlarına ulaşılmaktadır. Müşterilerin kullandığı 2 adet asansör bulunmaktadır.

Giriş-servis alanları ilişkisi: Lobi mekanı galeri katında çözümlenmiştir. Giriş katındaki asansör ve lobi mekanına ulaşan merdiven kolay algılanmaktadır. Lobinin

bulunduğu galeri katında, katlara ulaşan merdiven ve asansör kolay algılanmakta, wc'ler ise algılanamamaktadır.

2. Mekansal örgütlenme;

a. Fiziksel örgütlenme;

Mekansal düzen geometrisi: Lobide oturma grupları düzenli bir biçimde yerleşmişlerdir, mekan düzen geometrisi çevresel düzen şeklindedir.

Fizyolojik gerekler: Mekan asma tavana gömülü spotlar, avizeler ve duvarda yer alan aplikler ile aydınlatılmaktadır. Cepelerde açılmış olan geniş boşluklar sayesinde lobi gündüz doğal ışıktan da yararlanmaktadır.

b. Sosyal statü

Fonksiyonel gerekler: Mekan daha önce de değinildiği gibi 2 kattan oluşmaktadır. Giriş katında resepsiyon ve bir oturma grubu çözülmüştür. Resepsiyonun yan tarafında bulunan kapıdan aynı zamanda dışarıdan da girişi olan sinema biletlerinin satışının yapıldığı ve kafe niteliğinde olan mekana geçilmektedir (Şekil 47).

Şekil 47. Funda Otel, sinema ve sine-kafe

Kullanılan malzeme: Duvarda krem renkli desenli duvar kağıdı kullanılmıştır. Bunun dışında galeri katında 2 duvar Trabzon'un tüm yörelerinden toplanan doğal taşlar ile kaplanmıştır (Şekil 48). Döşeme malzemesi olarak giriş katında koyu renk granit seramik kullanılmış ve galeri katında ise halifleks tercih edilmiştir. Oturma gruplarında kullanılan malzemeler de farklılık gösterir. Kimi gruplarda deri tercih edilirken kiminde düz, kiminde desenli fakat oldukça dikkat çekici ve kaliteli kumaşlar kullanılmıştır (Şekil 49). Oturma grupları da farklı doku ve malzemeleri ile mekana hareket ve çeşitlilik katarken

birbirlerinden de ayrılmaktadır. Renk kumaşlar Mekan da aksesuar olarak, canlı-cansız bitki, abajur, duvarlarda rölyef, tablo bulunmaktadır. Merdiven korkulukları ise boncuklardan oluşturulmuştur ve merdiven çıkış hattı boyunca basamaklara yerleştirilmiş olan mumlar da mekan da dikkat çeken küçük ayrıntılardır.

Şekil 48. Funda Otel, galeri katı doğal taş kaplama duvar

Şekil 49. Funda Otel, galeri katı donatı ve aksesuarları

- Saylamlar Otel

Trabzon da bulunan işletme belgeli 4 yıldızlı otellerden biridir. Devlet Karayolu Yalıncağ mevkiinde yer almaktadır. 14.06 2006 tarihinde işletme belgesi almıştır. Otelde 66 oda, 138 yatak, 250 kişilik ana restoran, çok amaçlı kullanılabilen 750 kişilik Balo salonu, 80 ve 24 kişilik toplantı salonları, sağlık kulübü ve açık havuz bulunmaktadır. Otel 5 kat ve bodrum katından oluşmaktadır. Bodrum katta balo salonu ve sağlık kulübü vardır. Lobi zemin katta çözümlenmiştir (Şekil 50).

Şekil 50. Saylamlar Otel, lobi

Otel mekansal örgütlenme açısından değerlendirilecek olursa:

1. Konum

Manzara yönü açısından: Otel devlet karayolu üzerinde fakat biraz da yoldan soyutlanarak deniz tarafına doğru içe çekilmiştir. Böylelikle önünde otopark olarak da kullanılabilen bir alan yaratmıştır. Otel hem yola hem de denize doğru konumlanırken lobi mekanı yalnızca yola bakmaktadır.

Giriş-resepsiyon ilişkisi: Dışarıda bir saçak oluşturularak mekanın girişi vurgulanmaya çalışılmıştır. Giriş çıkıntılıdır. Girişin hemen karşısında resepsiyon bankosu bulunmaktadır, banko girişten kolaylıkla algılanabilmektedir. Resepsiyon bankosu bakış açısı olarak bütün alana ve girişe hakim bir şekilde konumlanmıştır.

Düşey sirkülasyon: Mekanda diğer katlarla bağlantıyı sağlayan 3 adet merdiven ve 2 adet asansör bulunmaktadır. Merdivenlerden yalnızca 1 tanesi bütün katlara çıkmaktadır. 1 tanesi yalnızca üst kata, diğeri ise yalnızca alt kata hizmet vermektedir. 2 adet asansör ise müşteriler için düzenlenmiş olan asansörlerdir.

Giriş-servis alanları ilişkisi: Merdiven, asansör ve wc'ler girişten kolay algılanamamaktadır.

2. Mekansal örgütlenme;

a. Fiziksel örgütlenme;

Mekansal düzen geometrisi: Lobide oturma grupları esnek bir biçimde yerleşmişlerdir, mekan düzen geometrisi serbest düzen şeklindedir.

Fizyolojik gerekler: Mekan asma tavana gizlenmiş olan yaygın bir ışık ve ona yer yer destek olan duvara yerleştirilmiş aplikler ile yapay olarak aydınlatılırken gündüz mekanın

tamamen camekan olarak düzenlenmiş ön cephesi ve yan cephelerde de açılan pencere boşlukları ile doğal ışıktan da yararlanılmaktadır.

b. Sosyal statü

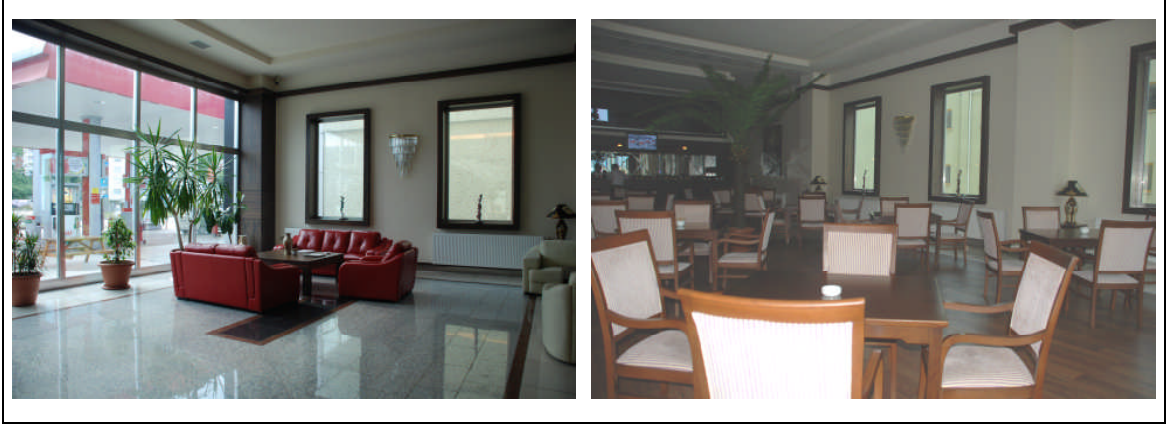
Fonksiyonel gerekler: Mekan da oturma ve dinlenme köşeleri girişin hemen 2 yanında yer almaktadır. Girişin en sağ tarafında ise çiçekliklerle ayrılmış kısımda bir bar ve hem bara hizmet veren hem de kahvaltı salonu olarak değerlendirilebilecek bir alan bulunmaktadır. Resepsiyonun hemen yanında, sol tarafta bir bankoda çeşitli takı ve aksesuarlar sergilenmekte ve satışı yapılmaktadır. Resepsiyonun diğer tarafında ise berber, oto kiralamanın bulunduğu kiralık alanlar yer almaktadır (Şekil 51). Yine resepsiyonun arka kısmında kalan alanda tuvaletler ve bir de bagaj odası çözülmüştür.

Şekil 51. Sayımlar Otel, satış ve kiralık alanlar

Kullanılan malzeme: Duvarda krem renginde boya kullanılmıştır ve pencere üst sınırı hizasında ahşap malzeme ile çizgisel bir sınırlama yapılmıştır. Mekan da bulunan kolonlar ise ahşap malzeme ile kaplanmıştır. Döşeme de genel olarak krem rengi granit seramik kullanılmıştır yer yer de farklı ton ve renklerde kullanılan malzeme ile zeminde hareket yaratılmıştır. Bunun dışın da kahvaltı alanının bulunduğu bölüm ise laminat parke kaplanarak mekan zeminde oturma alanlarından sınırlandırılmaya çalışılmıştır. Donatılar ise, girişin hemen sağ ve sol tarafında yer almaktadır ve kırmızı, siyah, beyaz renklerde deri koltuk takımları ve ahşap kaplamalı sehpa bulunmaktadır. Sehpa üzerine yerleştirilmiş vazolar ile oturma grubu zenginleştirilmiştir. Resepsiyon bankosu ve satış tezgahı mekana hakim olan koyu renk ahşap kaplama ile kaplanmıştır. Bunun dışında

mekan da canlı bitki ve heykel gibi ss öğelerine de rastlanmaktadır. Bu öğeler genel mekan ile uyum içindedir (Şekil 52).

Şekil 52. Saylamlar Otel, donatı ve aksesuarları

- Aksular Otel

Trabzon da bulunan işletme belgeli 3 yıldızlı otellerden biridir. Şehrin merkezinde yer almaktadır. 15.12.1995 tarihinde işletme belgesi almıştır. Otel 66 oda, 123 yatak kapasitelidir. Otel 4 katlı ve 1 de restoranın bulunduğu teras katından oluşmaktadır.300 kişilik kapalı, 100 kişilik yazlık restoran, mini bar ve yine 100 kişi kapasiteli toplantı salonu bulunmaktadır. Türk hamamı, sauna, spor salonu ve amaşırhane bulunmaktadır. Lobi zemin katta çözümlenmiştir (Şekil 53).

Şekil 53. Aksular Otel, lobi

Otel mekansal örgütlenme açısından değerlendirilecek olursa:

1.Konum

Manzara yönü açısından: Lobi mekanı manzara olarak hem yola hem de denize doğru konumlanmıştır.

Giriş-resepsiyon ilişkisi: Mekanın girişi bulunduğu cepheden biraz daha içe doğru çekilmiştir. Girintili girişi vardır. Resepsiyon ise girişin karşısında sol tarafta yer alır ve kolay algılanmaktadır.

Düşey sirkülasyon: Mekanda 1 adet merdiven ve 2 adette asansör bulunmaktadır. Merdiven sadece yukarı yatak katlarına çıkmaktadır. Asansörler ise müşteriler içindir.

Giriş-servis alanları ilişkisi: merdiven ve asansör girişten kolay algılanmakta, wc'ler ise kolay algılanmamaktadır.

2. Mekansal örgütlenme;

a. Fiziksel örgütlenme;

Mekansal düzen geometrisi: Lobide oturma grupları esnek bir biçimde yerleşmişlerdir, mekan düzen geometrisi serbest düzen şeklindedir.

Fizyolojik gerekler: Mekan asma tavana gömülü spotlar ve avizeler ile aydınlatılmaktadır. Ön ve yan cephede açılmış olan geniş pencere boşlukları sayesinde mekan gündüz doğal ışıktan yararlanarak aydınlatılmaktadır.

b. Sosyal statü

Fonksiyonel gerekler: L şeklinde düzenlenmiş mekan da her iki uçta da oturma grupları yer almaktadır. Girişin hemen karşısındaki uçta müdüriyet bulunmaktadır. Resepsiyonun hemen yanında bilgi-işlem birimi vardır. Girişin sağında kalan bu kolda televizyonun bulunduğu oturma köşeleri yer alır ve mekanın sonu kahvaltı salonu (Şekil 54) ile tamamlanır bu alanda bir de mutfak bulunmaktadır.

Şekil 54. Aksular Otel, fonksiyonel gerekler

Kullanılan malzeme: Duvarda krem rengi boya, bazı kısımlarda seramik, asansörün bulunduğu duvarda ise mermer kaplama kullanılmıştır. Kolonların alt kısmı bordo renkli mermer, üst kısmı ise aynalar ile kaplanmıştır. Zeminde açık renk granit seramik kullanılmıştır. Yer yer koyu renk granit seramik ile de çizgisel bir etki yaratılmak istenmiştir. Bunun yanında oturma gruplarının içinde de halı kullanılmıştır. Oturma grupları bordo renkli deridir. Mekan da aksesuar olarak canlı bitki ve duvarlarda tablolar bulunmaktadır.

- Seçilya Otel

Trabzon da bulunan işletme belgeli 3 yıldızlı otellerden biridir. Trabzon ilinin Akçaabat ilçesinde yer almaktadır. 22.04.2005 tarihinde işletme belgesi almıştır. Otel 67 oda, 120 yatak kapasitelidir. Otel 2 bloktan oluşmaktadır. Girişin bulunduğu A blok 8, B blok ise 7 kattan oluşur. 100 kişi kapasiteli restoran, toplantı salonu ve teras bar bulunmaktadır. Lobi zemin katta çözümlenmiştir (Şekil 55).

Şekil 55. Seçilya Otel, lobi

Otel mekansal örgütlenme açısından değerlendirilecek olursa:

1. Konum

Manzara yönü açısından: Lobi mekanı manzara olarak yol ve denize doğru konumlanmıştır.

Giriş-resepsiyon ilişkisi: Dışarıda bir saçak oluşturularak mekanın girişi vurgulanmaya çalışılmıştır. Giriş çıkıntılıdır. Resepsiyon girişin karşısında sağ tarafta yer alır ve kolay algılanmaktadır.

Düşey sirkülasyon: Mekanda 2 adet merdiven, 2 adet asansör, 1 adette servis asansörü bulunmaktadır. Merdivenlerden 1 tanesi A blok yatak katlarına, diğeri ise B blok yatak katlarına hizmet vermektedir. Asansörler de yine A blok için 1 adet, B blok için de 1 adet olmak üzere 2 tanedir.

Giriş-servis alanları ilişkisi: A blokta merdiven, asansör ve wc'ler kolay algılanamamaktadır. B blokta ise merdiven ve asansör kolay algılanmaktadır.

2. Mekansal örgütlenme;

a. Fiziksel örgütlenme;

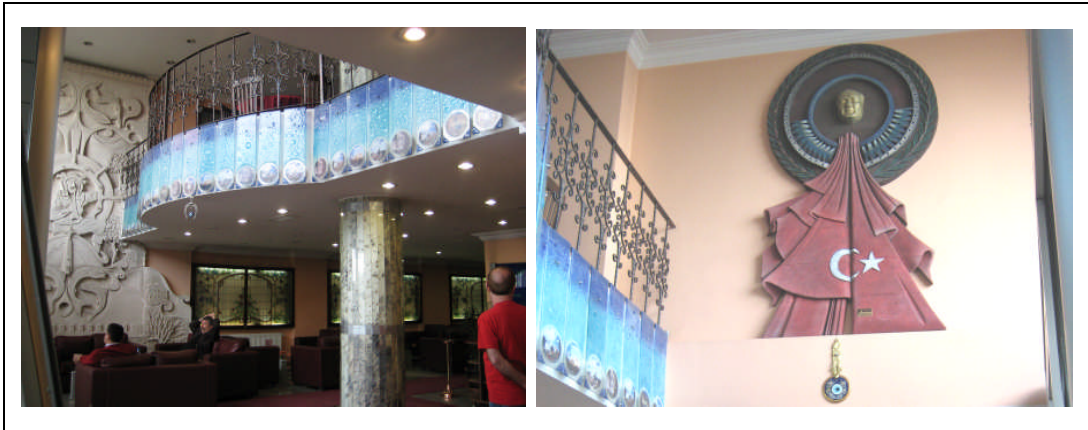
Mekansal düzen geometrisi: Lobide yer alan oturma grupları belli bir düzen içinde, duvara bağımlı olarak yerleştirilmiştir.

Fizyolojik gerekler: Mekan asma tavana gömülü spotlar ile aydınlatılmaktadır. Ön cephede açılmış olan geniş pencere boşlukları sayesinde mekan gündüz doğal ışıktan yararlanarak aydınlatılmaktadır.

b. Sosyal statü

Fonksiyonel gerekler: Mekan daha önce de bahsedildiği gibi iki bloktan oluşmaktadır. A blokta oturma köşeleri dışında mutfak, tuvalet ve yangın çıkışı bulunmaktadır. B blokta ise oturma-dinlenme alanı, resepsiyon, resepsiyona hizmet veren ön büro, çay ocağı ve müdüriyet bulunmaktadır.

Kullanılan malzeme: Duvarda açık pembe renkli boya, yer yer rölyefler kullanılmıştır (Şekil 56). Zeminde açık renk seramik ve üzerine bordo renkli halı kullanılmıştır. Oturma grupları bordo renkli deridir. Mekanda aksesuar olarak canlı bitki, duvarlarda vitray ve rölyefler bulunmaktadır.

Şekil 56. Seçilya Otel, duvar

- Horon Otel

Trabzon da bulunan işletme belgeli 3 yıldızlı otellerden biridir. Trabzon ilinde merkez de yer almaktadır. 15.11.1967 tarihinde işletme belgesi almıştır. Trabzon'un en eski otellerinden biridir. Otel 44 oda, 88 yatak kapasitelidir. Otelde; restoran, bar, toplantı salonu, fast-food bulunmaktadır. Otel 5 kat ve restoranın yer aldığı teras katından oluşmaktadır. Lobi mekanı zemin katta çözülmüştür (Şekil 57).

Şekil 57. Horon Otel, lobi

Otel mekansal örgütlenme açısından değerlendirilecek olursa:

1. Konum

Manzara yönü açısından: Lobi mekanı manzara olarak yola göre konumlanmıştır.

Giriş-resepsiyon ilişkisi: Mekana düz bir girişten girilmektedir. Resepsiyon girişin hemen karşısında solda yer alır ve kolay algılanmaktadır (Şekil 58).

Şekil 58. Giriş-resepsiyon ilişkisi

Düşey sirkülasyon: Mekanda yatak katlarına çıkan bir adet merdiven ve bir adette müşteri asansörü bulunmaktadır.

Giriş-servis alanları ilişkisi: merdiven ve asansör girişten kolay algılanabilir bir konumdadır. Wc'ler ise bu katta yer almamaktadır.

2. Mekansal örgütlenme;

a. Fiziksel örgütlenme;

Mekansal düzen geometrisi: Lobide oturma grupları düzenli bir biçimde yerleşmişlerdir, mekan düzen geometrisi çevresel düzen şeklindedir.

Fizyolojik gerekler: Mekan asma tavana gömülü spotlar ve duvarda yer alan aplikler ile aydınlatılmaktadır. Cephelerde açılmış olan geniş boşluklar sayesinde lobi gündüz doğal ışıktan yararlanmaktadır.

b. Sosyal statü

Fonksiyonel gerekler: Mekan da resepsiyonun hemen arkasında ön büro yer alır ve koridorun sonundaki kapı ise restorana açılmaktadır.

Kullanılan malzeme: Duvarda koyu renk dokulu boya kullanılmıştır. Kolonlar ise aynı malzemenin açık rengi ile boyanmıştır. Zemin de tek renk seramik kullanılmıştır. Aynı malzemenin koyu rengi ile de mekan da duvar boyunca çizgisel bir hat oluşturulmuştur. Oturma gruplarında ahşap iskelet üzerine koyu renk deri kaplama tercih edilmiştir. Mekan da aksesuar olarak canlı bitki ve duvarlar da tablolar bulunur.

- Uzunkum Otel

Trabzon da bulunan işletme belgeli 3 yıldızlı otellerden biridir. Trabzon ilinde Beşirli bölgesinde yer almaktadır. 14.02.1989 tarihinde işletme belgesi almıştır. Otel 33 oda, 67

yatak kapasitelidir. Otelde; 110 kişilik yemek salonu, 400 kişilik açık hava bahçesi, 100 kişilik toplantı salonu bulunmaktadır. 3 katlı otelin lobi mekanı giriş katta çözülmüştür (Şekil 59).

Şekil 59. Uzunkum Otel, lobi

Otel mekansal örgütlenme açısından değerlendirilecek olursa:

1. Konum

Manzara yönü açısından: Lobi mekanı manzara olarak yola göre konumlanmıştır.

Giriş-resepsiyon ilişkisi: Dışarıda bir saçak oluşturularak mekanın girişi vurgulanmaya çalışılmıştır. Giriş çıkıntılıdır. Resepsiyon girişin hemen karşısında yer alır ve kolay algılanmaktadır.

Düşey sirkülasyon: Girişin hemen sağında bulunan merdiven tüm katlara hizmet vermektedir. Asansör bulunmamaktadır.

Giriş-servis alanları ilişkisi: Merdiven girişten kolay algılanabilir bir konumdadır. Wc'ler ise kolay algılanmamaktadır. Otelde asansör bulunmamaktadır.

2. Mekansal örgütlenme;

a. Fiziksel örgütlenme;

Mekansal düzen geometrisi: Lobide oturma grupları esnek biçimde yerleşmişlerdir, mekan düzen geometrisi serbest düzendedir.

Fizyolojik gerekler: Mekan asma tavana gömülü spotlar ve duvarda yer alan aplikler ile aydınlatılmaktadır. Cephelerde açılmış olan pencere boşlukları sayesinde lobi gündüz doğal ışıktan da yararlanmaktadır.

b. Sosyal statü

Fonksiyonel gerekler: Lobiye girişte sağ tarafta vestiyer ve onun yanında da merdiven bulunmaktadır. Girişin hemen karşısında resepsiyon ve resepsiyonun arkasında da ön büro yer alır. Girişin sol tarafından oturma gruplarına ve lobi çevresinde yerleşen birimlere ulaşmamızı sağlayan koridor bulunur koridorun sağında ve solunda farklı nitelikte oturma grupları yer almaktadır. Yine koridorun karşısında bulunana kapı müdüriyete, müdüriyetin sağ tarafında kalan kapı ise lobi-bara açılmaktadır. Koridorun sağ tarafındaki kapı ise kahvaltılı salonuna açılmaktadır.

Kullanılan malzeme: Duvarda krem rengi boya kullanılmıştır. Döşeme de koyu renkli halıfleks tercih edilirken bazı oturma gruplarını kapsayan alanlar diğer alanlardan sınırlandırılmak amacıyla laminat parke kaplanmıştır. Mekan da kullanılan donatılar farklı nitelikte olup kiminde hasır ve kumaş bir arada kullanılırken kiminde deri kaplama koltuklar, kumaş kaplı berjer takımları dikkati çekmektedir. Böylelikle oturma grupları kendi içlerinde malzeme ve rengin değişik kullanımları ile birbirlerinden ayrılmaya çalışılmıştır. Mekan da aksesuar olarak, cansız bitki, duvarlarda tablo ve rölyef, akvaryum, küçük bir kitaplık, heykeller ve yöresel bir takım aksesuarlar bulunmaktadır (Şekil 60).

Şekil 60. Uzunkum Otel, donatı ve aksesuarlar

- Elegante Otel

Trabzon da bulunan işletme belgeli 2 yıldızlı otellerden biridir. Trabzon ilinde Pelitli civarlarında yer almaktadır. 14.12.2005 tarihinde işletme belgesi almıştır. Otel 68 oda, 130 yatak kapasitelidir. Otelde; 100 kişilik restoran ve 100 kişilik Amerikan bar bulunmaktadır. Otel 7 katlıdır. Lobi zemin katta çözümlenmiştir (Şekil 61).

Şekil 61. Elegante Otel, lobi

Otel mekansal örgütlenme açısından değerlendirilecek olursa:

1. Konum

Manzara yönü açısından: Lobi mekanı manzara olarak yola göre konumlanmıştır.

Giriş-resepsiyon ilişkisi: : Dışarıda bir saçak oluşturularak mekanın girişi vurgulanmaya çalışılmıştır. Giriş çıkıntılıdır. Resepsiyon girişin karşısında sol köşede yer alır. Kolay algılanmaktadır.

Düşey sirkülasyon: 2 adet merdiven vardır. Bunlardan 1 tanesi sadece üst katlara diğeri ise sadece alt kata hizmet verir. Mekanda 1 tane de müşteri asansörü bulunur.

Giriş-servis alanları ilişkisi: Merdiven ve asansör girişten kolay algılanabilir bir konumdadır. Wc'ler ise kolay algılanmamaktadır.

2. Mekansal örgütlenme;

a. Fiziksel örgütlenme;

Mekansal düzen geometrisi: Lobide oturma grupları esnek bir biçimde yerleşmişlerdir, mekan düzen geometrisi serbest düzen şeklindedir.

Fizyolojik gerekler: Mekan asma tavana gömülü spotlar ve avize ile aydınlatılmaktadır. Ön cephede açılmış olan geniş pencere boşlukları sayesinde mekan gündüz doğal ışıktan yararlanarak aydınlatılmaktadır.

b. Sosyal statü

Fonksiyonel gerekler: Girişin hemen yanında sağ tarafta restoran yer alır. Resepsiyonun arkasında ön büro vardır. Yine resepsiyonun arka kısmında yer alan koridorun solunda tuvaletler ve sağında da mutfak bulunmaktadır.

Kullanılan malzeme: Duvarda açık pembe renk boya, kolonların da bir kısmı parlak renk bir malzeme ve ayna ile kaplanmıştır. Zeminde açık renk seramik kullanılmıştır.

Oturma grupları ahşap iskelet üzerine farklı desen ve renklerde kumaş ile kaplanmıştır. Mekan da aksesuar olarak, canlı bitki ve akvaryum bulunmaktadır.

- Hotel Trabzon Class

Trabzon da bulunan işletme belgeli 2 yıldızlı otellerden biridir. Rize Devlet Karayolu 7. km Çimenli üzerinde yer almaktadır. 09.11. 2005 tarihinde işletme belgesi almıştır. Otelde 43 oda, 86 yatak, restoran ve bar bulunmaktadır. Otel 4 katlıdır ve bir bodrum kattan oluşmaktadır. Bodrum katta restoran yer almaktadır. Lobi zemin katta çözümlenmiştir (Şekil 62).

Şekil 62. Hotel Trabzon Class, lobi

Otel mekansal örgütlenme açısından değerlendirilecek olursa:

1. Konum

Manzara yönü açısından: Otelin güney cephesi devlet karayolu, kuzey cephesi ise denize bakmaktadır. Fakat lobinin manzara yönü yol yönündedir.

Giriş-resepsiyon ilişkisi: Mekanın girişi dışa doğrudur. Resepsiyon girişin karşısında yer alır ve kolay algılanmaktadır.

Düşey sirkülasyon: Mekanda 1 adet merdiven ve 1 adette asansör bulunmaktadır.

Giriş-servis alanları ilişkisi: Merdiven kolay algılanabilir bir konumdadır. Asansör ve wc'ler ise kolay algılanmamaktadır.

2. Mekansal örgütlenme;

a. Fiziksel örgütlenme;

Mekansal düzen geometrisi: Lobide oturma grupları esnek bir biçimde yerleşmişlerdir, mekan düzen geometrisi serbest düzen şeklindedir.

Fizyolojik gerekler: Mekan asma tavana gömülü spotlar ile yapay olarak aydınlatılmaktadır. Ön cephede açılmış olan geniş pencere boşlukları sayesinde mekan gündüz doğal ışıktan da yararlanarak aydınlatılmaktadır.

b. Sosyal statü

Fonksiyonel gerekler: Mekan da oturma gruplarının yer aldığı bir dinlenme alanı yer almaktadır. Girişin hemen sol tarafında bulunan ilk kapı bavul odasına, 2.kapı müdüriyete açılmaktadır. 3. Kapı ise giriş katında yer alan odaların bulunduğu koridora açılmaktadır. Mekanın en sağ arka köşesinde ise tuvaletler yer almaktadır.

Kullanılan malzeme: Duvarda açık renk boya kullanılmıştır. Zeminde koyu renk derzli seramik kullanılmıştır. Oturma grupları ahşap iskelet üzerine koyu yeşil renkte deri ile kaplıdır. Mekan da aksesuar olarak canlı bitki, duvarlarda tablolar, akvaryum ve küçük bir de kitaplık bulunmaktadır.

- Sağıroğlu Otel

Trabzon da bulunan işletme belgeli 2 yıldızlı otellerden biridir. Trabzon ilinde merkez de yer almaktadır. 23.12.2002 tarihinde işletme belgesi almıştır. Otel 20 oda, 40 yatak kapasitelidir. Otel 5 kat ve bir de restoranın bulunduğu teras kattan oluşmaktadır. Otelde; 70 kişilik restoran ve lobi-bar bulunmaktadır. Lobi ise zemin katta çözümlenmiştir (Şekil 63).

Şekil 63. Sağıroğlu Otel, lobi

Otel mekansal örgütlenme açısından değerlendirilecek olursa:

1. Konum

Manzara yönü açısından: Lobi mekanı manzara olarak yola göre konumlanmıştır.

Giriş-resepsiyon ilişkisi: Dışarıda bir saçak oluşturularak mekanın girişi vurgulanmaya çalışılmıştır. Giriş çıkıntılıdır. Resepsiyon hemen girişin karşısında yer alır, kolay algılanır ve lobi mekanına ve girişe hakim bir konumdadır.

Düşey sirkülasyon: Girişin hemen karşısında yer alan merdiven ile yukarı yatak katlarına çıkılmaktadır. Resepsiyonun yan tarafında ise 1 adet müşteri asansörü bulunmaktadır (Şekil 64).

Şekil 64. Sağıroğlu Otel, düşey sirkülasyon

Giriş-servis alanları ilişkisi: Merdiven ve asansör girişten kolay algılanabilir bir konumdadır. Wc'ler ise kolay algılanamamaktadır.

2. Mekansal örgütlenme;

a. Fiziksel örgütlenme;

Mekansal düzen geometrisi: Lobide oturma grupları düzenli bir biçimde yerleşmişlerdir, mekan düzen geometrisi çevresel düzen şeklindedir.

Fizyolojik gerekler: Mekan asma tavana gömülü spotlar ile aydınlatılmaktadır. Cephelerde açılmış olan pencere boşlukları sayesinde lobi gündüz doğal ışıktan da yararlanmaktadır.

b. Sosyal statü

Fonksiyonel gerekler: Lobide L şeklinde bir düzenleme vardır. Bu iki kol boyunca oturma grupları yerleştirilmiştir. Resepsiyonun sol tarafındaki köşede lobi-bar yer almaktadır, sağ tarafında ise müşteri asansörü bulunur. Girişin hemen karşısında tuvalet ve personel için bir odanın bulunduğu koridor yer alır.

Kullanılan malzeme: Duvarda krem rengi boya kullanılmıştır. Döşeme malzemesi olarak da yine açık renk granit seramik tercih edilmiştir. Girişten merdivene kadar uzanan koridorda ise kırmızı halı kullanılmıştır. Barın olduğu zemin ise laminat parke kaplanarak zeminde diğer alanlardan sınırlandırılmaya çalışılmıştır. Donatılarda, oturma gruplarında koyu renk deri tercih edilirken, koyu renk ahşap ve cam sehpalarda grubu tamamlamaktadır. Mekan da aksesuar olarak, canlı bitki, duvarlarda tablolar, nişler ve nişlerin içerisinde rölyefler bulunmaktadır (Şekil 65).

Şekil 65. Sağıroğlu Otel, donatı ve aksesuarları

- Büyük Okyanus Otel

Trabzon da bulunan işletme belgeli 2 yıldızlı otellerden biridir. Rize Devlet Karayolu üzerinde Havaalanı karşısında yer almaktadır. 08.07 2004 tarihinde işletme belgesi almıştır. Otelde 10 oda, 18 yatak, restoran ve bar bulunmaktadır. Otel 4 kat,1 teras ve bir bodrum kattan oluşmaktadır. Bodrum katta bar ve tuvalet yer almaktadır. Lobi zemin katta çözümlenmiştir (Şekil 66).

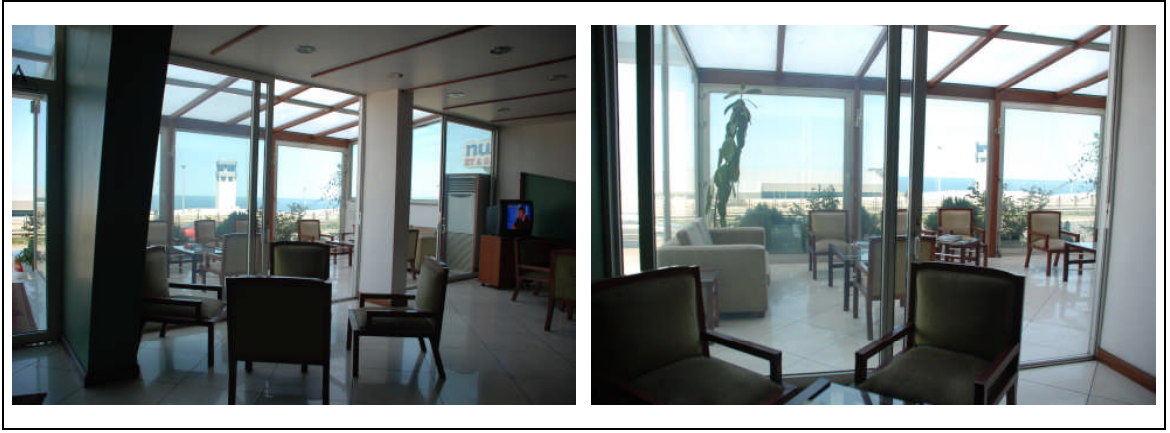

Şekil 66. Büyük Okyanus Otel, lobi

Otel mekansal örgütlenme açısından değerlendirilecek olursa:

1. Konum

Manzara yönü açısından: Otel devlet karayolu üzerinde, havalimanının karşısında yer almaktadır. Lobi de pencere ve kapıların konumu yol-deniz yönündedir (Şekil 67).

Şekil 67. Büyük Okyanus Otel, manzara yönü

Giriş-resepsiyon ilişkisi: Düz bir girişi vardır. Resepsiyon girişin karşısında fakat biraz solunda yer almaktadır, girişe ve mekana hakimdir, girişten de kolaylıkla algılanmaktadır (Şekil 68).

Şekil 68. Büyük Okyanus Otel, giriş-resepsiyon ilişkisi

Düşey sirkülasyon: Mekanda 2 adet merdiven bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi üst yatak katlarına çıkarken diğeri ise yalnızca altta restoranın bulunduğu bodrum kata inmektedir.

Giriş-servis alanları ilişkisi: Merdiven girişten kolay algılanabilir bir konumdadır. Wc'ler ise kolay algılanamamaktadır. Otelde asansör bulunmamaktadır.

2. Mekansal örgütlenme;

a. Fiziksel örgütlenme;

Mekansal düzen geometrisi: Lobide yer alan oturma grupları belli bir düzen içinde, duvara bağımlı olarak yerleştirilmiştir. Buna göre mekanın düzen geometrisi çevresel düzendedir.

Fizyolojik gerekler: Mekan asma tavana gömülü spotlar ile yapay olarak aydınlatılır. Ön cephe tamamen camdır ve ön tarafında sonradan kapatılmış olduğu düşünülen camekan bir teras vardır. Gündüz mekan bu boşluklardan yansıyan doğal aydınlatma ile aydınlatılmaktadır.

b. Sosyal statü

Fonksiyonel gerekler: Mekan da oturma gruplarının yer aldığı bir dinlenme alanı yer almaktadır. Resepsiyonun sağ tarafındaki merdivenlerden yarım kat inilerek tuvaletlere ulaşılmaktadır. Bu merdivenin yanında bulunan diğer merdivenlerle de yatak katlarına çıkılmaktadır. Resepsiyonun hemen arkasında ise bir mutfak yer almaktadır.

Kullanılan malzeme: Duvarda genelde açık renk boya kullanılmış olup dinlenme köşesinde ve girişin hemen yanında bulunan duvarda yaklaşık parapet yüksekliğine kadar koyu yeşil bir renk ile dalgalı bir desen verilerek mekanlar vurgulanmaya çalışılmıştır.

Zeminde tek renk derzli seramik kullanılmıştır. Oturma grupları ahşap iskelet ve açık yeşil renkli kadife kumaşlandır. Mekanda canlı bitki dışında bulunmamaktadır.

3.2. İrdeleme

Analizin yapılan otel lobilerinin yıldızlarına göre mekan örgütlenmelerinde farklılıklar gösterdiği gözlenmiştir. Buna göre aynı yıldız sayısına sahip oteller kendi içlerinde irdelenmiştir.

- 4 Yıldızlı Oteller

Büyük Sümela Otel, Usta Otel, Funda Otel, Saylamlar Otel Trabzon da yer alan 4 yıldızlı otellerdir.

Oteller mekansal örgütlenme açısından değerlendirilecek olursa:

1. Konum

Manzara yönü açısından: Otellerin 3 tanesi yola doğru konumlanmışken 1 tanesi yol-deniz yönünde konumlanmıştır.

Giriş-resepsiyon ilişkisi: Otellerin tamamında resepsiyon girişten kolaylıkla algılanabilmektedir.

Düşey sirkülasyon: Otellerin tamamında merdiven ve asansör bulunurken, servis asansörü yalnızca 1 otelde bulunmaktadır.

Giriş-servis alanları ilişkisi: 4 otelin 2 tanesinde merdiven ve asansör girişten kolay algılanabilir bir konumdayken, otellerin hiçbirinde wc'ler girişten kolaylıkla algılanamamaktadır.

2. Mekansal örgütlenme;

a. Fiziksel örgütlenme;

Mekansal düzen geometrisi: Otellerin 2 tanesinde çevresel düzen görülürken, diğer 2'sinde serbest düzene rastlanmaktadır.

b. Sosyal statü

Kullanılan malzeme: Otellerin tümünde duvar malzemesi olarak boya tercih edilirken, 1 tanesinde seramik, 1 tanesinde ahşap, diğer birinde ise kağıt ve doğal taş, boyaya ek olarak kullanılan malzemelerdir.

Zemin de ise seramik tercih edilen malzeme olmuştur. Seramiğe ek olarak otellerin 1 tanesinde laminat parke, diğer 1 tanesinde ise halıfleks kullanılmıştır.

Son olarak donatılarda tüm oteller için ortak malzeme ahşaptır. Bazı otellerde cam, kumaş ve derinin kullanıldığı da görülmüştür.

- 3 Yıldızlı Oteller

Aksular Otel, Seçilya Otel, Horon Otel, Uzunkum Otel Trabzon da yer alan 3 yıldızlı otellerdir.

Oteller mekansal örgütlenme açısından değerlendirilecek olursa:

1. Konum

Manzara yönü açısından: 3 yıldızlı 4 otelden 2 tanesinde manzara yönü yola doğru iken, diğer ikisi yol-deniz yönünde konumlanmışlardır.

Giriş-resepsiyon ilişkisi: 3 yıldızlı otellerin tümünde resepsiyon girişten kolaylıkla algılanabilmektedir.

Düşey sirkülasyon: 4 otelin tamamında merdiven bulunurken, asansör yalnızca 3 otelde; servis asansörü ise yalnızca 1'inde bulunmaktadır.

Giriş-servis alanları ilişkisi: 4 otelin 3 tanesinde merdiven girişten kolay algılanabilir bir konumdayken, 2 tanesinde asansör de kolay algılanabilir bir konumdadır; otellerin hiçbirinde wc'ler girişten kolaylıkla algılanamamaktadır.

2. Mekansal örgütlenme;

- a. Fiziksel örgütlenme;

Mekansal düzen geometrisi: Otellerin 2 tanesinde çevresel düzen, diğer 2 tanesinde de serbest düzen gözlenmektedir.

- b. Sosyal statü

Kullanılan malzeme: Otellerin tamamında duvarda tercih edilen malzeme boya iken; 1 tanesinde seramik boya ile birlikte kullanılmıştır.

Zemin malzemesi olarak 3 tane otelde seramik kullanılmışken, 2 otelde seramik ile birlikte halı tercih edilen malzeme olmuştur. Bu otellerin yalnızca 1 tanesinde ise zeminde halı ve ahşap birlikte kullanılmıştır.

Son olarak donatılarda tüm otellerde ahşap ve deri kullanılmıştır. Buna ek olarak bazı otellerde cam, metal ve kumaş tercih edilen diğer malzemeler olmuştur.

- 2 Yıldızlı Oteller

Elegante Otel, Hotel Trabzon Class, Sağiroğlu Otel, Büyük Okyanus Otel Trabzon da yer alan 2 yıldızlı otellerdir.

Oteller mekansal örgütlenme açısından değerlendirilecek olursa:

1. Konum

Manzara yönü açısından: 2 yıldızlı 4 otelden 3 tanesi yol yönünde, 1 tanesi ise yol-deniz yönünde konumlanmıştır.

Giriş-resepsiyon ilişkisi: 2 yıldızlı otellerin tümünde resepsiyon girişten kolaylıkla algılanabilmektedir.

Düşey sirkülasyon: Otellerin tamamında merdiven bulunmaktadır. Asansör ise yalnızca 3 tanesinde mevcuttur.

Giriş-servis alanları ilişkisi: 4 otelin hepsinde merdiven girişten kolay algılanabilir bir konumdayken, 2 tanesinde asansör de kolay algılanabilir bir konumdadır; otellerin hiçbirinde wc'ler girişten kolaylıkla algılanamamaktadır.

2. Mekansal örgütlenme;

a. Fiziksel örgütlenme;

Mekansal düzen geometrisi: Otellerden 2 tanesinde çevresel, diğer ikisinde ise serbest düzen gözlenmektedir.

b. Sosyal statü

Kullanılan malzeme: Otellerin tamamında duvar malzemesi olarak boya seçilmiştir.

Zemin malzemesi olarak otellerin tamamında seramik kullanılırken, 1 tanesinde halı, diğer 1'inde ise ahşap seramikle birlikte kullanılmıştır.

Son olarak donatılarda tüm oteller için ortak malzeme ahşaptır. Ahşaba ek olarak cam, kumaş ve deri kullanılmıştır.

4. SONUÇLAR

Otellerin halka açık mekanlarını birbirine bağlayan ve adeta otellerde bir kilit mekanı olan lobiler, günümüzde sadece otel müşterilerinin değil her kesimden insanın dinlenme ve hatta yemek yeme gibi ihtiyaçlarını karşılamak için kullandığı mekanlardır. Kullanıcı ister geceleme amacı ile, isterse günübirlik kullanım için gelmiş olsun, otel ile ilk kontakını bu mekanda kurar ve hedef mekanlarına buradan geçerek ulaşır. Lobi mekanı, tasarım olarak başarılı ise, diğer bir deyişle kullanıcının fiziksel, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarına cevap verebiliyor ise, mekansal çekicilik sağlanmış ise, otelin kilit noktalarından biri çözümlenmiş demektir. Bu amaçla çalışma kapsamında otel lobilerinin belirlenen örneklem grubu içinde mekansal örgütlenmesi incelenmeye çalışılmıştır.

Bu kapsamda örneklem grubunda yer alan otellerin konumları, mekansal düzenleri, fonksiyonel gerekleri ve mekanda en çok tercih edilen malzemeler belirlenmeye çalışılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda otel lobilerinin;

- Manzara yönü olarak, otellerin 9 tanesi yol yönünde konumlanırken, 3 tanesi yol-deniz yönünde konumlandığı görülmüştür. Trabzon ilinde deniz turizmi gelişmemiş olması nedeniyle kentte yer alan otellerde genelde merkezde veya denizden uzak yerlerde konumlanmıştır. Saylamlar Otel, Uzunkum Otel ve Hotel Trabzon Class ise direk deniz ile bağlantılı olmalarına rağmen lobileri cephe olarak yola dönüktürler, bunun sebebi ise lobi mekanlarının giriş ile bağlantılı mekanlar olmasıdır. Otellere girişlerde kolay algılanması açısından yol üzerinden yapılmaktadır.
- Girişler ise genelde girintili ya da çıkıntılı girişler olarak tasarlanmıştır. Bu tip girişler insanların dikkatlerini girişe yönlendirmektedir. Cephe üzerinde yüzey farklılıklarıyla girişin kolay algılanmasına yardımcı olurlar.
- Resepsiyon ise otellerin tümünde girişten kolaylıkla algılanabilmektedir. Bunun sebebi olarak da resepsiyonun lobide hem girişe hem de tüm mekana hakim bir konumda olması gerekliliğinden kaynaklandığını düşünebiliriz.

- Lobilerde yoğunluklu olarak kullanılan merdiven, asansör ve wc gibi servis alanları kullanıcıların girişten itibaren kolaylıkla algılayabilecekleri yerlerde konumlanmalıdır. Örneklem grubunda yer alan otellerin çoğunda merdiven ve asansörler kolay algılanırken, wc'ler ise kolay algılanamamaktadır.
- Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesi ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik gereğince kat sayısı 3 katı aşmayan otellerde asansör zorunluluğu yoktur. Düşey sirkülasyona bakıldığında ise yalnızca 2 otelde asansör bulunmamaktadır. Bu otellerde 3 katlı otellerdir. Bunun dışında yalnızca 2 otelde servis asansörü bulunmaktadır.
- Mekansal düzen geometrisine bakıldığında otellerde genellikle çevresel ya da serbest düzen gözlemlenmiştir.
- Otellerin merkezlerde konumlanması girişlerinin yola dönük olmasına sebep olur. Lobiler de birer giriş mekanıdır ve otelde görsel olarak dikkat çekici ve dışa dönük mekanlardır. Otellerin dikkat çekmesi açısından da cephede büyük boşluklar yaratılır ve insanları içeriye algılanmasına ve içeriye yönelmesine yardımcı olur. Bu boşluklar sayesinde gündüz hem doğal ışıktan faydalanılarak mekan aydınlatılır, hem de ferah bir ortam yaratılmış olunur. Yapay aydınlatma mekanda genellikle asma tavana gizlenmiş spotlar yardımıyla yapılırken bazı otellerde hem estetik hem de aydınlatmaya etki edebilmesi amacıyla avize veya duvarlarda aplikler tercih edilmiştir.
- Fonksiyonel gerekler bölümünde daha önce bahsedildiği gibi lobiler otellerde tüm mekanları birbirine bağlayan ve ayıran kilit noktalarıdır. Otellerin yıldızlarına bağlı olarak hem boyutlarının genişlemesi hem de kullanıcı ihtiyaçlarının fazlaşmasından dolayı lobi çevresinde yerleşen lobi alt mekanları da artmaktadır. Örneklem grubunda en fazla bulunan birimler tuvalet ve lobi-barlardır.
- Kullanılan malzemeler; duvarda en sık kullanılan malzeme boya olup bunun yanında kağıt, ahşap, seramik veya doğal taş kaplama kullanılan lobilere de rastlanmıştır. Zeminde, lobilerin yoğun kullanılan mekanlar olması, hem deformasyon hem de kolay temizlenmesi açısından malzeme olarak seramiğin seçilmesine neden olmuştur. Ses yalıtımı açısından halı lobilerde tercih edilen zemin kaplamasıdır. Örneklem grubunda analiz edilen otel lobilerinin bazılarında da halı kullanılmıştır. Donatılarda ise en çok kullanılan malzeme ahşap ve deri

olmuştur. Özellikle 4 yıldızlı otel lobilerinde, donatılarda özel tasarımlara yer verildiği kullanılan malzemelerin kalitesinin de arttığı dikkati çekmiştir.

Sonuç olarak örneklem grubunda incelenen otel lobilerinin mekansal analizleri yapılarak mekan örgütlenmeleri hakkında bilgi verilmeye çalışılmaktadır. Yapılan bu inceleme ve analizler doğrultusunda lobi mekanlarının sadece otel müşterileri olmaksızın tüm kullanıcılara hizmet veren nitelikte tasarlanmaya başlandıkları görülmektedir. Lobiler otellerin ilk algı mekanlarıdır. Otelin niteliği ve tarzı hakkında insanlara fikir verir. Bu nedenle lobilerde estetik değerler ön planda tutulmalı, insanlara rahat edebilecekleri sıcak bir ortam yaratılmalıdır. Yapılan inceleme ve analiz sonucunda otellerin yıldız sayıları arttıkça lobilerinde mekansal boyutlarının arttığı ihtiyaca bağlı olarak daha fazla fonksiyon barındırdığı ve kullanılan donatı ve aksesuarların da estetik açıdan daha özenli bir şekilde kullanıldığı gözlenmiştir.

5. KAYNAKLAR

- Açııcı, F.K., 2006. İç Mekan Örgütlenmesinde Sınır Öğeleri:Post Modern ve Minimal Mekanlar, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Akçaoğlu, H., 1997. Hakan Akçaoğlu Kartpostal Koleksiyonuyla 1880-1920 Yılları Arasındaki Trabzon, Club Zigana.
- Altman, I. And Chamers, M.M., 1980. Culture and Environment, Cambridge University Press, Cambridge.
- Altun, S. ve İnceoğlu, M., 2006. Tatil Amaçlı Konaklama Tesislerinde Zamana Bağlı Değişim, İTÜ Dergisi/a, 5, 2, 91-96.
- Alsaç, Ü., 1991. Türk Mimarlığı, Cep Üniversitesi İletişim Yayınları, İstanbul.
- Anonim, Karadeniz Ekonomi- Turizm-Kültür ve Sanat Dergisi, Şenyuva Matbaası, Trabzon.
- Anonim, 1983. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Otel İşletmeciliği, Eğitim Dairesi, Ankara.
- Anonim, 1992. Trabzon, Trabzon İli ve İlçeleri Eğitim, Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı, Ankara.
- Anonim, 2001. Pekin Oteli, Pekin Çin Halk Cumhuriyeti, Tasarım, Tasarım Yayın Grubu, 115, 117-124,.
- Anonim, 2007. Osmanlı Ruhu Les Ottomans'da Hayat Buldu, Tasarım, Tasarım Yayın Grbu, 173, 130-135,.
- Anonim, 2008. Turizm İl Kültür Müdürlüğü, Trabzon.
- Armataro, E., Costagliola, S. and Ragone, G., 1987. Furnishing And Status Attributes, A Sociological Study of the Living Room, Environment and Behaviour.
- Aslanapa, O., 1993. Türk Sanatı, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Aydınlı, S., 1986. Mekansal Değerlendirmede Algısal Yargılara Dayalı Bir Model, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- Bayazıt, N., 1968. Bugün ve Yarın İçin Konut, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, İstanbul.

- Bayazıt, N., 1989. Turistik Konaklama Tesislerinde İşletmelerin Bina Programlarına Etkisi, Türkiye’de Son On Yılda Turizm Yapıları Uygulamaları Sempozyumu, Yıldız Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- Bilgin, N., 1986. Çeşitli Sosyo-Kültürel Gruplarda Eşya Sistemleri ve İnsan- Eşya İlişkileri, 50. Kelebek Yılı Araştırma Ödülü, İstanbul.
- Burkart, A.J., 1984. Tourism, Past, Present and Future, Oxford.
- Cezar, M., 1977. Anadolu Öncesi Türklerde Şehir ve Mimarlık, Türkiye İş Bankası Yayınları 176, Sanat Dizisi 28, İstanbul.
- Civan, K., 1988. Turistik ve Belediye Belgeli Otel İşletmeleri ve İstanbul Bölgesi Otellerinde Personel ile Pazarlama Faaliyetlerine İlişkin Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çakırkaya, M.E., 1994, İstanbul’daki 5 Yıldızlı Lüks Şehir Otellerinde Tasarımın Gelişimi Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çakırkaya, Y., 1995. İstanbul’daki 5 yıldızlı Şehir Otellerinde Halka Açık Alanların Tasarımı Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çiçek, A., 2006. Göl Kenarında Termal Otel, Tasarım, Tasarım Yayın Grubu, 161, 92-100,.
- Deleon, J., 1989. Eski İstanbul’un Tadı, İstanbul Kütüphanesi Yayınları, İstanbul.
- Diñçer, Ö., 2005. Mekansal Hemyüzey Birleşim ve Entegrasyon Kavramları ve Mimari Mekan Organizasyon Süreci, Ege Mimarlık, Mimarlar Odası İzmir Şubesi, 54, 24-27,.
- Dora, R., 2006. Kervansaray, Han ve Otelden ‘The Hotel’e, Tasarım, Tasarım Yayın Grubu, 161, 85-87,.
- Er, A.E., 2006. Kaçış Mekanları, Tasarım, Tasarım Yayın Grubu, 161, 122-124,.
- Erkök, F., 1992. Giriş Mekanının Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Evensen, T.T., 1997. Archetypes in Architecture, Scandinavian University Press, Oslo.
- Gerez, Y., 1994. İstanbul’daki 5 yıldızlı Lüks Şehir Otellerinde Yatak Odası Tasarımı Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gür, Ş.Ö., 1985. Toplumsal İlişki ve Tasarım, Karadeniz Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, 27, Trabzon.

- Hacıhasanoğlu, O., 1981. Geleneksel Türk Konutunda Mekanın Kullanıcı Kültürüne Uygunluğunun Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Hall, E.T., 1969. The Hidden Dimension, A Double Day, Anchor Borks, New York.
- Hee, M.D., 2005. Aleph-Hotel-Roma, Best of Best (b.o.b), Tasarım Yayın Grubu, 3, 67-78,.
- İldeniz, F.M., 1991. Otellerin Genel İç Mekanlarının Tasarlama İlkeleri, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- İnceoğlu, N., 2004. Turizm ve Mimarlık, Arredamento Mimarlık, Boyut Yayın Grubu, 171, 67-71,.
- Karahasanoğlu, E.B., 1997. Beş Yıldızlı Şehir Otellerinin İşletme Modelleri ve Mimari Tasarım Kimliği Etkileşimi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, , İstanbul.
- Kayın, E., 2000. İzmir Oteller Tarihi, İzmir Büyükşehir Belediyesi Kent Kitaplığı Yayınları, İzmir.
- Kılıçöz, A., 1985. “Türklerde Tarihi Konaklama Tesisleri ve Günümüz Turizmde Değerlendirilmeleri”(Kervansaray ve Hanlar), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Kuban, D., 1984. Mimarlık Kavramları, Çevre Yayınları, İstanbul.
- Lawson, F., 1976. Hotels, Motels and Condominiums: Design, Planning and Maintenance, Cahner Books International, Boston.
- Lefebvre, H., 1991. The Production of Space, Blackwell Publishers, Oxford.
- Öke, A. 1989. Metodoloji ve Mimari Tasarlama, Bina Bilgisi IV Ders Notları, İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul.
- Öksüz, M., 2006. Onsekizinci Yüzyılın İkinci Yarısında Trabzon, Serander Yayınevi, Trabzon.
- Önder, D.E., 1995. Kent Otellerinde Mekansal Kademelenmenin Değerlendirilmesi İçin Bir Yöntem, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.
- Özbay, C., 1984. “Ön Büro otel Yönetimi Seminerleri” Konuşma Metinleri, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı Yayınları, 56, Ankara.
- Özdemir, İ., 1994. Mimari Mekanın Değerlendirilmesinde Mekan Örgütlenmesi Kavramı: Konutta Yaşama Mekanları, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Trabzon.

- Özdemir, İ.M., Ural, S.E. ve Gür, Ş.Ö., 1991. Yapı Bileşen ve Öğelerinin Mekan Örgütlenmesine Etkileri, Uluslararası II.Yapı ve Yaşam Kongresi, Bildiriler Kitabı, Bursa.
- Özdemir, İ.M., Kuloğlu, N. ve Ural, S.E., 1993. Gelenekselden Günümüze Konut Giriş Mekanları, Uluslararası V. Yapı ve Yaşam Kongresi, 4-9 Mayıs, Bursa, Kongre Bildiri Kitabı, 362-372.
- Resmi Gazete, 2005. Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik, Başbakanlık Basımevi 25849.
- Rutes, A. ve Penner, R., 1985. Hotel Planning and Design, Whitney Library of Design, Watson- Guptill Publications, Newyork.
- Schulz, C.N., 1965. Intentions in Architecture, MIT Press, Massachusetts.
- Schulz, C.N., 1971. Existence, Space and Architecture, Studio Vista, Londra.
- Schulz, C.N., 1980. Genius Loci Towards a Phenomenology of Architecture, Academy Press, London.
- Sezgin, H., 1976. Türk ve İslam Ülkeleri Mimarisine Toplu Bakış, Mimar Sinan Üniversitesi, 5, İstanbul.
- Sözen, M., 1975. Türk Mimarisinin Gelişimi ve Mimar Sinan, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 149, İstanbul.
- Sözen, M. ve Tanyeli, U., 1986. Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Şavklı, S., 2002. Turizm Yapılarında Giriş Mekanı, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Şener, B., 2001. Modern Otel İşletmelerinde Yönetim ve Organizasyon, Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Tecim, A., 2002. Yataklı Turizm Tesislerinde Nitelik Sınıflandırmasına Göre İç Mekan Tasarımı ve Otel Kavramı, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Turan, O., 1946. Selçuklu Kervansarayları, Bellekten, X, 39, 471-496,.
- Tükel, A., 1969. Alara Han'ın Tanıtılması ve Değerlendirilmesi, Bellekten, XXXIII, 132, 429-450,.
- Usta, G.K., 1994. Anadolu Osmanlı Mimarisinde Mekan Analizi-Han ve Kervansaray Yapılarında Uygulama, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

- Yetkin, S.K., 1970. Türk Mimarisi, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Yıldızcı, A.C., 1978. Kuşadası'ndaki Doğal Kaynakların Rekreasyon ve Turizm Açısından Değerlendirilmesi, Kıyı kentlerimizin Doğal Sorunları.
- Yolcu, E., 2006. Şehir Otelleri, Çevre, Mekan, Tasarım İlkeleri Üzerine, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Yüksel, Ş., 1984, Otel Binaları İhtiyaç Programı Araştırması, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Zengel, R., 2003. Kitle Turizminden Alternatif Turizme Tatil Köyü- Butik Otel İkilemi, Arredamento Mimarlık, Boyut Yayın Grubu, 161,100-105,.
- Zeybek, I., 2005. Kişilerarası İletişimde Uzam(Mekan) Dilinde “Öteki” Kavramı, Journal of İstanbul Kültür University, 1, 95-117,.
- URL-1, http://www.gencbilim.com/travel/odevgoster.php?il=trabzon_merkez&id=28592, Temel Kavramlar ve Özellikleri- Turizmin Tanımı, 12 Şubat 2008.
- URL-2, http://www.gencbilim.com/travel/odevgoster.php?il=trabzon_merkez&id=18836, Otelde Bina İhtiyaç Programı Araştırması, 31 Ekim 2007
- URL-3, http://www.gencbilim.com/travel/odevgoster.php?il=trabzon_merkez&id=29328, Üç Yıldızlı Kamu ve Özel Otelin Karşılaştırılması, 31 Ekim 2007.
- URL-4, <http://tr.wikipedia.org/wiki/Otel>, Otel, 5 Mayıs 2007.
- URL-5, <http://residence.henri4.parishotelsaintgermain.com/>, Hotel Residence Henry IV Paris, 25 Mayıs 2008.
- URL-6, <http://www.city-journal.org/2008/bc0222es.html>, Hotel Americana, 21 Mayıs 2008.
- URL-7, www.hiddenvacations.com/hotel/145366.html, The Tremont House- A Wyndham Historic Hotel, 21 Mayıs 2008.
- URL-8, www.baskent.edu.tr/zeser/2003-2004/202-3ppt, 30 Nisan 2008
- URL-9, <http://www.perapalas.com/images/mimari1.jpg>, 21 Mayıs 2008.
- URL-10, <http://tr.wikipedia.org/wiki/Resim:Tokatliyan.jpg>, Resim:Tokatliyan.jpg, 22 Mayıs 2008.
- URL-11, <http://www.milliyet.com.tr/2006/10/08/pazar/resim/yazalt.jpg>, 22 Mayıs 2008.
- URL-12, http://tr.wikipedia.org/wiki/Resim:Hilton_istanbul.jpg, Resim:Hilton istanbul.jpg., 12 Mayıs 2008

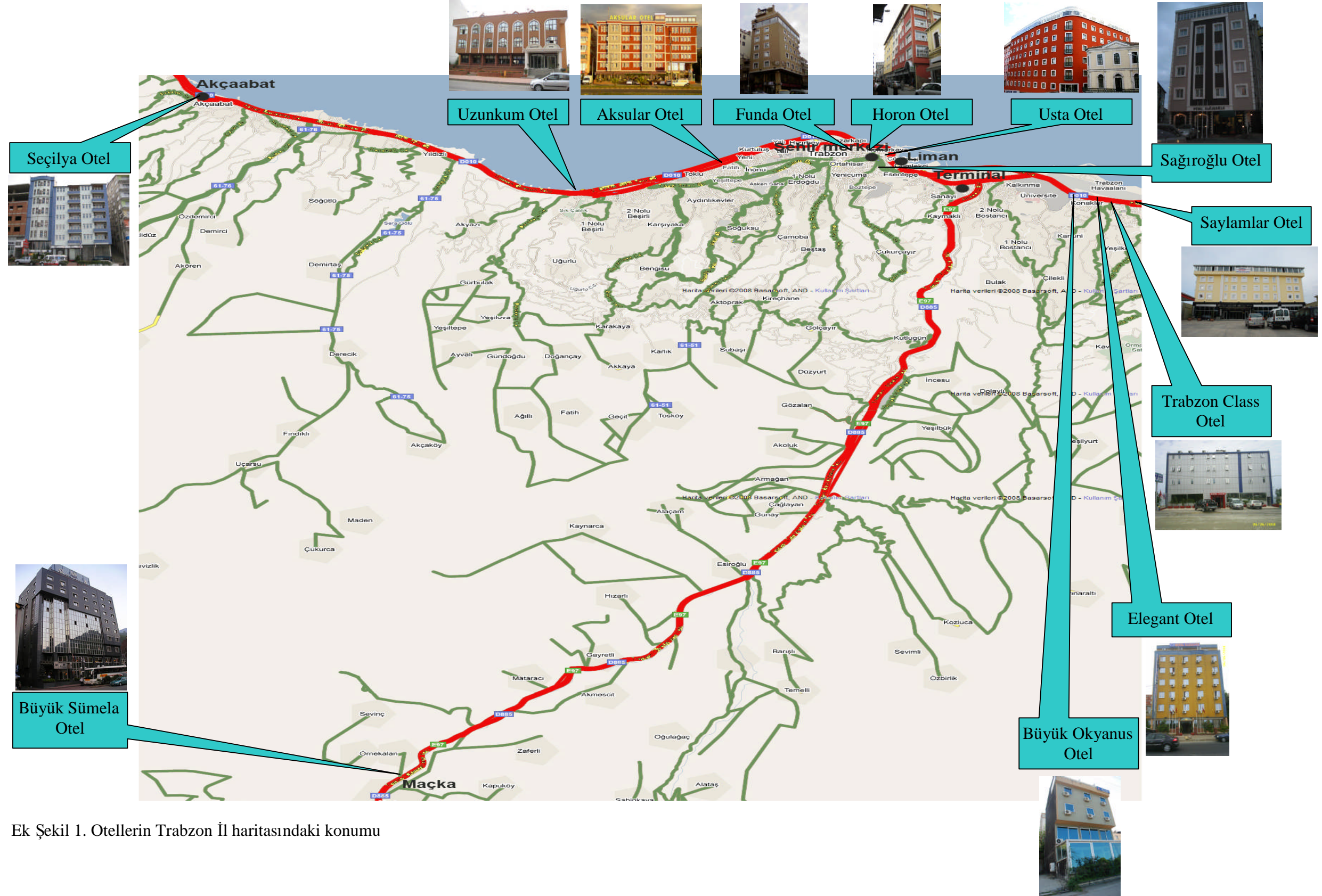
URL-13, www.archmuseum.org/.../imajlar/6/stadotel.1k.jpg, 22 Mayıs 2008.

URL-14, http://www.trabzon.gov.tr/t_zm/turizm_han.aspx, Tesisler, 27 Ocak 2008.

URL-15, www.ahmetmusaoglu.org, Ahmet Musaođlu İle İnsanın Gerçeđi, 3 Nisan 2007.

URL-16, <http://ab.org.tr/ab06/bildiri/81.doc>, Mimari Sanal Gerçeklik Ortamlarında Algı Psikolojisi, 5 Şubat 2008.

6. EKLER

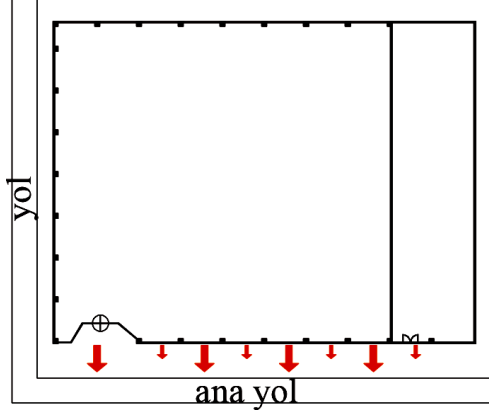
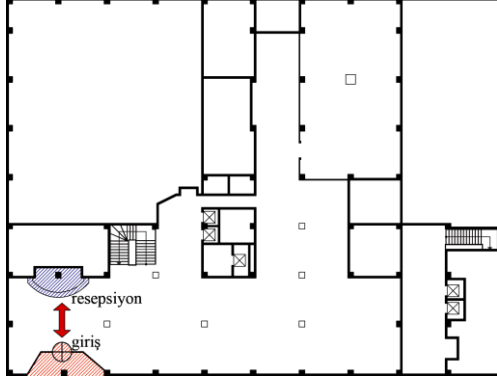
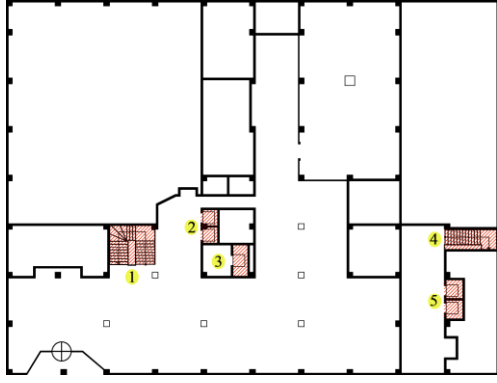
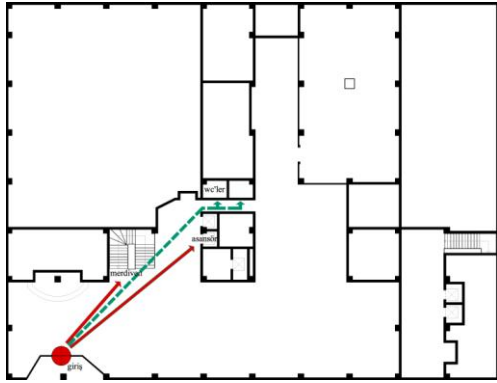

Ek Şekil 1. Otellerin Trabzon İl haritasındaki konumu

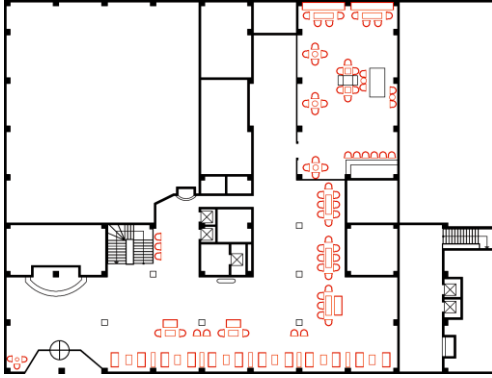
Ek Tablo 1. Büyük Sümela Otel'e ait analiz tablosu

BÜYÜK SÜMELA OTEL	
YILDIZ	4 Yıldızlı
ODA SAYISI	115 Oda
YATAK SAYISI	236 Yatak
İŞLETME BELGE TARİHİ	17.03.1998
LOBİ MEKAN TASARIMI	Mahmut Yılmaz
CEPHE	PLAN
	
İÇ MEKAN	
	
	

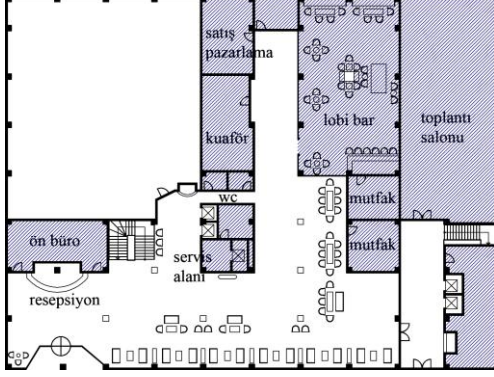

Ek Tablo 1'in devamı

KONUM	MANZARA YÖNÜ		<ul style="list-style-type: none"> • Manzara yönü yol doğrultusundadır.
	GİRİŞ-RESEPSİYON İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • Giriş girintili giriştir. • Resepsiyon girişin hemen karşısında kolay algılanabilen bir konumdadır.
	DÜŞEY SİRKÜLASYON		<ul style="list-style-type: none"> • Merdivenler, <ul style="list-style-type: none"> ✓ 1 nolu çekirdek alt ve üst katlara, ✓ 4 nolu çekirdek ek bina da olup restorana çıkmaktadır. • Asansörler, <ul style="list-style-type: none"> ✓ 2 ve 5 nolu asansörler müşteri asansörüdür. ✓ 3 nolu asansör ise servis asansörüdür.
	GİRİŞ-SERVİS ALANLARI İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • Asansör ve servis alanları girişe yakın, wc'ler ise girişe uzak konumlanmıştır.

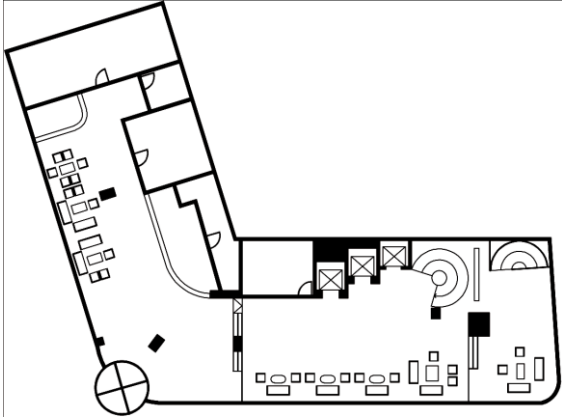

Ek Tablo 1'in devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	BİÇİMSEL GEREKLER	MEKANSAL DÜZEN	<ul style="list-style-type: none"> • Serbest mekansal düzen mevcuttur.
	FİZİKSEL ÖRGÜTLENME	FZYOLOJİK GEREKLER	
			
			<ul style="list-style-type: none"> • Asma tavana gizlenmiş spotlar yanında duvar da bulunan aplikler ile mekan aydınlatılmaktadır.

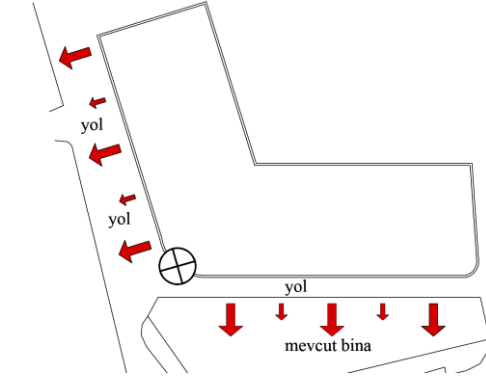
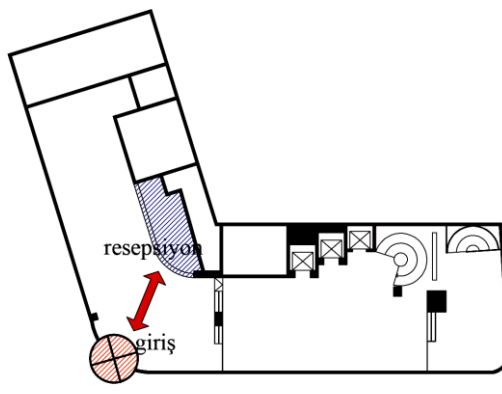
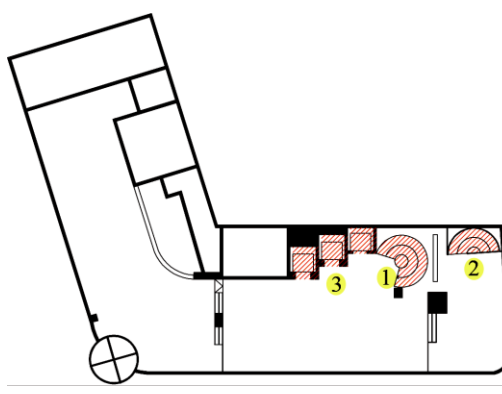
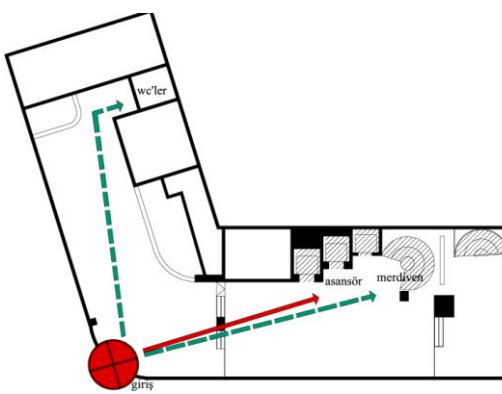
Ek Tablo 1'in devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	SOSYAL STATÜ	FONKSİYONEL GEREKLER	 <ul style="list-style-type: none"> • Ön büro • Mutfak • Tuvaletler • Kuaför • Satış-pazarlama • Lobi bar • Toplantı salonu • Servis alanı
		DUVAR	 <ul style="list-style-type: none"> • Krem renk dokulu boya, • Yer yer granit seramik kullanılmıştır. • Mekanı zenginleştirmek amacıyla duvarlarda rölyef ve aplikler kullanılmıştır.
		DÖŞEME	 <ul style="list-style-type: none"> • Zeminde açık renk granit seramik • Mekanları zeminde sınırlamak amaçlı aynı malzemenin koyu renkleri kullanılmıştır.
		DONATI VE AKSESUARLAR	 <ul style="list-style-type: none"> • Oturma grupları krem renkli ahşap iskelet üzerine farklı desen ve renklerde kumaş ile kaplanmıştır. • Mekanda aksesuar olarak, <ul style="list-style-type: none"> ✓ Canlı bitki, ✓ Abajur,

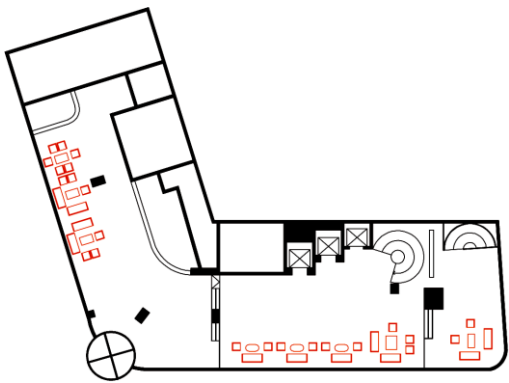

Ek Tablo 2. Usta Otel'e ait analiz tablosu

USTA OTEL	
YILDIZ	4 Yıldızlı
ODA SAYISI	120 Oda
YATAK SAYISI	245 Yatak
İŞLETME BELGE TARİHİ	15.03.1972
LOBİ MEKAN TASARIMI	
CEPHE	PLAN
	
İÇ MEKAN	
	
	

Ek Tablo 2'nin devamı

KONUM	MANZARA YÖNÜ	 <ul style="list-style-type: none"> • Manzara yönü yol doğrultusundadır.
	GİRİŞ-RESEPSİYON İLİŞKİSİ	 <ul style="list-style-type: none"> • Giriş düzdür. • Resepsiyon girişin karşısında yer alır kolay algılanır.
	DÜŞEY SİRKÜLASYON	 <ul style="list-style-type: none"> • 1 nolu çekirdek sadece üst katlara • 2 nolu çekirdek sadece alt katlara çıkar. • 3 adet müşteri asansörü bulunmaktadır.
	GİRİŞ-SERVİS ALANLARI İLİŞKİSİ	 <ul style="list-style-type: none"> • Servis alanları, asansör ve wc'ler girişten uzakta konumlanmıştır.

Ek Tablo 2'nin devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	FİZİKSEL ÖRGÜTLENME	BİÇİMSEL GEREKLER	MEKANSAL DÜZEN	 <ul style="list-style-type: none"> • Çevresel mekansal düzen mevcuttur.
	FZYOLOJİK GEREKLER	YAPAY AYDINLATMA	 <ul style="list-style-type: none"> • Asma tavana gizlenmiş yaygın ışık ve spotlar • Duvar da bulunan aplikler ile mekan aydınlatılmaktadır. 	

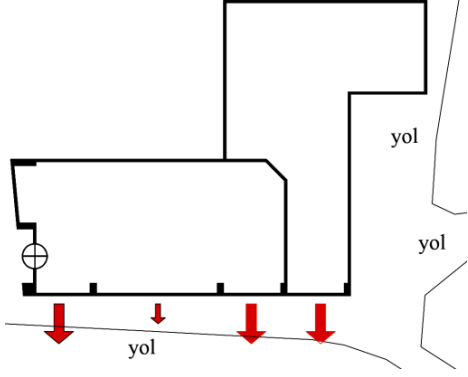
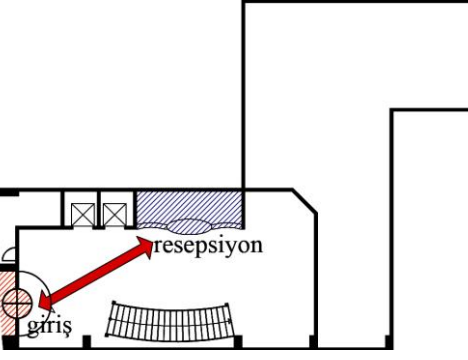
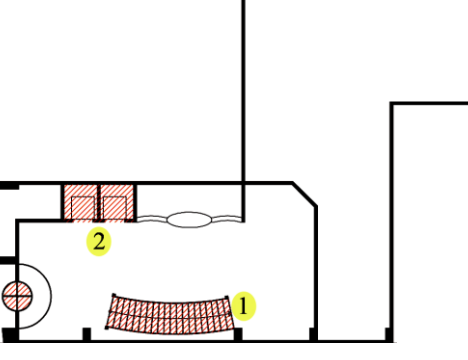
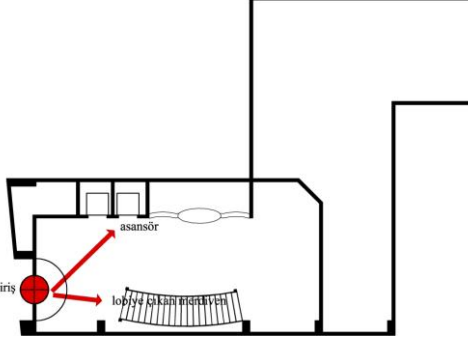
Ek Tablo 2'nin devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	SOSYAL STATÜ	FONKSİYONEL GEREKLER	<ul style="list-style-type: none"> • Mutfak • Çamaşırhane • Tuvaletler • Personel • Ön büro • Ofis-santral
		DUVAR	<ul style="list-style-type: none"> • Krem renkli boya kullanılmıştır. • Duvarlarda tablo ve aplikler bulunmaktadır. • Kolonlar yer yer ahşap malzeme ile kaplanmıştır.
		DÖŞEME	<ul style="list-style-type: none"> • Açık renk granit seramik kullanılmıştır.
		DONATI VE AKSESUARLAR	<ul style="list-style-type: none"> • Oturma gruplarında ahşap iskelet üzerine kumaş veya deri kullanılmıştır. • Mekanda aksesuar olarak <ul style="list-style-type: none"> ✓ Canlı bitki ✓ Abajur vardır.

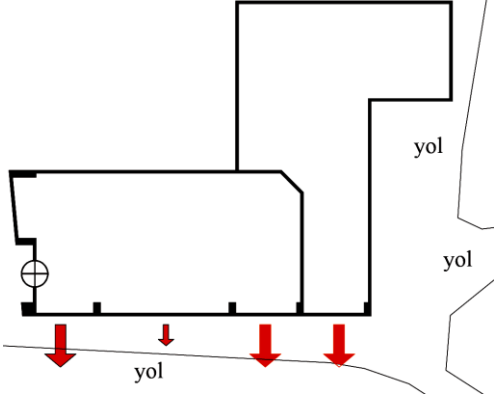
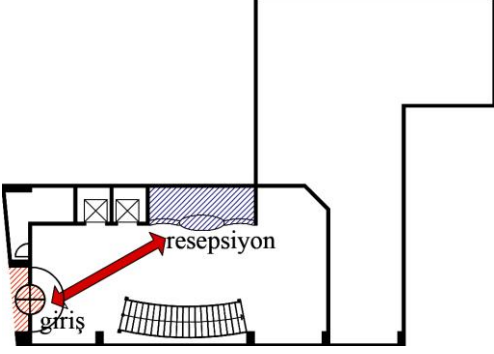
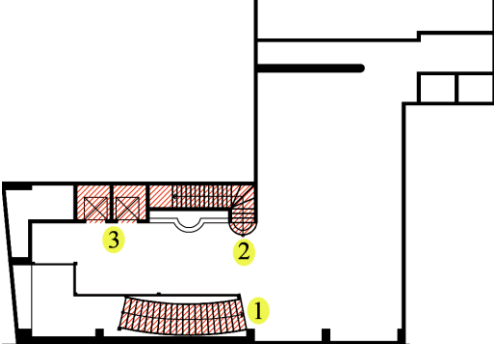
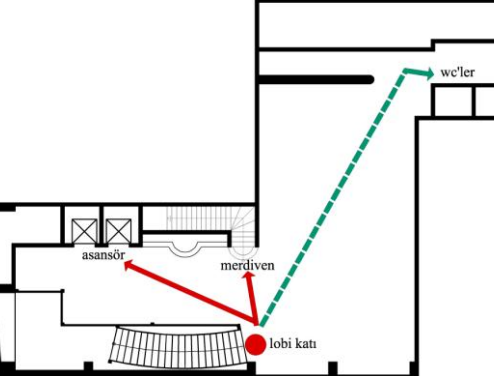
Ek Tablo 3. Funda Otel'e ait analiz tablosu

FUNDA OTEL	
YILDIZ	4 Yıldızlı
ODA SAYISI	51 Oda
YATAK SAYISI	114 Yatak
İŞLETME BELGE TARİHİ	2006
LOBİ MEKAN TASARIMI	Gültekin A.Ş.
CEPHE	PLAN
	<p>Zemin Kat Planı</p> <p>Galeri Kat Planı</p>
İÇ MEKAN	
	
	

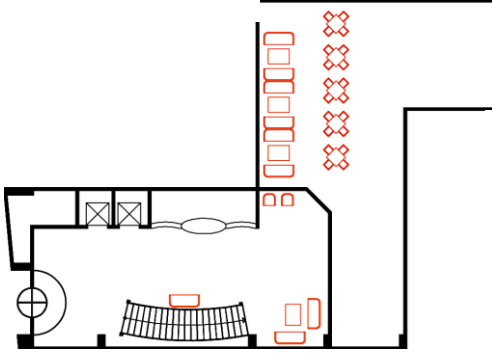

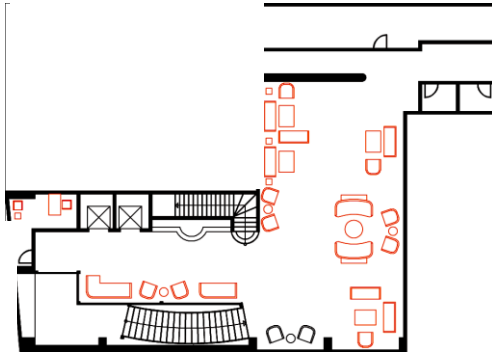

Ek Tablo 3'ün devamı

ZEMİN KAT KONUM	MANZARA YÖNÜ		<ul style="list-style-type: none"> Manzara yönü yol-deniz doğrultusundadır.
	GİRİŞ-RESEPSİYON İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> Giriş düzdür. Resepsiyon girişin karşısında yer alır, kolay algılanır.
	DÜŞEY SİRKÜLASYON		<ul style="list-style-type: none"> 1 nolu çekirdek üst galeri katına ve alt katlara hizmet verir. 2 nolu çekirdek 2 adet müşteri asansöründen oluşur.
	GİRİŞ-SERVİS ALANLARI İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> Asansör ve lobiye ulaşan merdiven girişe yakındır.

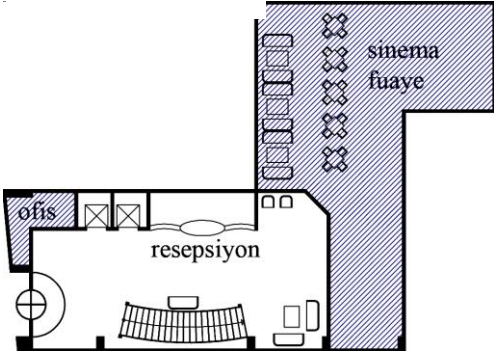
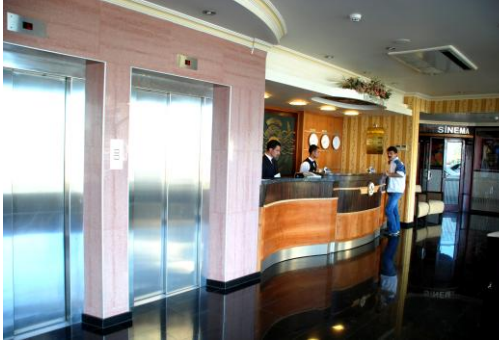

Ek Tablo 3'ün devamı

GALERİ KAT KONUM	MANZARA YÖNÜ		<ul style="list-style-type: none"> • Manzara yönü yol-deniz doğrultusundadır.
	GİRİŞ-RESEPSİYON İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • Giriş düzdür. • Resepsiyon girişin karşısında yer alır, kolay algılanır.
	DÜŞEY SİRKÜLASYON		<ul style="list-style-type: none"> • 2 nolu çekirdek üst katlara hizmet verir. • 3 nolu çekirdek 2 adet müşteri asansöründen oluşur.
	GİRİŞ-SERVİS ALANLARI İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • Asansör ve merdiven kolay algılanabilir bir konumda iken wc ise uzakta yer almaktadır.

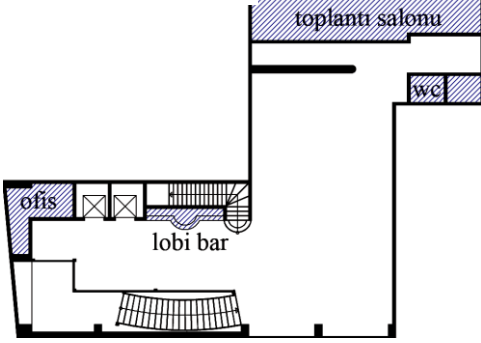

Ek Tablo 3'ün devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	ZEMİN KAT FİZİKSEL ÖRGÜTLENME	BİÇİMSEL GEREKLER	MEKANSAL DÜZEN		<ul style="list-style-type: none"> • Çevresel mekansal düzen vardır.
		FZYOLOJİK GEREKLER	YAPAY AYDINLATMA		<ul style="list-style-type: none"> • Asma tavana gizlenmiş spotlar yanında duvar da bulunan apliklerle mekan aydınlatılmaktadır.
MEKANSAL ÖRGÜTLENME	GALERİ KATI FİZİKSEL ÖRGÜTLENME	BİÇİMSEL GEREKLER	MEKANSAL DÜZEN		<ul style="list-style-type: none"> • Çevresel mekansal düzen vardır.
		FZYOLOJİK GEREKLER	YAPAY AYDINLATMA		<ul style="list-style-type: none"> • Asma tavana gizlenmiş spotlar • Avize

Ek Tablo 3'ün devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME ZEMİN KAT SOSYAL STATÜ	FONKSİYONEL GEREKLER		<ul style="list-style-type: none"> • Ofis • Sinema-fuaye
	DUVAR		<ul style="list-style-type: none"> • Açık renk desenli duvar kağıdı, doğal taş kaplama ve krem renkli boya kullanılmıştır. • Duvarlarda rölyef ve tablolar kullanılmıştır.
	DÖŞEME		<ul style="list-style-type: none"> • Giriş katında koyu renk granit seramik kullanılmıştır.
	DONATI VE AKSESUARLAR		<ul style="list-style-type: none"> • Oturma gruplarında kullanılan malzemeler, deri, desenli ya da düz kumaş ve ahşaptır. • Mekanda aksesuar olarak, <ul style="list-style-type: none"> ✓ Canlı-cansız bitki ✓ Abajur

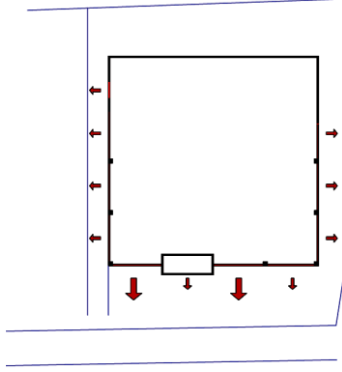
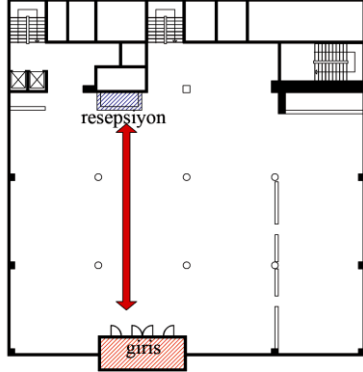
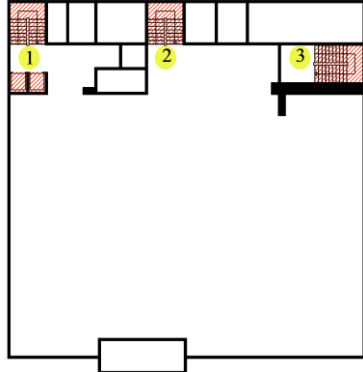
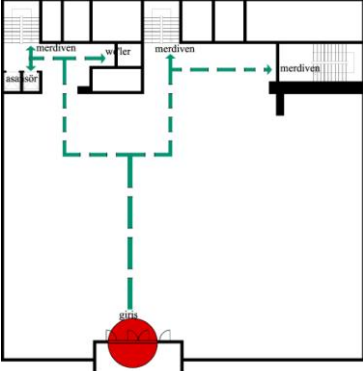
Ek Tablo 3'ün devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME GALERİ KATI SOSYAL STATÜ		FONKSİYONEL GEREKLER		<ul style="list-style-type: none"> • Toplantı salonu • Ofis • WC
		DUVAR		<ul style="list-style-type: none"> • Açık renk boya, yer yer seramik ve koyu renk, dokulu mermer kullanılmıştır. • Duvarlarda tablo ve rölyef kullanılmıştır.
KULLANILAN MALZEME		DÖŞEME		<ul style="list-style-type: none"> • Oturma alanlarında krem renkli halıfleks kullanılmıştır.
		DONATI VE AKSESUARLUR		<ul style="list-style-type: none"> • Oturma gruplarında bordo renkli deri tercih edilmiştir. • Mekanda aksesuar olarak, ✓ Canlı bitki vardır.

Ek Tablo 4. Saylamlar Otel'e ait analiz tablosu

SAYLAMLAR OTEL	
YILDIZ	4 Yıldızlı
ODA SAYISI	66 Oda
YATAK SAYISI	138 Yatak
İŞLETME BELGE TARİHİ	14.06.2006
LOBİ MEKAN TASARIMI	
CEPHE	PLAN
	
İÇ MEKAN	
	
	

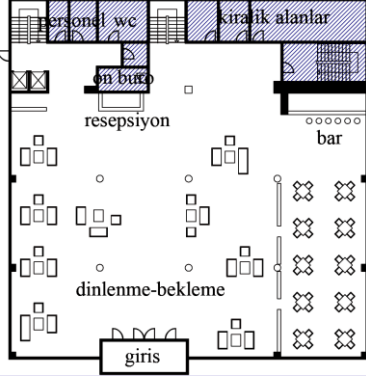

Ek Tablo 4'ün devamı

KONUM	MANZARA YÖNÜ		<ul style="list-style-type: none"> • Manzara yönü yol doğrultusundadır.
	GİRİŞ-RESEPSİYON İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • Giriş çıkıntılı giriştir. • Resepsiyon girişin hemen karşısında kolay algılanabilen bir konumdadır.
	DÜŞEY SİRKÜLASYON		<ul style="list-style-type: none"> • 1 nolu çekirdek alt ve üst yatak katlarına, • 2 nolu çekirdek sadece üst restoran katına, • 3 nolu çekirdek ise sadece alt sauna gibi spor faaliyetlerinin bulunduğu kata hizmet vermektedir. • Asansörler müşteri asansörüdür.
	GİRİŞ-SERVİS ALANLARI İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • Merdiven, asansör ve wc'ler girişten uzakta konumlanmıştır.

Ek Tablo 4'ün devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	FİZİKSEL ÖRGÜTLENME	BİÇİMSEL GEREKLER		<ul style="list-style-type: none"> Serbest mekansal düzen mevcuttur.
		MEKANSAL DÜZEN		
	FİZYOLOJİK GEREKLER	YAPAY AYDINLATMA		<ul style="list-style-type: none"> Asma tavana gizlenmiş yaygın ışık ve spotlar Duvar da bulunan aplikler.

Ek Tablo 4'ün devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	SOSYAL STATÜ		FONKSİYONEL GEREKLER	 <ul style="list-style-type: none"> • Ön büro • Kiralık alanlar • Bar • Personel odası • Tuvaletler
	KULLANILAN MALZEME		DUVAR	 <ul style="list-style-type: none"> • Beyaz renkli boya kullanılmıştır. • Kolonlar ahşap malzeme ile kaplanmıştır. • Duvarlarda aplikler bulunmaktadır.
	KULLANILAN MALZEME		DÖŞEME	 <ul style="list-style-type: none"> • Seramik kullanılmıştır. • Farklı tonlarda kullanılan malzeme ile zemin de yönlendirme yapılmak istenmiştir. • Barın olduğu alan ise laminat kaplıdır.
	KULLANILAN MALZEME		DONATI VE AKSESUARLAR	 <ul style="list-style-type: none"> • Oturma gruplarında deri tercih edilmiş, • Mekan da genel olarak koyu renk ahşap kaplama kullanılmıştır. • Mekan aksesor olarak , <ul style="list-style-type: none"> ✓ Canlı bitki ✓ Heykel vardır.

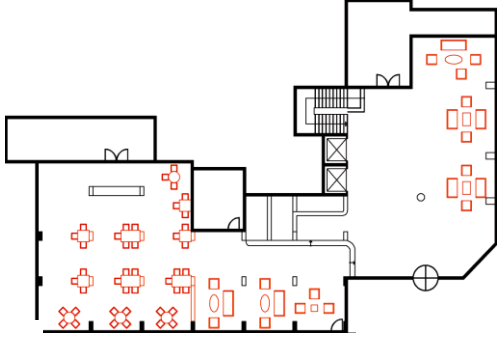
Ek Tablo 5. Aksular Otel'e ait analiz tablosu

AKSULAR OTEL	
YILDIZ	3 Yıldızlı
ODA SAYISI	66 Oda
YATAK SAYISI	123 Yatak
İŞLETME BELGE TARİHİ	15.12.1995
LOBİ MEKAN TASARIMI	
CEPHE	PLAN
	
İÇ MEKAN	
	
	

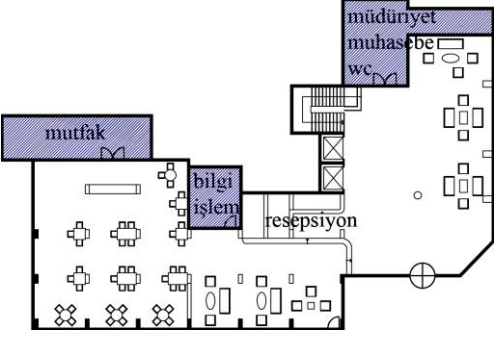

Ek Tablo 5'in devamı

KONUM	MANZARA YÖNÜ		<ul style="list-style-type: none"> • Manzara yönü yol-deniz doğrultusundadır.
	GİRİŞ-RESEPSİYON İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • Giriş girintili giriştir. • Resepsiyon girişin hemen karşısında solda kolay algılanabilen bir konumdadır.
	DÜŞEY SİRKÜLASYON		<ul style="list-style-type: none"> • 1 nolu çekirdek üst katlara hizmet vermektedir. • Asansörler 2 adettir ve müşteri asansörüdür.
	GİRİŞ-SERVİS ALANLARI İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • Merdiven ve asansör girişe yakın wc ise girişten uzak bir konumdadır.

Ek Tablo 5' in devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	FİZİKSEL ÖRGÜTLENME	BİÇİMSEL GEREKLER	 <ul style="list-style-type: none"> • Serbest mekansal düzen mevcuttur.
		FZYYOLOJİK GEREKLER	
		MEKANSAL DÜZEN	
		YAPAY AYDINLATMA	

Ek Tablo 5' in devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	SOSYAL STATÜ		FONKSİYONEL GEREKLER	 <ul style="list-style-type: none"> • Bilgi-İşlem • Mutfak • Müdüriyet • Muhasebe • Tuvaletler
	KULLANILAN MALZEME		DUVAR	 <ul style="list-style-type: none"> • Krem rengi boya, yer yer seramik ve koyu renk, dokulu mermer kullanılmıştır. • Duvarlarda tablolar • Olonlar alt kısımları bordo mermer, üst kısımları ise aynalar ile kaplanmıştır.
	KULLANILAN MALZEME		DÖŞEME	 <ul style="list-style-type: none"> • Zeminde açık renk granit seramik kullanılmıştır. Aynı malzemenin koyu rengi ile de çizgisel bir form yaratılmıştır. • Oturma alanlarında halı da kullanılmıştır.
	KULLANILAN MALZEME		DONATI VE AKSESUARLAR	 <ul style="list-style-type: none"> • Oturma gruplarında bordo renkli deri tercih edilmiştir. • Mekanda aksesuar olarak, ✓ Canlı bitki vardır.

Ek Tablo 6. Seçilya Otel'e ait analiz tablosu

SEÇİLYA OTEL	
YILDIZ	3 Yıldızlı
ODA SAYISI	67 Oda
YATAK SAYISI	120 Yatak
İŞLETME BELGE TARİHİ	22.04.2005
LOBİ MEKAN TASARIMI	Osman PARLAYAN
CEPHE	PLAN
	
İÇ MEKAN	
	
	

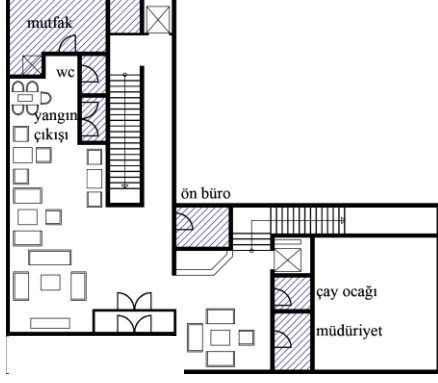

Ek Tablo 6'nın devamı

KONUM	MANZARA YÖNÜ		<ul style="list-style-type: none"> • Manzara yönü yol-deniz doğrultusundadır.
	GİRİŞ-RESEPSİYON İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • Giriş çıkıntılı giriştir. • Resepsiyon girişin hemen karşısında sağda yer alır ve kolay algılanır.
	DÜŞEY SİRKÜLASYON		<ul style="list-style-type: none"> • Merdivenler, <ul style="list-style-type: none"> ✓ 1 nolu çekirdek A blok üst katlarına, ✓ 4 nolu çekirdek B blok üst katlarına hizmet vermektedir. • Asansörler, <ul style="list-style-type: none"> ✓ 2 nolu asansör A blok için müşteri asansörü, ✓ 3 nolu asansör A blok için servis asansörü ✓ 5 nolu asansör B blok için müşteri asansörüdür.
	GİRİŞ-SERVİS ALANLARI İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • A Bloкта merdiven, asansör ve wc girişe uzak, • B Bloкта ise merdiven ve asansörler girişe yakındır.

Ek Tablo 6'nın devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	FİZİKSEL ÖRGÜTLENME	BİÇİMSEL GEREKLER MEKANSAL DÜZEN		<ul style="list-style-type: none"> • Çevresel düzen mevcuttur.
	FZYYOLOJİK GEREKLER	YAPAY AYDINLATMA		<ul style="list-style-type: none"> • Asma tavana gizlenmiş spotlar ile mekan aydınlatılmaktadır.

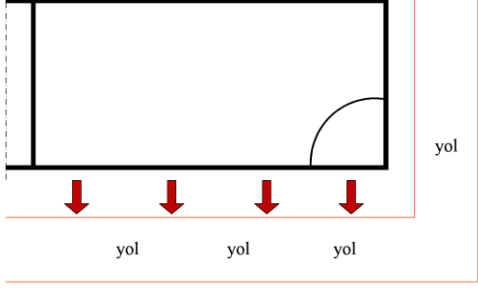
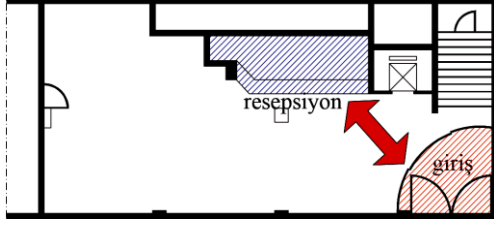
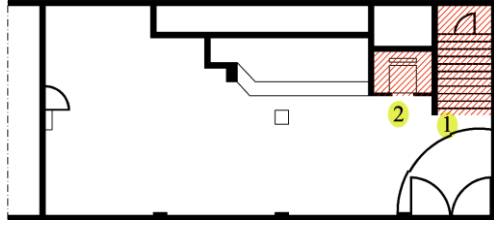
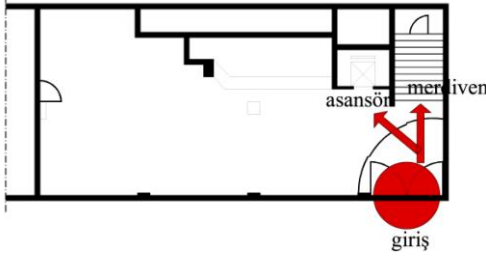
Ek Tablo 6'nın devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME SOSYAL STATÜ	FONKSİYONEL GEREKLER		<ul style="list-style-type: none"> • Ön büro • Müdüriyet • Çay ocağı • Mutfak • Tuvaletler • Yangın çıkışı
	DUVAR		<ul style="list-style-type: none"> • Açık pembe renk boya kullanılmıştır. • Yer yer rölyefler ve vitraylar vardır.
	DÖŞEME		<ul style="list-style-type: none"> • Zeminde açık renk seramik üzerine kırmızı renkli halı kullanılmıştır.
	DONATI VE AKSESUARLAR		<ul style="list-style-type: none"> • Oturma gruplarında kırmızı renkte deri tercih edilmiştir. • Mekanda aksesuar olarak, <ul style="list-style-type: none"> ✓ Canlı bitki

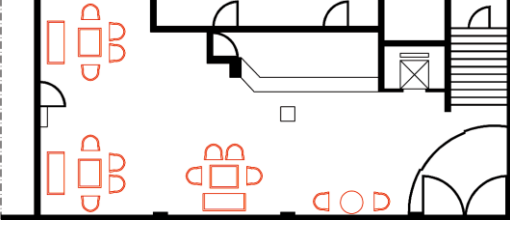

Ek Tablo 7. Horon Otel'e ait analiz tablosu

HORON OTEL	
YILDIZ	3 Yıldızlı
ODA SAYISI	44 Oda
YATAK SAYISI	88 Yatak
İŞLETME BELGE TARİHİ	15.11.1967
LOBİ MEKAN TASARIMI	
CEPHE	PLAN
	
İÇ MEKAN	
	
	

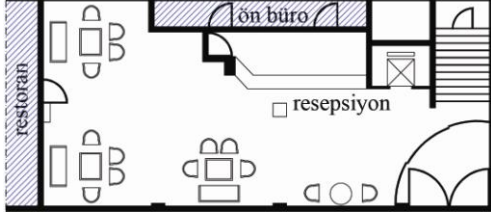

Ek Tablo 7'nin devamı

KONUM	MANZARA YÖNÜ		<ul style="list-style-type: none"> • Manzara yönü yol doğrultusundadır.
	GİRİŞ-RESEPSİYON İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • Giriş düzdür. • Resepsiyon girişin hemen karşısında solda yer alır • Kolay algılanabilen bir konumdadır.
	DÜŞEY SİRKÜLASYON		<ul style="list-style-type: none"> • 1 nolu çekirdek üst katlara, • Asansör ise müşteri asansörüdür.
	GİRİŞ-SERVİS ALANLARI İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • Asansör ve merdiven girişe yakındır. • Wc ve lobi katında bulunmamaktadır.

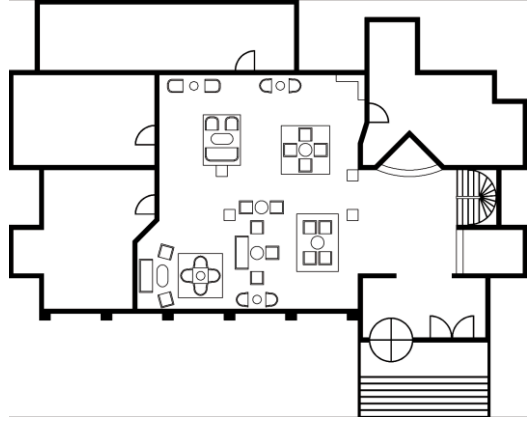

Ek Tablo 7'nin devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	FİZİKSEL ÖRGÜTLENME	BİÇİMSEL GEREKLER	MEKANSAL DÜZEN	 <ul style="list-style-type: none"> • Çevresel düzen mevcuttur.
FZYOLOJİK GEREKLER	YAPAY AYDINLATMA	 <ul style="list-style-type: none"> • Asma tavana gizlenmiş yaygın ışık ve spotlar • Duvarda bulunan aplikler 		

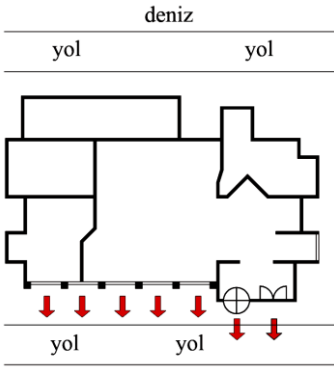
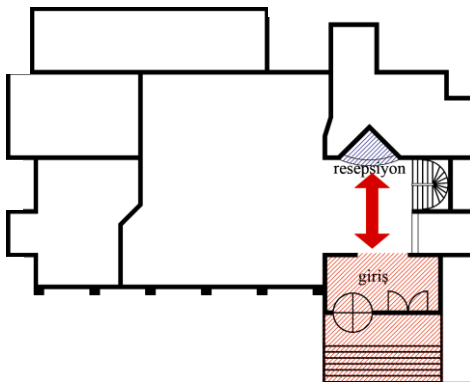
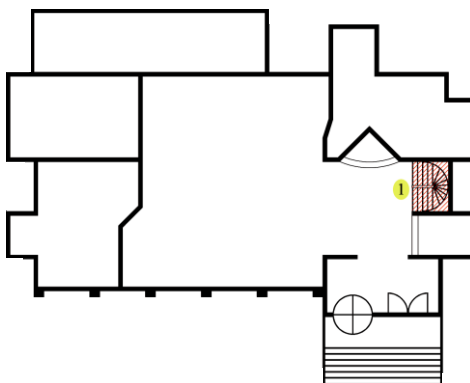
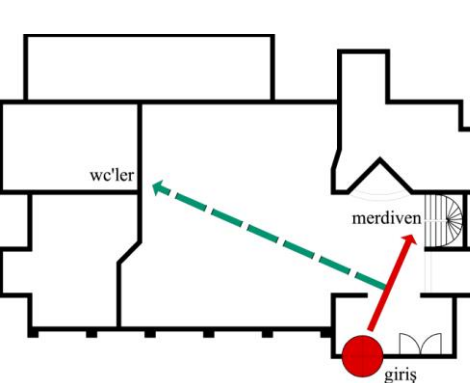
Ek Tablo 7'nin devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	SOSYAL STATÜ		FONKSİYONEL GEREKLER	 <ul style="list-style-type: none"> • Ön büro • Restoran
	KULLANILAN MALZEME		DUVAR	 <ul style="list-style-type: none"> • Açık pembe renk boya kullanılmıştır. • Tablolar yer alır. • Duvarlarda yer yer ahşap kaplamalar bulunmaktadır.
	KULLANILAN MALZEME		DÖŞEME	 <ul style="list-style-type: none"> • Zemin de tek renk seramik kullanılmıştır. • Aynı malzemenin koyu rengi ile de mekanda duvar boyunca çizgisel bir hat oluşturulmuştur.
	KULLANILAN MALZEME		DONATI VE AKSESUARLAR	 <ul style="list-style-type: none"> • Oturma gruplarında ahşap iskelet üzerine koyu renk deri kaplama tercih edilmiştir. • Mekanda aksesuar olarak <ul style="list-style-type: none"> ✓ Canlı bitki bulunur.

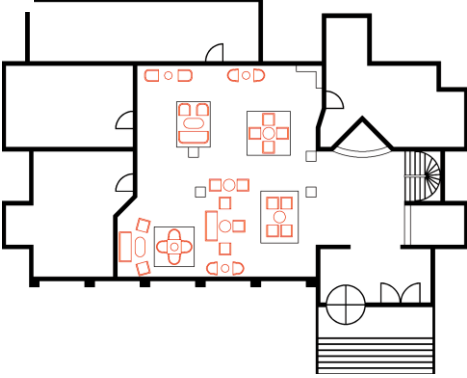

Ek Tablo 8. Uzunkum Otel'e ait analiz tablosu

UZUNKUM OTEL	
YILDIZ	3 Yıldızlı
ODA SAYISI	33 Oda
YATAK SAYISI	67 Yatak
İŞLETME BELGE TARİHİ	14.02.1989
LOBİ MEKAN TASARIMI	
CEPHE	PLAN
	
İÇ MEKAN	
	
	

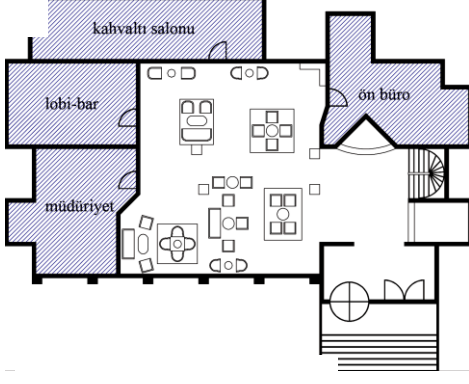

Ek Tablo 8'in devamı

KONUM	MANZARA YÖNÜ		<ul style="list-style-type: none"> • Manzara yönü yol doğrultusundadır.
	GİRİŞ-RESEPSİYON İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • Giriş çıkıntılı giriştir. • Resepsiyon girişin hemen karşısında kolay algılanabilen bir konumdadır.
	DÜŞEY SİRKÜLASYON		<ul style="list-style-type: none"> • 1 nolu çekirdek alt ve üst katlara hizmet vermektedir. • Asansörler bulunmamaktadır.
	GİRİŞ-SERVİS ALANLARI İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • Merdiven girişe yakındır. • Asansör bulunmamaktadır.

Ek Tablo 8'in devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	FİZİKSEL ÖRGÜTLENME	BİÇİMSEL GEREKLER	MEKANSAL DÜZEN	 <ul style="list-style-type: none"> • Serbest mekansal düzen mevcuttur.
		FZYYOLOJİK GEREKLER	YAPAY AYDINLATMA	 <ul style="list-style-type: none"> • Asma tavana gizlenmiş spotlar • Duvarda bulunan apliklerle mekan aydınlatılmaktadır.

Ek Tablo 8'in devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	SOSYAL STATÜ	FONKSİYONEL GEREKLER	 <ul style="list-style-type: none"> • Ön büro • Müdüriyet • Lobi-bar • Kahvaltı salonu
		DUVAR	 <ul style="list-style-type: none"> • Krem renkli boya kullanılmıştır. • Rölyef ve tablo bulunmaktadır.
		DÖŞEME	 <ul style="list-style-type: none"> • Zemin de kırmızı renkli halıflex kullanılmıştır. • Oturma grupları sınırlandırılmak amacı ile laminat ile kaplanmıştır.
		DONATI VE AKSESUARLAR	 <ul style="list-style-type: none"> • Oturma gruplarında hasır, deri kumaş gibi farklı malzemeler kullanılmıştır. • Mekanda aksesuar olarak, <ul style="list-style-type: none"> ✓ Cansız bitki ✓ Çeşitli yöresel aksesuarlarda bulunmaktadır.

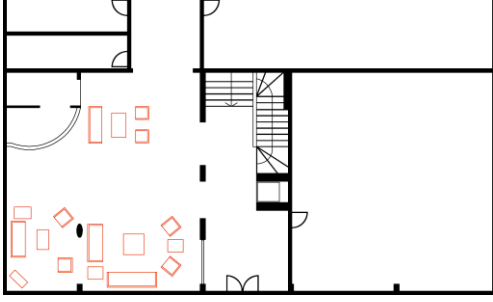

Ek Tablo 9. Elegante Otel'e ait analiz tablosu

ELEGANTE OTEL	
YILDIZ	2 Yıldızlı
ODA SAYISI	68 Oda
YATAK SAYISI	130 Yatak
İŞLETME BELGE TARİHİ	14.12.2005
LOBİ MEKAN TASARIMI	
CEPHE	PLAN
	
İÇ MEKAN	
	
	

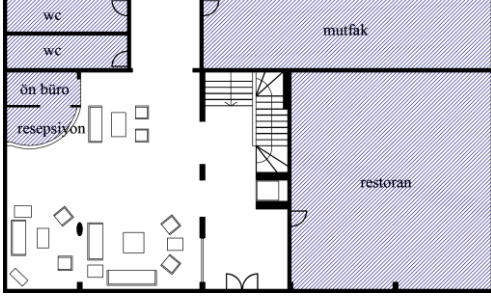

Ek Tablo 9'un devamı

KONUM	MANZARA YÖNÜ		<ul style="list-style-type: none"> • Manzara yönü yol doğrultusundadır.
	GİRİŞ-RESEPSİYON İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • Giriş çıkıntılıdır. • Resepsiyon girişin hemen karşısında sol tarafta yer alır.kolay algılanır.
	DÜŞEY SİRKÜLASYON		<ul style="list-style-type: none"> • 1 nolu çekirdek alt restoran katına, • 2 nolu çekirdek sadece üst yatak katlarına hizmet vermektedir. • Asansörler müşteri asansörüdür.
	GİRİŞ-SERVİS ALANLARI İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • Asansör ve merdiven girişe yakın konumlanmıştır. • Wc'ler girişe uzaktadır.

Ek Tablo 9'un devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	BIÇİMSEL GEREKLER	MEKANSAL DÜZEN		<ul style="list-style-type: none"> • Serbest mekansal düzen mevcuttur.
	FİZİKSEL ÖRGÜTLENME			
	FZYYOLOJİK GEREKLER	YAPAY AYDINLATMA		<ul style="list-style-type: none"> • Asma tavana gizlenmiş spotlar • Avize

Ek Tablo 9'un devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	SOSYAL STATÜ		FONKSİYONEL GEREKLER	 <ul style="list-style-type: none"> • Ön büro • Tuvaletler • Mutfak • Restoran
	KULLANILAN MALZEME		DUVAR	 <ul style="list-style-type: none"> • Krem renkli boya kullanılmıştır.
	KULLANILAN MALZEME		DÖŞEME	 <ul style="list-style-type: none"> • Açık renk seramik kullanılmıştır.
	KULLANILAN MALZEME		DONATI VE AKSESUARLAR	 <ul style="list-style-type: none"> • Oturma grupları ahşap iskelet üzerine farklı doku ve desenlerde kumaş kaplamalıdır. • Mekanda aksesuar olarak, <ul style="list-style-type: none"> ✓ Canlı bitki ✓ Akvaryum bulunmaktadır.

Ek Tablo 10. Hotel Trabzon Class'a ait analiz tablosu

HOTEL TRABZON CLASS	
YILDIZ	2 Yıldızlı
ODA SAYISI	43 Oda
YATAK SAYISI	86 Yatak
İŞLETME BELGE TARİHİ	09.11.2005
LOBİ MEKAN TASARIMI	
CEPHE	PLAN
	
İÇ MEKAN	
	
	

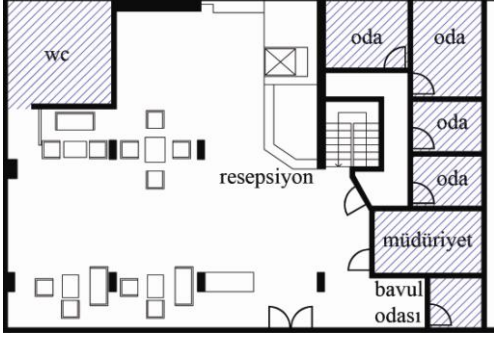

Ek Tablo 10'un devamı

KONUM	MANZARA YÖNÜ		<ul style="list-style-type: none"> • Manzara yönü yol doğrultusundadır.
	GİRİŞ-RESEPSİYON İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • Giriş çıkıntılı giriştir. • Resepsiyon girişin hemen karşısında kolay algılanabilen bir konumdadır.
	DÜŞEY SİRKÜLASYON		<ul style="list-style-type: none"> • 1 nolu çekirdek alt ve üst katlara hizmet vermektedir. • Asansörler müşteri asansörüdür.
	GİRİŞ-SERVİS ALANLARI İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • Merdiven girişe yakın, asansör ve wc girişler uzaktadır.

Ek Tablo 10'un devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	FİZİKSEL ÖRGÜTLENME	BİÇİMSEL GEREKLER	 <ul style="list-style-type: none"> • Serbest mekansal düzen mevcuttur.
	FZYOLOJİK GEREKLER	YAPAY AYDINLATMA	

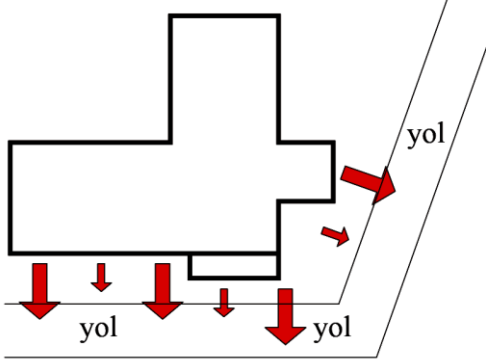
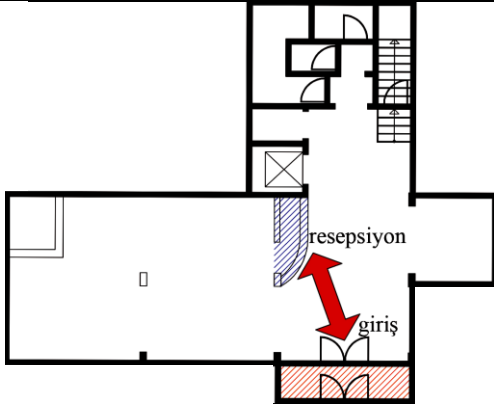
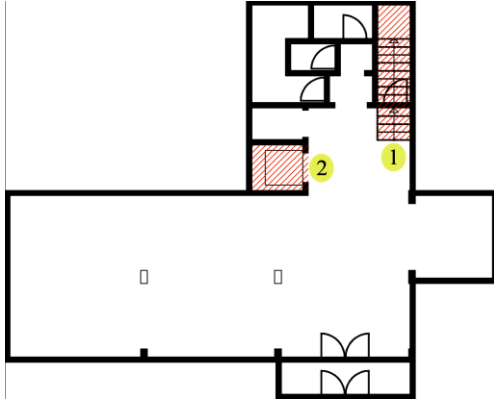
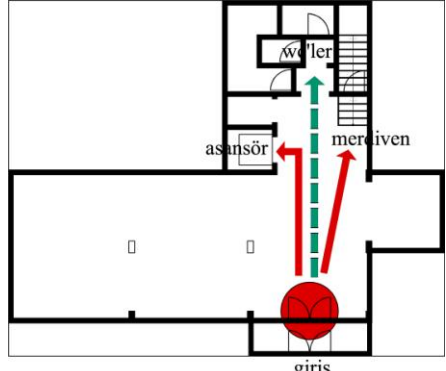
Ek Tablo 10'un devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	SOSYAL STATÜ	FONKSİYONEL GEREKLER	 <ul style="list-style-type: none"> • Müdüriyet • Tuvaletler • Bavul odası • Yatak odaları
		DUVAR	 <ul style="list-style-type: none"> • Krem rengi boya kullanılmıştır.
		DÖŞEME	 <ul style="list-style-type: none"> • Zeminde koyu renk derzli seramik kullanılmıştır.
		DONATI VE AKSESUARLAR	 <ul style="list-style-type: none"> • Oturma grupları ahşap iskelet üzerine koyu yeşil deri kaplamalıdır. • Mekanda aksesuar olarak, <ul style="list-style-type: none"> ✓ Canlı bitki ✓ Akvaryum ✓ Kitaplık bulunmaktadır.

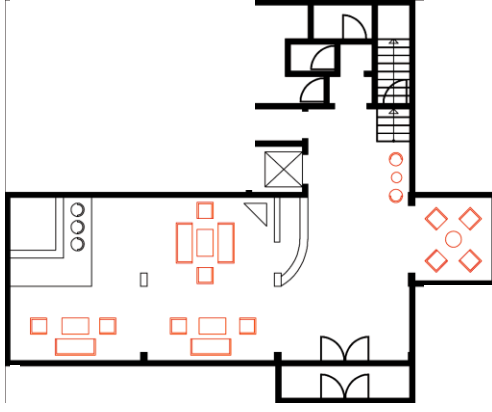

Ek Tablo 11. Sağiroğlu Otel'e ait analiz tablosu

SAĞIROĞLU OTEL	
YILDIZ	2 Yıldızlı
ODA SAYISI	20 Oda
YATAK SAYISI	40 Yatak
İŞLETME BELGE TARİHİ	23.12.2002
LOBİ MEKAN TASARIMI	Mehlika SAĞIROĞLU
CEPHE	PLAN
	
İÇ MEKAN	
	
	

Ek Tablo 11'in devamı

KONUM	MANZARA YÖNÜ		<ul style="list-style-type: none"> • Manzara yönü yol doğrultusundadır.
	GİRİŞ-RESEPSİYON İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • Giriş çıkıntılı giriştir. • Resepsiyon girişin hemen karşısında kolay algılanabilen bir konumdadır.
	DÜŞEY SİRKÜLASYON		<ul style="list-style-type: none"> • 1 nolu çekirdek üst katlara hizmet vermektedir. • Asansör müşteri asansörüdür.
	GİRİŞ-SERVİS ALANLARI İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • Asansör ve merdiven girişe yakın wc'ler ise girişten uzaktadır.

Ek Tablo 11'in devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	FİZİKSEL ÖRGÜTLENME	BİÇİMSEL GEREKLER	MEKANSAL DÜZEN	 <ul style="list-style-type: none"> • Çevresel düzen mevcuttur.
	FZYYOLOJİK GEREKLER	YAPAY AYDINLATMA	 <ul style="list-style-type: none"> • Asma tavana gizlenmiş spotlar ile mekan aydınlatılmaktadır. 	

Ek Tablo 11'in devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	SOSYAL STATÜ	FONKSİYONEL GEREKLER	 <ul style="list-style-type: none"> • Lobi-bar • Vestiyer • Personel odası • Tuvaletler
		DUVAR	 <ul style="list-style-type: none"> • Krem renkli boya kullanılmıştır. • Tablolar bulunmaktadır.
		DÖŞEME	 <ul style="list-style-type: none"> • Zeminde açık renk granit seramik kullanılmıştır. • Girişten koridor boyunca kırmızı renkli halı • Bar bankosunun bulunduğu kısımda laminat parke kullanılmıştır.
		DONATI VE AKSESUARLAR	 <ul style="list-style-type: none"> • Oturma gruplarında koyu yeşil ve kahverengi deri tercih edilmiştir. • Mekanda aksesuar olarak, ✓ Canlı bitki vardır.

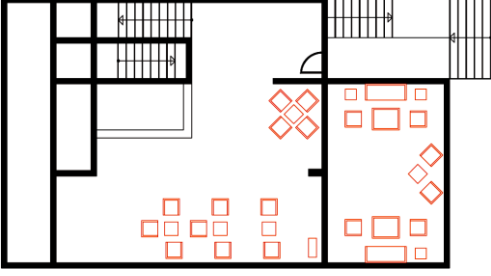

Ek Tablo 12. Büyük Okyanus Otel'e ait analiz tablosu

BÜYÜK OKYANUS OTEL	
YILDIZ	2 Yıldızlı
ODA SAYISI	10 Oda
YATAK SAYISI	18 Yatak
İŞLETME BELGE TARİHİ	08.07.2004
LOBİ MEKAN TASARIMI	
CEPHE	PLAN
	
İÇ MEKAN	
	
	

Ek Tablo 12'nin devamı

KONUM	MANZARA YÖNÜ		<ul style="list-style-type: none"> • Manzara yönü yol doğrultusundadır.
	GİRİŞ-RESEPSİYON İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • Giriş düz giriştir. • Resepsiyon girişin hemen karşısında solda yer almaktadır. • Kolay algılanabilen bir konumdadır.
	DÜŞEY SİRKÜLASYON		<ul style="list-style-type: none"> • 1 nolu çekirdek sadece üst yatak katlarına, • 2 nolu çekirdek sadece alt barın bulunduğu kata hizmet vermektedir. • Asansör bulunmamaktadır.
	GİRİŞ-SERVİS ALANLARI İLİŞKİSİ		<ul style="list-style-type: none"> • Merdiven girişe yakın, wc'ler ise girişten uzakta konumlanmıştır. • Asansör bulunmaktadır.

Ek Tablo 12'nin devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	BİÇİMSEL GEREKLER	MEKANSAL DÜZEN	 <ul style="list-style-type: none"> • Çevresel mekansal düzen mevcuttur.
	FİZİKSEL ÖRGÜTLENME	FZYOLOJİK GEREKLER	 <ul style="list-style-type: none"> • Asma tavana gizlenmiş spotlar ile mekan aydınlatılmaktadır.
	YAPAY AYDINLATMA		

Ek Tablo 12'nin devamı

MEKANSAL ÖRGÜTLENME	SOSYAL STATÜ	FONKSİYONEL GEREKLER	<ul style="list-style-type: none"> • Ön büro • Mutfak • Tuvaletler
		DUVAR	<ul style="list-style-type: none"> • Duvarda genelde beyaz renk boya kullanılmış olup oturma köşesi koyu yeşil renkte dalgalı form ile boyanarak sınırlandırılmaya çalışılmıştır.
		DÖŞEME	<ul style="list-style-type: none"> • Zeminde tek renk derzli seramik kullanılmıştır.
		DONATI VE AKSESUARLAR	<ul style="list-style-type: none"> • Oturma grupları ahşap iskelet üzerine açık yeşil renk kumaş kaplamalıdır. • Aksesuar olarak mekanda, <ul style="list-style-type: none"> ✓ canlı bitki bulunmaktadır.

Ek Tablo 13. Mekan analizi

Otellerin Yıldızları	Otel Adı	Lobi Mekânı																																			
		Konum											Mekânsal Örgütlenme																								
		Manzara Yönü		Giriş Resp. İlişkisi		Girişin Biçimsel Özelliği			Düşey Sirkülasyon			Giriş-Servis Alanları İlişkisi			Fiziksel Örgütlenme			Sosyal Statü																			
		Yol	Yol-Deniz	Kolay Algı	Zor Algı	Girintili Giriş	Çıkıntılı Giriş	Düz Giriş	Merdiven	Asansör	Servis Asansörü	Merdiven	Asansör	WC	Mekansal Düzen Geometrisi				Fonksiyonel Gereklere					Kullanılan Malzeme													
															Çevresel Düzen	Merkez Odaklı	Diyagonal	Serbest Düzen	Ön Büro	WC	Bar	Restoran	Mutfak	Ticani Alanlar	Kâğıt	Boya	Seramik	Ahşap	Doğal Taş	Aksesuar	Seramik	Halı	Ahşap	Ahşap	Cam	Metal	Kumaş
4 Yıldız	Büyük Sümela Otel	●		●		●		●	●	●	●				●	●	●	●		●			●	●			●	●			●						
	Usta Otel	●		●			●	●	●				●			●	●	●		●				●	●			●	●			●	●				
	Funda Otel		●	●			●	●	●		●	●		●			●	●	●			●	●		●	●	●			●	●						
	Saylamlar Otel	●		●		●		●	●					●	●	●	●			●			●	●		●		●				●					
3 Yıldız	Aksular Otel		●	●		●		●	●		●	●			●		●		●				●	●		●		●			●		●				
	Seçilya Otel		●	●		●		●	●	●			●			●	●		●					●	●		●		●	●			●				
	Horon Otel	●		●			●	●	●		●	●		●		●			●					●	●		●	●	●			●		●			
	Uzunkum Otel	●		●		●		●			●				●	●		●					●			●	●	●	●			●		●			
2 Yıldız	Elegante Otel	●		●		●		●	●		●	●			●	●		●		●				●			●		●	●			●				
	Hotel Trabzon Class	●		●		●		●	●		●				●			●					●	●			●	●			●	●			●		
	Sağiroğlu Otel	●		●		●		●	●		●	●		●		●			●					●	●		●	●			●	●			●		
	Büyük Okyanus Otel	●		●		●	●	●		●			●						●					●			●		●	●			●			●	

ÖZGEÇMİŞ

1981 yılında Merzifon'da doğdu. İlk öğrenimini Konya 19 Mayıs ilkokulu, orta öğrenimi Konya Karatay Karma Ortaokulunda, Lise öğrenimini ise Trabzon Fatih lisesinde tamamladı. KTÜ İç Mimarlık Bölümünde 2000 yılında başladığı lisans öğrenimini 2004 yılında tamamladı. Aynı yıl KTÜ İç Mimarlık Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrenimine başladı. 2006 yılından buyana özel bir mimarlık bürosunda çalışmaktadır. İyi derecede İngilizce bilmektedir.